

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO

**na lata 2004-2006
oraz na kolejny okres programowania Unii
Europejskiej**

**dla
Miasta i Gminy Busko Zdrój**

Busko Zdrój, 2004 rok

Spis treści

I OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	s. 1
II AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA TERENIE MIASTA I GMINY BUSKO ZDRÓJ	s.1
1. Położenie, powierzchnia, ludność	s.1
2. Środowisko przyrodnicze	s.2
3. Turystyka	s.5
3.1 Walory lecznicze uzdrowiska i baza sanatoryjna	s.5
3.2 Baza rekreacyjno-sportowa	s.7
3.3 Biura turystyczne	s. 7
3.4 Baza kulturalna	s. 8
3.5 Baza gastronomiczna	s.8
3.6 Agroturystyka	s.8
3.7 Ruch uzdrowiskowy i turystyczny. Segmentacja rynku	s.8
4. Zagospodarowanie przestrzenne	s.10
4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	s.10
4.1.1 Obszary chronione na podstawie prawa górniczego i geologicznego.....	s.10
4.1.2 Polityka przestrzenna Gminy Busko Zdrój.....	s.11
4.2 Infrastruktura techniczna	s.13
4.2.1 Komunikacja zbiorowa.....	s.13
4.2.2 Sieć wodociągowa.....	s.15
4.2.3 Sieć kanalizacyjna.....	s.16
4.2.4 Gospodarka odpadami.....	s.16
4.2.5 Energia elektryczna.....	s.17
4.2.6 Sieć gazowa	s.17
4.2.7 Sieć telekomunikacyjna.....	s.17
4.2.8 Charakterystyka obiektów służby zdrowia oraz ich stanu technicznego.....	s.18
4.2.9 Jednostki oświatowe usytuowana na terenie Miasta i Gminy Busko Zdrój, dla których organem prowadzącym jest gmina. Charakterystyka.....	s.21
4.2.10 Stan techniczny obiektów oświatowych.....	s.25
4.2.11 Jednostki oświatowe usytuowana na terenie Miasta i Gminy Busko Zdrój, dla których organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe. Charakterystyka....	s.27
4.2.12 Buskie Samorządowe Centrum Kultury. Charakterystyka.....	s,34
4.2.13 Pływalnia Miejska. Charakterystyka	s.36
4.3 Własność nieruchomości	s.36
4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	s.39
4.4.1 Wykaz obiektów oraz ich stan techniczny.....	s.39
4.4.2 Polityka Przestrzenna.....	s.43
4.5 Identyfikacja problemów	s.45

5. Gospodarka.....	s.46
5.1 Główni pracodawcy, podstawowe branże oraz liczba osób zatrudnionych w danych sektorach na terenie Miasta i Gminy Busko Zdrój.	
Charakterystyka.....	s.46
5.2 Główne branże.....	s.46
5.3 Służba zdrowia.....	s.47
5.4 Podmioty sanatoryjne	s.50
5.5 Rolnictwo	s.51
5.6 Usługi.....	s.56
5.7 Handel.....	s.57
5.8 Identyfikacja problemów.....	s.59
6. Sfera społeczna.....	s.59
6.1 Sytuacja demograficzna i społeczna terenu.....	s.59
6.1.1 Wielkość populacji.....	s.59
6.1.2 Wiek populacji.....	s.60
6.1.3 Poziom wykształcenia i jego specyfika	s.63
6.1.4 poziom bezrobocia	s.68
6.2 Warunki i jakość życia mieszkańców	s.73
6.2.1 Poziom zatrudnienia	s.73
6.2.2 Zarobki.....	s.73
6.2.3 Poziom wykształcenia.....	s.73
6.2.4 Poziom bezpieczeństwa.....	s.74
6.2.5 Warunki mieszkaniowe.....	s.75
6.3 Określenie grup społecznych wymagających wsparcia.....	s.76
6.4 Identyfikacja problemów	s.80
III ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA TERENIE MIASTA I GMINY BUSKO ZDRÓJ.....	s. 81
1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru, w tym zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	s.81
2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu.....	s.82
3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury	s.82
4. Poprawa stanu środowiska naturalnego i kulturowego.....	s.84
5. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców, w tym zmiany w strukturze zamieszkania.....	s.85

IV REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW.....	s.86-91
V POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE MIASTA I GMINY BUSKO ZDRÓJ.....	s.92
VI OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....	s.93
VII PLAN FINANSOWY NA LATA 2004-2006 ORAZ NA LATA NASTĘPNE.....	s.94-96
VIII SYSTEM WDRAŻANIA.....	s.97
IX SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	s. 98
1. System monitorowania oraz sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego.....	s. 98
2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.....	s. 98-99
3. Public Relation Planu Rozwoju Lokalnego.....	s.100

I. Obszar i czas realizacji „Planu rozwoju lokalnego”

„Plan rozwoju lokalnego” (Plan) obejmuje Miasto i Gminę Busko-Zdrój, tj. Miasto Busko Zdrój wraz z 47 sołectwami: Błoniec, Baranów, Biniątki, Bilczów, Bronina, Budzyń, Chotelek, Dobrowoda, Elźbiecin, Galów, Gadawa, Janina, Kameduły, Kawczyce, Kołaczkowice, Kostki Duże, Kostki Małe, Kotki, Las Winiarski, Łagiewniki, Mikułowice, Młyny, Nowy Folwark, Nowa Wieś, Oleszki, Olganów, Owczary, Palonki, Pęczelice, Podgaje, Radzanów, Ruczynów, Siesławice, Skorzów, Słabkowice, Służów, Skotniki Duże, Skotniki Małe, Szaniec, Szczaworyż, Wełecz, Widuchowa, Wolica, Zbludowice, Zbrodzice, Zwierzyniec, Żerniki Górne¹. W planie przewidziana jest również współpraca z gminami sąsiednimi.

Realizacja Planu obejmuje lata 2004-2006 oraz kolejny okres programowania Unii Europejskiej - 2007-2013.

II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój

ANALIZA

1. Położenie, powierzchnia, ludność

Gmina Busko-Zdrój leży w południowej części województwa świętokrzyskiego w regionie zwanym Ponidzie, na wysokości 220-250 m n.p.m. na terenie Niecki Nidziańskiej, na południowych zboczach Garbu Wójczańsko-Pińczowskiego i leżącej u jego podnóży Niecki Soleckiej.

Miasto położone jest 50 km na południe od Kielc i 80 km na północ od Krakowa, przy drodze krajowej Warszawa - Kielce - Tarnów - Rzeszów - Przemyśl. Odległość od Tarnowa wynosi ok. 70 km, a od Katowic ok. 160 km.

Busko-Zdrój ma charakter ośrodka uzdrowiskowego. Pierwsze wzmianki o występowaniu w Busku solanek pochodzą z 1252 roku. Od 1808 roku do uzdrowiska zaczęli przybywać pierwsi kuracjusze. Odkrycie kolejnych złóż wód siarkowych umożliwiło dalszy rozwój miejscowości.

Klimat Buska-Zdroju jest typowym klimatem nizinnym o cechach kontynentalnych. Amplituda temperatur skrajnych wynosi tu 60°C, a średnia roczna temperatura nie przekracza

¹ Statut Miasta i Gminy Busko Zdrój

7,8°C i należy do grupy najwyższych w Polsce. Busko należy do miejscowości „średnio suchych”- średnia roczna wilgotność względna powietrza mieści się w granicach od 71% do 80%, a średnia prędkość wiatru nieznacznie przekracza 3 m/s. Występują tu korzystne warunki insolacyjne - 1551 godzin ze słońcem w ciągu roku.

Bioklimat Buska-Zdroju ma ogromne znaczenie dla prawidłowego leczenia wielu schorzeń, zwłaszcza u osób o zmniejszonej sprawności ustrojowej.²

Powierzchnia Miasta i Gminy Busko-Zdrój wynosi 23 588 ha, tj. 236 km², w tym powierzchnia samego miasta 1 200 ha, tj. 12 km². Teren ten zamieszkuje ogółem 32 679 osób, w samym mieście mieszka 17 686 osób, zaś na obszarach wiejskich 14 993 osób.

Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi w mieście 1457,9 osób na km², a w gminie 138,1 osób na km². Saldo migracji wyniosło łącznie -18 (na 1000 mieszkańców - 0,6), w tym dla miasta -66 (na 1000 mieszkańców - 3,7).⁴

2. Środowisko przyrodnicze⁵

Miasto Busko-Zdrój posiada świetne warunki ekologiczne, albowiem w promieniu 50 km nie ma uciążliwego przemysłu.

Tutejsze bogactwo przyrody zachwyca swą różnorodnością i unikatowością. Na wapiennych i gipsowych terenach, nie nadających się do zalesienia i uprawy, spotkać można roślinność stepową. Pośród kserotermicznych (suchych, stepowych) muraw rośnie m.in. miłek wiosenny, ostnica włosowata, ostnica Jana, ostrołódka kosmata, zagorzałek żółty, czosnek skalny, dzwonek syberyjski, len włochaty. Osobliwością jest dyptam jesionolistny, zwany „gorejącym krzewem Mojżesza”. Stepy gipsowe nad Nidą są dużą atrakcją przyrodniczą. W rezerwacie „Owczary” występuje jedyne w Polsce śródładowe stanowisko roślinności słonolubnej. W gminie Busko-Zdrój jest 10,5% lasów. Dominujące gatunki drzew to: sosna, dąb, grab, brzoza, modrzew, osika, olsza i świerk. Występują także domieszki lipy, buka i klonu. W podszycie oprócz popularnych roślin występuje lilia złotogłów i wawrzynek wilczelyko.

Największe bogactwo Uzdrowiska Busko-Zdrój- wody mineralne- zaczęło się tworzyć około pół miliarda lat temu. Wycofujące się morze miocenijskie pozostawiło w tej okolicy wielkie

² Tamże...

⁴ Rocznik Statystyczny Woj. świętokrzyskiego' 2003, Urząd Statystyczny w Kielcach (stan na dzień 31.12.2002r.)

⁵ Materiał opracowano na podstawie informacji zaczerpniętych z: Cmoch L., „Przewodnik dla Turystów Zwiedzających Ponidzie, oraz na podstawie stron www.busko.pl

pokłady gipsu. Na drodze redukcji gipsu powstała siarka. Dolina buskiego uzdrowiska otoczona jest z trzech stron wzniesieniami o charakterze kredowo-wapiennym a od strony zachodniej zamykają ją złoża gipsu. Wszystko to powoduje, że woda gruntowa nawet na nieznaczej głębokości zawiera dużą ilość soli mineralnych i siarki. Gruntowe wody siarczkowe mieszają się z podchodzącymi ku górze głębinowymi solankami. Powstaje specyficzny i unikalny typ wody leczniczej siarczano-słonej:

Woda siarczkowa zwana inaczej siarczkowo-siarkowodorową zalicza się do bardzo rzadko spotykanych wód leczniczych. Zawiera ona siarczki z uwalniającym się siarkowodorem. Stosowane są do kąpieli, kuracji pitnych oraz do płukania jamy ustnej. Działają przeciwzapalnie, przeciwreumatycznie, odtruwająco i regeneracyjnie. Obniżają poziom cholesterolu i cukru we krwi zapobiegając miażdżycy. Zalety wód siarczkowych Buska-Zdroju podkreślają wyniki badań naukowych i stawiają Busko na czele uzdrowisk europejskich.

Woda jodkowo-bromkowa pochodzi z głębszych pokładów morza mioceńskiego sprzed miliona lat, zawiera szczególnie cenny dla organizmu jod i selen. Kąpiele jodkowo-bromkowe stosuje się w niektórych chorobach układu krążenia oraz układu wegetatywnego. Selen zawarty w wodzie jest niezbędny do utrzymania w zdrowiu mięśnia sercowego i naczyń krwionośnych.

Borowina to rodzaj torfu, występującego powierzchniowo, ma szerokie zastosowanie w tzw. zabiegach bodźcowych, przy leczeniu schorzeń reumatycznych. W trakcie zabiegu eliminuje się toksyczne czynniki przemiany materii i innych szkodliwych związków.

Najciekawsze rezerваты przyrody:

„Owczary”- rezerwat ścisły solniskowy ze źródłami wód siarczano-słonnych, stanowisko roślinności słonolubnej, występuje tu: rupia morska, zamętница błotna, kaczeniec, trojeść pospolita. Na wschód od rezerwatu znajduje się rezerwat skalny tzw. „Skalki k/Owczary”: kryształ gipsu o wielkości 1-1,5m., zapadliska, pieczary, jamy i źródła wód siarczano-słonnych.

„Zimne Wody” (Busko-Zdrój)- kras gipsowy, kryształ gipsu o kształcie jaskółczych ogonów, źródła u podnóży gipsowych skałek, murawy kserotermiczne, stanowiska miłka wiosennego, dziewięcasila, mikołajka płaskolistnego.

„Karabosy” k/Siesławic- geologiczny pomnik przyrody, formy krasowe: wertebny, rynny, otwory jaskiń.

„Ostra Góra”- Pęczelice, częściowy rezerwat, wzgórze z wapieni kredy z roślinnością

ciepłolubną.

Pomnik przyrody k/Welcza- sosna pospolita z nadziemnym systemem korzeniowym.

Odsłonięcie geologiczne skał wapiennych- ścieżka dydaktyczna przyrodniczo-krajobrazowa Szaniec-Kurzejów-Wymysłów-Zwierzyniec.

Skotniki- kamieniołom.

Kameduły- pomnik przyrody- trzy dęby szypułkowe- szlachetne drzewa o obwodach 280 cm, 320 cm, 340 cm.

Na obszarze gminy Busko-Zdrój występują:

- część Szanieckiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną,
- część otuliny Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego,

utworzone rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 336/2001 z 17 października 2001r. w sprawie utworzenia Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych.

Rada Miejska w Busku Zdroju w dniu 25.06.2002r. podjęła następujące uchwały dotyczące kwestii przyrodniczych:

- 1) Uchwała nr XXVIII/328/2002 w sprawie uznania za użytek ekologiczny „Rezerwat roślinności słonolubnej” w Owczarach;
- 2) Uchwała nr XXVIII/329/2002 w sprawie uznania za pomnik przyrody trzech dębów szypułkowych w Kamedułach,
- 3) Uchwała nr XXVIII/330/2002 w sprawie uznania za użytek ekologiczny wzgórze „Ostra Góra” w Skotnikach Małych;
- 4) Uchwała nr XXVIII/331/2002 w sprawie uznania za stanowisko dokumentacyjne „Odsłonięcie geologiczne” w Siesławicach;
- 5) Uchwała nr XXVIII/332/2002 w sprawie uznania za pomnik przyrody „Odsłonięcie geologiczne- Zimne Wody” w Busku Zdroju.

Ponadto zgodnie z Rozporządzeniem nr 17/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 19 lutego 2002r. (Dz.U. Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002r. Nr 23, poz. 289) za stanowiska dokumentacyjne uznano:

- 1) Profil wapienny z gładzowiskiem o nazwie Zajęcza Góra w miejscu byłego kamieniołomu, o powierzchni 11,19 ha, położony w gminie Busko-Zdrój, w miejscowości Skotniki Małe, na działkach Nr 225 i 237, będących własnością gminy Busko-Zdrój;

2)ściana łomnika, odsłaniająca przekątnie warstwowane bloki skalne, o wysokości ok. 4m., położona w gminie Busko Zdrój, w miejscowości Młyny na działce Nr 152, będącej własnością gminy Busko Zdrój.

3. Turystyka

3.1 Walory lecznicze uzdrowiska i baza sanatoryjna

Największą wartością uzdrowiska są naturalne czynniki lecznicze. Wody siarczkowe Buska-Zdroju powstają z połączenia solanki jodkowo-bromkowej, reliktovej wody z okresu miocenu i z przetworzonych w warunkach beztlenowych przy udziale węgla i wodoru oraz bakterii redukujących - gipsów (CaSO_4 MgSO_4) wzbogacając ją w siarkę dwuwartościową, Ca, Mg i inne mikroelementy. Wody te mają następujące właściwości: przeciwzapalne (przeciwreumatyczne), wpływają korzystnie na przemianę materii, działają odtruwająco, zwłaszcza w stosunku do metali ciężkich (np. rtęci, ołowiu), mają działanie przeciwbakteryjne i przeciwgrzybiczne, poprawiają procesy immunologiczno-odpornościowe, wpływają korzystnie na przewód pokarmowy, układ wewnątrzwydalniczy i na procesy oxydoredukcyjne. Z właściwości tych wynikają wskazania lecznicze następujących schorzeń: reumatycznych, neurologicznych, kardiologicznych, i miażdżycy naczyń, dermatologicznych, schorzeń ginekologicznych oraz zatruc zawodowych. Te bogactwa naturalne, walory krajobrazowe, różnorodność i unikatowość przyrody mają zdecydowany wpływ na charakter gminy, wyznaczają kierunek jej rozwoju - turystykę.

Głównym produktem turystycznym jest obecnie turystyka uzdrowiskowa. Podmioty sanatoryjne nastawione są głównie na przyjmowanie osób chcących odbyć rehabilitację czy leczenie sanatoryjne. Do największych i najlepiej wyposażonych obiektów należą „Uzdrowisko Busko Zdrój” dysponujące w mieście kilkoma obiektami, Sanatorium „Włókniarz”, Sanatorium „Nida-Zdrój”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Rafał”, 21 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rekreacyjny. Kuracjusze przebywają również w licznych pensjonatach i kwaterach prywatnych.

Z danych statystycznych, dotyczących funkcjonowania uzdrowiskowych podmiotów gospodarczych („Uzdrowisko Busko Zdrój”, „21Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rekreacyjny”, Sanatoria- „Włókniarz”, „Nida”, „Rafał”) działających na terenie Buska-Zdroju wynika, iż w roku 2002 liczba przyjętych kuracjuszy wyniosła ogółem 37 672. Dla

porównania w roku 2001 liczba ta wynosiła 35 568.⁶ Natomiast w roku 2003 na przykład sanatorium „Włókniarz” odwiedziło 7 755 kuracjuszy (w tym 229 zagranicznych), sanatorium „Nida” 3 434 kuracjuszy (w tym ok. 30 zagranicznych), 21 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rekreacyjny 5 176 kuracjuszy, z kolei w sanatorium „Rafał” odnotowano 3 498 osobodni z wykorzystaniem kwater oraz 36 896 osobodni w sanatorium.

Natomiast jeżeli chodzi o „**Uzdrowisko Busko Zdrój**” S.A., to posiada ono w swojej strukturze organizacyjnej następujące **zakłady świadczące usługi lecznicze**: szpitale uzdrowiskowe, sanatoria uzdrowiskowe, przychodnię uzdrowiskową oraz uzdrowiskowe zakłady przyrodolecznicze. Ogółem w 2003r. leczyło się w tych obiektach 22 457 osób:

- lecznictwo zamknięte (szp. i sanat.)- 15 180 osób (w tym 348 zagranicznych);
- lecznictwo ambulatoryjne- 7 277 osób.

⇒ **Szpitale uzdrowiskowe** posiadają ogółem 518 łóżek:

- Dziecięcy Szpital Kompl. Reh. i Ortopedii „Górka” posiada 164 łóżka, w 2003r. z jego usług korzystało 1 910 osób;
- Uzdrowiskowy Szpital Kompl. Reh. „Krystyna” posiada 305 łóżek, w 2003r. z jego usług korzystało 5 089 osób, w tym 42 zagranicznych;
- Uzdrowiskowy Szpital „Obłęgorek”, dysponuje 49 łóżkami, w 2003r. przebywało w nim 767 osób;

⇒ **Sanatoria Uzdrowiskowe** dysponują ogółem 452 łóżkami:

- Sanatorium „Marconi”- 168 łóżek (w 2003r. odwiedziło je 3 287 kuracjuszy, w tym 306 zagranicznych);
- Sanatorium „Mikołaj”- 88 łóżek (w 2003r. odwiedziło je 1 449 osób);
- Sanatorium „Bristol”- 56 łóżek/dzierżawa (w 2003r. z jego usług skorzystały 821 osoby);
- Sanatorium „Willa Zielona”- 33 łóżka (w 2003r. przebywało tam 571 osób);
- Sanatorium „Willa Maciej”- 48 łóżek/dzierżawa (w 2003r. odwiedziło je 669 osób);
- Sanatorium „Willa Słowacki”- 50 łóżek/dzierżawa do 31.12.03r. (w 2003r. z jego usług skorzystało 617 osób);
- Sanatorium „Astoria”- 58 łóżek/dzierżawa od 01.01.04r.;

⇒ **Przychodnia Uzdrowiskowa**- lecznictwo ambulatoryjne i specjalistyczne (w 2003r. z jej usług skorzystało 7 277 osób);

⇒ **Uzdrowiskowe Zakłady Przyrodolecznicze**- wydające zabiegi (w 2003r. wydano

⁶ Sprawozdanie Naczelnego Lekarza Uzdrowiska za lata 2001, 2002.

1 203 130 zabiegów).⁷

Poza wymienionymi podmiotami funkcjonują obiekty świadczące typowe usługi hotelarskie-hotel „Pod Świerkiem”, Pensjonat „Sanato” s.c., Pensjonat „Gromada-Radek”, Dom Wczasowy „Przystań”, Zajazd „Maryla”, Motel „Panama”. Ogółem mamy 1000. miejsc hotelowych i pensjonatowych. Busko rocznie odwiedza około 43 tys. kuracjuszy i turystów.

3.2 Baza rekreacyjno-sportowa

Bazę rekreacyjno-sportową stanowią: kryta pływalnia miejska z pełnowymiarowym basenem, obiekty Powiatowego Ośrodka Sportowego - hala sportowa z widownią na 500 miejsc, stadion sportowy z licznymi boiskami, bieżnią lekkoatletyczną, basen letni, 4 korty tenisowe, park zdrojowy- ogród łaźienkowski o pow. 16 ha, ścieżki piesze i rowerowe, tereny rekreacyjne nad zbiornikami wodnymi w Radzanowie (gmina posiada tu 53 ha terenów rekreacyjnych), zbiorniki dla wędkarzy, hala sportowa, stadion. W pobliżu Buska znajdują się 2. ośrodki hipoterapii.⁸

3.3 Biura turystyczne

Obsługą ruchu turystycznego na terenie miasta i gminy zajmują się buskie biura podróży. Usługi te świadczą następujące podmioty:

- ⇒ Agencja Turystyczna „Tramp” (organizator wycieczek krajowych)
- ⇒ Agencja Turystyczna „Cuba Tours” sp. Z o.o. (organizator wycieczek krajowych i zagranicznych)
- ⇒ Agencja Turystyczna „Dal” PTTK (organizator wycieczek krajowych, krajoznawczych po Ponidziu)
- ⇒ Biuro Turystyczne „Ponidzie” (organizator wycieczek krajowych i zagranicznych)
- ⇒ Biuro Turystyczne L'Tour (organizator wycieczek krajowych i zagranicznych)
- ⇒ Biuro Turystyczne „Gromada” Oddz. w Busku Zdroju (organizator wycieczek krajowych i zagranicznych).

W zakresie organizacji imprez turystycznych sanatoria współpracują z biurami „Dal” i „Tramp”. Dla kuracjuszy organizowane są wycieczki piesze i rowerowe trzema

⁷ Informacja uzyskana na podstawie rozmowy telefonicznej z działem marketingu sanatoriów oraz na podstawie danych dostarczonych przez „Uzdrowisko Busko Zdrój” S.A..

⁸ strony internetowe zawierające informacje na temat infrastruktury turystycznej Buska Zdroju oraz strona www.umig.busko.pl

wyznaczonymi szlakami, spacery po Busku i Parku Zdrojowym prowadzone przez przewodników, wycieczki krajoznawcze po Ponidziu oraz wycieczki autokarowe 1-2 dniowe w Góry Świętokrzyskie, do Sandomierza, Łańcuta, Krakowa, Wieliczki, Częstochowy. Organizowane są również wyjazdy dla dzieci oraz zakładów pracy.

3.4 Baza kulturalna

Baza kulturalna to przede wszystkim Buskie Samorządowe Centrum Kultury, w skład którego wchodzi następujące placówki: dom kultury, wiejskie świetlice środowiskowe kino „Zdrój”, biblioteka publiczna wraz z filiami. Przy BSCK działa także wiele zespołów i klubów.

Wśród najważniejszych imprez kulturalnych odbywających się w Busku można wymienić - Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamroz, Buskie Spotkania z Folklorem (przegląd kapel, instrumentalistów i śpiewaków ludowych, obrzędów oraz zespołów śpiewaczych), Jarmark Floriański. Bogatą działalność wystawienniczą prowadzi także Biuro Wystaw Artystycznych Galeria Sztuki „Zielona” Filia w Busku-Zdroju.

3.5 Baza gastronomiczna

Na terenie miasta i gminy Busko Zdrój działa 79 zarejestrowanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie usług gastronomicznych- restauracji, kawiarni, małej gastronomii. Dodatkowo obiekty uzdrowiskowo-sanatoryjne dysponują własną bazą gastronomiczną (stołówki, kawiarnie).

3.6 Agroturystyka

Od 1998r. w gminie Busko i gminach ościennych zaczęła rozwijać się działalność agroturystyczna. Z dniem 29.05.1998r. zostało zarejestrowane w Sądzie Rejonowym w Kielcach Buskie Stowarzyszenie Agroturystyczne „Relaks: wychodzące działalnością poza teren gminy. Skupia ono 21 gospodarstw w miejscowościach: Radzanów, Szczeglin, Miernów, Chroberz, Skrobaczów, Siesławice, Grodowice, Kotki-Budy, Janina, Skotniki Duże, Stopnica, Wolica, Niziny. Gospodarstwa posiadają łącznie 120 miejsc noclegowych.

3.7 Ruch uzdrowiskowy i turystyczny. Segmentacja rynku

Ruch turystyczny wykazuje silne zróżnicowanie celów przyjazdów, a w ślad za tym zróżnicowanie długości pobytów i form spędzania czasu.

Dla celów planowania rozwoju produktów turystycznych niezwykle istotne jest poznanie i usystematyzowanie grup osób odwiedzających uzdrowisko.

Jako podstawowe kryterium segmentacji ruchu w uzdrowisku Busko-Zdrój przyjęto cel przyjazdów i wiążący się z nim czas i charakter pobytów. Pozwoliło to na wydzielenie siedmiu grup :

I grupa- kuracjusze przybywający w celach leczniczych: rehabilitacja poszpitalna, leczenie chorób przewlekłych, uzdrowskowa profilaktyka lecznicza (pobyty 21-dniowe osób dorosłych i 6-tygodniowe dzieci),

II grupa- osoby przybywające w celach wypoczynkowych, które mogą korzystać z zabiegów leczniczych (na ogół pobyty 14 -dniowe),

III grupa- osoby towarzyszące i odwiedzające kuracjuszy (pobyt parogodzinny lub parodniowy),

IV grupa- osoby zwiedzające uzdrowiska w ramach wycieczek krajoznawczych (parogodzinny pobyt w uzdrowisku),

V grupa- osoby przyjeżdżające do uzdrowisk w ramach wypoczynku świątecznego (pobyt kilkugodzinny lub 2-dniowy z noclegiem),

VI grupa- osoby przyjeżdżające w celu uczestniczenia w różnego typu spotkaniach (seminaria, konferencje, kongresy) oraz imprezach kulturalnych (festiwale, koncerty) i sportowych (pobyty kilkugodzinne i parodniowe),

VII grupa- dzieci i młodzież szkolna przebywająca w uzdrowiskach w ramach zorganizowanych pobytów (kolonie, zimowiska, zielone szkoły), (pobyty tygodniowe lub dłuższe).

W grupach I i II aktywność gości dzielona jest pomiędzy lecznictwo i turystykę. Osoby z grup od IV do VII odwiedzają uzdrowiska w celach czysto turystycznych i wypoczynkowych. Aktywność ta, podobna w obu grupach, obejmuje:

- podróż z miejsca zamieszkania i z powrotem,
- zwiedzanie uzdrowiska i jego bliskich okolic,
- udział w wycieczkach do atrakcyjnych miejsc i miejscowości,
- korzystanie z infrastruktury sportowo - rekreacyjnej, kulturalnej, rozrywkowej, handlowej, itp.,

Z tej klasyfikacji wyłamuje się, poniekąd, grupa III chociaż cel przyjazdu (odwiedziny) nie wyklucza, na przykład, korzystania z infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej uzdrowiska.

Z uwagi na dodatkowe funkcje pełnione przez uzdrowisko (ośrodek lokalnego wzrostu,

funkcje administracyjne, oświatowe) koncentruje się tu również ruch przyjezdnych o zupełnie odmiennych celach (załatwianie spraw zawodowych, służbowych, zakupy, nauka, itp.).

Jakość i unikalność wód leczniczych pozwala sądzić, że w zasięgu strefy grawitacji Buska-Zdroju znajduje się cała Polska, a w szczególności jej część środkowa i południowa.

4. Zagospodarowanie przestrzenne

4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Na obszarze gminy występuje obszar strefy C ochrony uzdrowiska oraz ujęcia wód mineralnych. Natomiast na obszarze samego miasta Buska Zdroju występują strefy ochronne A, B₁, B₂.⁹ Ustanowienie stref ochronnych zobowiązuje władze miasta do stworzenia warunków umożliwiających jak najszersze wykorzystanie właściwości leczniczych uzdrowiska.

4.1.1 Obszary chronione na podstawie prawa górniczego i geologicznego

Na obszarze gminy udokumentowano występowanie następujących złóż:

1) Iły krakowieckie:

- złoża w kat. „B” eksploatowane w zakładzie górniczym „Górka” we wsi Owczary (zasoby bilansowe - 4200 tys. m³), gdzie zostały ustanowione obszar i teren górniczy.

2) Gipsy:

- złożo Uników - Galów - Szaniec, kat. C2 (zasoby 34496 tys. ton),
- złożo Siesławice o zasobach zarejestrowanych w ilości 3 tys. ton;
- złożo Skorocice - Chotelek, w kat. B o zasobach bilansowych 3347 tys. ton i w kat. C1 o zasobach 18990 tys. ton.
- na obszarze gminy Busko Zdrój, w miejscowości Kostki Małe, występuje obszar i teren górniczy ustanowiony dla złoża „Leszcze” występującego w sąsiedniej gminie

3) Piaski czwartorzędowe

⁹ Opracowano na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Busko Zdrój.

- złożę Galów - dwa pola o zasobach 14,5 tys. ton oraz 59,5 tys. ton
 - złożę wygoda Kozińska o zasobach szacunkowych 222,5 tys. ton i 160,1 tys. m³,
 - złożę Służów - Podgaje, w kat. C2 o zasobach 8430 ton,
 - złożę Janina II - o zasobach 50 tys. ton,
- 4) Bentonit
- w rejonie wsi Młyny o zasobach szacunkowych 1000 tys. ton (dla odlewnictwa i w przemyśle naftowym)
- 5) Torfy
- w dolinie rzeki Sanicy, trzy pola na obszarze gminy, o łącznych zasobach 1500 tys. m³
- 6) Wody mineralne
- w centralnej i południowej części gminy występują złoża wód mineralnych. W 1968 roku Minister Zdrowia i Opieki Społecznej utworzył obszar górniczy „BUSKO”. Koncesję na wydobywanie wód leczniczych wydano decyzją Nr 41/92 z dnia 27 października 1992 roku ze zmianami w 1996 i 1999 roku. W koncesji zobowiązuje się uzdrowiskowy zakład górniczy do zapobiegania powstawaniu szkód w środowisku, naprawiania szkód górniczych i rekultywacji terenów.

Z kolei na obszarze miasta znajduje się niewielka część Szanieckiego Parku Krajobrazowego. Pozostała część miasta to tereny otuliny tego parku.

4.1.2 Polityka przestrzenna gminy Busko Zdrój

- **Cele polityki przestrzennej gminy Busko Zdrój**

Polityce przestrzennej gminy Busko Zdrój przyświecają następujące cele:

- 1) Bezwzględna ochrona leczniczych wód mineralnych.
- 2) Ograniczenie prowadzenia działalności mającej negatywny wpływ na lecznicze właściwości klimatu i walory fizjograficzne uzdrowiska.
- 3) Obowiązek przestrzegania, w opracowaniach planistycznych i decyzjach administracyjnych, przepisów ustawy o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym oraz przepisów statutu uzdrowiska Busko-Zdrój na obszarze C strefy ochrony uzdrowiskowej.

- **Polityka przestrzenna gminy Busko Zdrój opiera się głównie na:**

- 1) Uwzględnianiu występowania kopalin i wykluczeniu zabudowy na obszarach ich występowania i eksploatacji.
- 2) Obowiązku ochrony gleb i wody przed zanieczyszczeniem w granicach terenu górniczego. Obowiązku uzgadniania inwestycji nie związanych z uzdrowiskiem z Okręgowym Urzędem Górniczym w Kielcach.
- 3) Bezwzględnej ochronie wód mineralnych, zarówno przed nadmiernym eksploatowaniem jak i przed wprowadzeniem skażeń w bezpośrednie sąsiedztwo otworów eksploatacyjnych.
- 4) Ochronie wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem przez sukcesywne porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.
- 5) Wygezekwowaniu rekultywacji punktów poboru kopalin bez koncesji oraz starych wyrobisk.

Ponadto w gminie Busko Zdrój występują inne lokalne, wartościowe zasoby środowiska przyrodniczego, jak:

- odsłonięcia krasu gipsowego,
- grzebienie skałek gipsowych,
- zasoby wód mineralnych i borowiny,
- jaskinie,
- jeziorka siarczano-słone z roślinnością słonolubną (we wsi Owczary występuje jedyne, poza wybrzeżem bałtyckim stanowisko rupii morskiej oraz stanowiska zamętnicy trzoneczkowatej).

W gminie występują także:

- główne wododziały,
- punkty widokowe.

Zasoby wód mineralnych występują również w południowej części miasta. Tereny występowania tych wód, jak również ujęcia wód, są chronione prawem. Dla ochrony ujęcia „Nowy Nurek” usytuowano strefę ochrony pośredniej. Na obszarze strefy zabrania się:

- 1) wznoszenia obiektów nie związanych z pracą wodociągu i urządzeń towarzyszących,
- 2) odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi,

3) lokalizowania inwestycji szkodliwych dla środowiska.

Wysokie wartości lecznicze wód mineralnych Buska Zdroju wymagają bezwzględnej ochrony zarówno przed nadmiernym eksploataowaniem, jak i przed wprowadzeniem skażeń w bezpośrednie sąsiedztwo otworów eksploatacyjnych.

W północnej części miasta Busko Zdrój występuje także złożo borowiny o zasobach bilansowych 45,7 tys. ton. Wyznaczono tam teren i obszar górniczy, a roczna eksploatacja borowiny wynosi 570 ton.

4.2 Infrastruktura techniczna

4.2.1 Komunikacja zbiorowa

Obecnie na terenie Miasta i Gminy (według ewidencji Starostwa Powiatowego) liczba zarejestrowanych pojazdów w porównaniu z rokiem 1999 przedstawia się następująco:

2004 rok		1999 rok	
rodzaj pojazdów	Ilość pojazdów w sztukach	rodzaj pojazdów	Ilość pojazdów w sztukach
samochody osobowe	10 606	samochody osobowe	5 524
samochody ciężarowe	3 134	samochody ciężarowe	2 054
autobusy/mikrobusy	157	autobusy/mikrobusy	138
ciągniki rolnicze	1 707	ciągniki rolnicze	1 462
ciągniki samochodowe	349	ciągniki samochodowe	197
motorowery	166	motorowery	nie odnotowano
motocykle i skutery	1 002	motocykle i skutery	428
przyczepy i naczepy	1 545	przyczepy i naczepy	342

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa o kierunku Busko Zdrój - Kielce, której stacja zlokalizowana jest na terenie sołectwa Siesławice. Dziennie stacja ta obsługuje 4 kursy pociągów pasażerskich- 2 przyjeżdżające i 2 odjeżdżające. Na terenie gminy działa także PKS, dysponujący 129 autobusami (w roku 1999- 132 autobusy), obsługującymi zarówno linie dalekobieżne, jak i lokalne. PKS obsługuje od poniedziałku do piątku 76 kursów zaś w środy, soboty i niedziele 20 kursy zamykające się w granicach gminy, ponadto obsługiwanych jest 10 linii zamykających się w granicach powiatu (przebiegających przez gminę Busko-Zdrój). Natomiast 5 linii jest regularnie obsługiwanych przez przewoźników prywatnych.

Ponadto w gminie zarejestrowanych jest 25 taksówek (w 1999r. 23 taksówki). Zezwolenie na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym w granicach

gminy uzyskały 2 mikrobusy(1 Busko-Młyny, 2 Busko-Kołaczkowice).

Istniejący system komunikacyjny w obrębie miasta tworzą drogi o następujących kategoriach:

- ⇒ jedna **droga krajowa** nr 73 (Wiśniówka- Kielce- Morawica- Busko-Zdrój- Szczucin- Dąbrowa Tarnowska-Tarnów-Pilzno-Jasło) o długości 18,094 km, w tym na terenie miasta Busko - Zdrój długość tej drogi wynosi 3,239 km i biegnie ona ulicami Wojska Polskiego, Objazdową, Partyzantów, natomiast poza miastem jej długość wynosi- 14,852 km. W roku 2003 przeprowadzona została modernizacja drogi na odcinku od granicy gminy do skrzyżowania ulic: Objazdowa-Dmowskiego-Wojska Polskiego w Busku Zdroju. Obecnie prowadzona jest modernizacja pozostałego odcinka od skrzyżowania ulic jak wyżej, w kierunku Stopnicy;
- ⇒ trzy drogi **wojewódzkie** (droga nr 767 Busko-Pińczów o długości 5,3 km, droga nr 776 Busko-Kraków o długości 2,7 km, droga nr 973 Busko - Żabno o długości 14,4 km). Na terenie miasta biegną one ulicami: Dmowskiego, Witosa, Boh. Warszawy na zachód od skrzyżowania z ul. Dmowskiego. W 2001r. w pasie drogi wojewódzkiej Busko-Żabno, na odcinku od Buska Zdroju do Radzanowa wykonana została ścieżka rowerowa. Na dzień dzisiejszy drogi wojewódzkie wymagają modernizacji;
- ⇒ **powiatowe** o nawierzchni asfaltowej, ich długość na terenie miasta wynosi 14,67 km (należą do nich ulice Grotta, 12 Stycznia, Waryńskiego, Boh. Warszawy od Pl. Zwycięstwa do skrzyżowania z ul. Dmowskiego, Partyzantów, Wyszyńskiego, Batorego, Widuchowska, Łagiewnicka, Starkiewicza i Wojska Polskiego od Pl. Zwycięstwa do skrzyżowania z ul. Objazdową); natomiast poza miastem- 148 km Na terenie miasta wszystkie drogi powiatowe mają nawierzchnię bitumiczną (asfaltową), niektóre z nich wymagają jednak remontu. Z kolei na terenach pozamiejskich większość dróg powiatowych posiada nawierzchnię tłuczniową, a co za tym idzie wymagają położenia nawierzchni bitumicznej;
- ⇒ **gminne**, w mieście posiadają one długość 35,851 km (w tym o nawierzchni bitumicznej- 27,425 km), zaś poza miastem długość dróg gminnych wynosi- 110,55 km (w tym o nawierzchni bitumicznej- 42,8 km). Są to drogi o znaczeniu lokalnym z wyłączeniem dróg wewnętrznych;
- ⇒ drogi **wewnętrzne**, to w szczególności drogi w osiedlach mieszkaniowych, dojazdowe do gruntów rolnych, leśnych itp. Na dzień dzisiejszy korzystać można również ze

ścieżki rowerowej na trasie Busko Zdrój-Radzanów.¹⁰

2003 rok	1998 rok
DROGI GMINNE W MIEŚCIE	
-Łączna dł. 35,85 km (w tym ulice o nawierzchni bitumicznej 27,42 km, pozostałe drogi 8,43 km- są to drogi o nawierzchni z kostki, o nawierzchni tłuczniowej i gruntowej)	-Łączna dł. 34,65 km (w tym ulice o nawierzchni bitumicznej 27 km, pozostałe- 7,65 były to drogi o nawierzchni tłuczniowej, gruntowej).
DROGI GMINNE POZAMIEJSKIE	
- Łączna dł. 110,55 km (w tym drogi o nawierzchni bitumicznej- 42,80 km, pozostałe drogi 67,75 km.	-Łączna dł. 108 km (w tym drogi o nawierzchni bitumicznej- 23,45 km, zaś pozostałe drogi 84,55 km..

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, iż w ciągu 5 lat wyasfaltowano 19,77 km dróg na terenie miasta i gminy Busko Zdrój.

W 2004 roku zakończona zostanie budowa kanalizacji sanitarnej w południowej części gminy (sołectwa: Wolica Siesławska, Owczary, Radzanów, Skotniki Małe, Skotniki Duże) oraz w północnej części miasta, przebiegająca ulicami: Prusa, Gaik, Źródłana, Królowej Jadwigi, Skalki, Szydłowska, Nadole, Stawowa, Krótka, Dygasińskiego, Podpułkownika Srogiego, Różana, Żeromskiego, Ogrodowa, Reymonta, Grunwaldzka, Jagiellońska, Hołdu Pruskiego, Niwa, Mała, Staszica, Pawia, Sezamkowa. W związku z tym większość ww. ulic, dróg i chodników ulegnie zniszczeniu.

4.2.2 Sieć wodociągowa

Gmina Busko-Zdrój (obszary wiejskie) zwodociągowana jest w 66,5% (w roku 1999 w 35%), natomiast miasto Busko-Zdrój w 97,3%.¹¹

Długość sieci wodociągowej w gminie wynosi ogółem 372,9 km (w 1999r.- 233,3 km), w tym:

- magistrale 31,3 km (w 1999r.- 31,3 km)
- sieć rozdzielcza miasto 40,9 km (w 1999r.- 36,6 km)
- sieć rozdzielcza wieś 195,2 km (w 1999r.- 108,0 km)
- przyłącza (miasto + wieś) 105,5 km (w 1999r.- 57,6km)

Do sieci podłączonych jest 4 789 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (w

¹⁰ Informacje uzyskano na podstawie rozmowy telefonicznej z Powiatowym Zarządem Dróg i Autostrad oraz na podstawie zbiorczych danych o stanie dróg gminnych na dzień 2003r. uzyskanych w Urzędzie Miasta i Gminy Busko Zdrój- w Wydziale Rozwoju Strategicznego a także na podstawie informacji zawartych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Busko Zdrój.

¹¹ Sprawozdanie RRW z realizacji inwestycji w zakresie wodociągów i sanitacji wsi w roku 2003 i 1999 oraz Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Busko-Zdrój.

tym miasto 1 323, wieś 3466). Natomiast w roku 1999 do sieci podłączonych było 3 119 gospodarstw domowych (w tym miasto 1 133, gmina 1 986). Główne ujęcia wody to Zrecze i Szczaworyż. Wydajność ujęć wody wynosi obecnie 14 400 m³/dobę (Szczaworyż) oraz 200m³/h (Zrecze) i posiada rezerwę w wysokości 7 000 m³/dobę. Parametry wody pitnej pozyskiwanej z tych ujęć przedstawiają się następująco:

- twardość - 6,45 m³/vol/dm³
- chlor ogólny - 0,12 mg/ dm³
- żelazo - 0,09 mg/dm³
- azot amonowy - NW
- azotany - 5,08 mg/dm³

Ponadto wodociągi są zasilane z ujęć (studnie głębinowe) w miejscowościach: Błoniec, Ruczynów, Widuchowa, Zwierzyniec.¹²

4.2.3 Sieć kanalizacyjna

Gmina Busko-Zdrój (obszary wiejskie) skanalizowana jest w 8,5%, natomiast miasto Busko-Zdrój w 77,5% (w 1999r. miasto skanalizowane było w 70%). Całkowita długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej w gminie wynosi ogółem 37,7 km (w 1999r. 16,9 km), zaś długość przyłączy 31,4 km (w 1999 r. - 17,3 km). Obecnie liczba budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania przyłączonych do sieci wynosi 1 495 (w tym w mieście 1 054, we wsi 441). W 1999r. liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wynosiła 902.¹³

Na terenie gminy funkcjonuje wybudowana w 1994 r. komunalna, mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 9 100 m³/dobę. Rezerwa wynosi 5 000 m³/dobę.

4.2.4 Gospodarka odpadami

Jednostką odpowiedzialną za gospodarkę odpadami na terenie Buska Zdroju jest Miejsko Gminny Zakład Komunalny. Na terenie gminy funkcjonuje wysypisko śmieci zlokalizowane na gruntach wsi Dobrowoda. Zostało ono uruchomione 1 marca 1993r. Powierzchnia wysypiska wynosi 4,8 ha, dotychczas na wysypisku zgromadzono 36 494,44 m³ nieczystości stałych, tj. 5474,16 t. Przewidywany okres eksploatacji wysypiska określany jest na

¹² Sprawozdanie M-06 o wodociągach i kanalizacji 2003r. i 1999r.

¹³ Tamże...

ok. 20 lat.¹⁴

4.2.5 Energia elektryczna

Teren gminy obsługuje Zakład Energetyczny w Busku-Zdroju. Stan 61% sieci oceniany jest jako dobry (w 1999r.- było to 60%), 25% jako średni (w porównaniu z rokiem 1999 nie uległ zmianie), a 14% jako zły i wymagający pilnej modernizacji (w 1999r. – 15%).¹⁵

4.2.6 Sieć gazowa

Busko-Zdrój jest zgazyfikowane w 90% (w 1999r.- gmina w 23%). Miasto posiada 62,8 km sieci gazowej, w tym sieci średnociśnieniowej 47,2 km, sieci niskociśnieniowej 15,6 km. Liczba przyłączy średnociśnieniowych wynosi 1 467, przyłączy niskociśnieniowych 471. Miejscowości posiadające sieć gazową to: miasto Busko-Zdrój, Zbludowice, Bronina, Owczary, Błoniec, Nowa Wieś.

W 1999r. **gmina** posiadała 122,916 km sieci gazowej (w tym sieci średnociśnieniowej 62,843 km, sieci niskociśnieniowej 14,847 km, przyłączy średnociśnieniowych 35,979 km i niskociśnieniowych 9,247 km). Liczba przyłączy wynosiła ogółem 2 031 (w tym przyłączy średnociśnieniowych 1 606, a niskociśnieniowych 1 425).¹⁶

4.2.7 Sieć telekomunikacyjna

Liczba zarejestrowanych abonentów sieci TP S.A. w całej gminie wynosi 7 357, w samym mieście 5 524, natomiast na obszarach wiejskich 1 833. Cała gmina strefonizowana jest w 22,51% (w 1999r. w 19,6%), miasto w 31,23%, a wieś w 12,22%.¹⁷

Sieć telefonii komórkowej

Era GSM, Plus GSM, Idea, Centertel

¹⁴ Informacje uzyskano na podstawie rozmowy telef. z Miejsko Gminnym Zakładem Komunalnym w Busku Zdroju.

¹⁵ Informacje uzyskano na podstawie rozmowy tel. z Zakładem Energetycznym w Busku Zdroju.

¹⁶ Informacje uzyskano na podstawie rozmowy tel. z Zakładem Gazowniczym w Busku Zdroju.

¹⁷ Informacje uzyskano na podstawie rozmowy tel. z Zakładem Telekomunikacyjnym w Busku Zdroju.

4.2.8 Charakterystyka obiektów służby zdrowia oraz ich stanu technicznego¹⁸

Z dniem 01.01.2003 r. Gmina Busko-Zdrój, jako podmiot odpowiedzialny za zabezpieczenie podstawowej opieki zdrowotnej na swoim terenie, przejęła **Samodzielny Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej**, którego organem powołującym i organem nadzorującym jest Rada Miejska w Busku-Zdroju. Podstawą działalności Samodzielnego Publicznego Zespołu Podstawowej Opieki Zdrowotnej jest wpis do rejestru sądowego, zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 13.12.2002 r.

Podstawowa opieka zdrowotna jest realizowana w ramach działalności:

- **Przychodni Rejonowej nr 1 przy ul. Sądowej w Busku Zdroju, obsługującej** 15 164 pacjentów,
- **Przychodni Rejonowej nr 2 na os. Sikorskiego w Busku Zdroju, obsługującej** 7 952 pacjentów
- **Ośrodka Zdrowia w Dobrowodzie - obsługującego** 2 211 pacjentów,
- **Ośrodka Zdrowia w Kołaczkowicach - obsługującego** 2 572 pacjentów
- **Ośrodka Zdrowia w Szczaworyżu - obsługującego** 1 873 pacjentów

Poza tym, w ramach medycyny szkolnej zakład sprawuje opiekę medyczną nad około **7 000 uczniów**. Z usług pielęgniarek środowiskowych średnio miesięcznie korzysta około **15 tys. osób**.

Jednostką służby zdrowia podległą Starostwu Powiatowemu w Busku Zdroju jest Zespół Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju (szpital) o statusie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, który powstał w 1967r.

STAN TECHNICZNY OBIEKTÓW SŁUŻBY ZDROWIA

- **Przychodnia Rejonowa nr 1 w Busku Zdroju:**

⇒ **STAN TECHNICZNY BUDYNKU PRZYCHODNI:**

Budynek Przychodni nie spełnia warunków technicznych określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 września 1992 r. (Dz. U. 92.74.366) w sprawie wymagań

¹⁸ Materiał opracowano na podstawie rozmowy z dyrektorem SPZ POZ, informacji dostarczonych przez SPZ POZ oraz danych dostarczonych za pośrednictwem Starostwa Powiatowego przez Zespół Opieki Zdrowotnej (szpital) w Busku Zdroju.

jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia w zakładach opieki zdrowotnej. Zachodzi potrzeba gruntownej modernizacji obiektu. Należy wymienić dach, instalację c.o., instalację wodno-kanalizacyjną, elektryczną oraz infrastrukturę telefoniczną. Wejście do budynku (schody, drzwi) oraz pomieszczenia wewnątrz (w tym poczekalnia, toalety, łazienki) wymagają dostosowania dla osób niepełnosprawnych, a co za tym idzie wykonania podjazdów oraz windy. Należy również wykonać elewację budynku.

Konieczne jest stworzenie kompleksu służącego wykonywaniu badań laboratoryjnych, prześwietleń RTG a co za tym idzie wyposażenie obiektu w niezbędny do tego celu sprzęt medyczny.

- **Przychodnia Rejonowa nr 2 w Busku Zdroju**

⇒ **STAN TECHNICZNY BUDYNKU PRZYCHODNI:**

Przychodnia mieści się w budynku będącym własnością Spółdzielni Mieszkaniowej w Busku Zdroju. Obiekt wymaga remontu, tzn. wymiany stolarki okiennej oraz drzwi zewnętrznych, ocieplenia zewnętrznego, wymiany pokrycia dachowego. Zachodzi również potrzeba dostosowania zewnętrznych (wiszących i metalowych schodów) dla osób niepełnosprawnych.

- **Ośrodek Zdrowia w Dobrowodzie**

STAN TECHNICZNY BUDYNKU OŚRODKA:

Stan pomieszczeń wewnątrz budynku można określić jako dobry, należy natomiast wymienić stolarkę okienną. Zachodzi również potrzeba wybudowania parkingu samochodowego dla przyjeżdżających pacjentów.

- **Ośrodek Zdrowia w Kołaczkowicach**

STAN TECHNICZNY BUDYNKU:

Obecnie budynek przychodni jest po remoncie. Wskazane jest jednak wyremontowanie ogrodzenia wokół budynku.

- **Ośrodek Zdrowia w Szczaworyżu**

STAN TECHNICZNY BUDYNKU:

Pomieszczenia wewnątrz budynku są obecnie w bardzo dobrym stanie. Należy wymienić stolarkę okienną oraz instalację wodno-kanalizacyjną.

Zespół Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju (szpital) posiada następujące oddziały i poradnie specjalistyczne:

ODDZIAŁY

- Oddział Chorób Wewnętrznych
- Oddział Chirurgii Ogólnej
- Oddział Pediatriczny
- Oddział Neonatologiczny
- Oddział Ginekologiczno-położniczy
- Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej
- Oddział Obserwacyjno-Zakaźny
- Oddział Gruźlicy i Chorób Płuc
- Oddział Urologiczny
- Oddział Intensywnej Terapii
- Stacja Dializ
- Oddział Rehabilitacji Diennej
- Dział Rehabilitacji

PORADNIE

- Poradnia Nefrologiczna
- Poradnia Hepatologiczna
- Poradnia Chirurgii Ogólnej
- Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej
- Poradnia Preluksacyjna
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza
- Poradnia Endokrynologiczna
- Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc
- Poradnia Otolaryngologiczna
- Poradnia Neurologiczna

- Poradnia Urologiczna
 - Poradnia Pulmonologii Dziecięcej
 - Poradnia Medycyny Pracy
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy- jednostka organizacyjna ZOZ w Busku Zdroju od 01.01.2005r. planowane jest uruchomienie Oddziału Psychiatrii Diennej
- w 2003r. w szpitalu w Busku Zdroju hospitalizowanych było 13 884 pacjentów,
 - **stan ogólny budynków szpitalnych** jest zadawalający, drobne remonty wykonywane są na bieżąco.
 - **potrzeby:**
 - stolarka okienno-drzwiowa- 50% pozostało do wymiany;
 - dach (wymiana poszycia)- 50% pozostało do wymiany;
 - rynny i rury spustowe- 100% do wymiany,
 - ocieplenie budynku i wykonanie elewacji- 100% do wymiany

4.2.9 Jednostki oświatowe usytuowane na terenie Miasta i Gminy Busko Zdrój, których organem prowadzącym jest gmina. Charakterystyka.¹⁹

Do jednostek oświatowych usytuowanych na terenie Miasta i Gminy Busko Zdrój, których organem prowadzącym jest gmina należą:

- 3 gimnazja, w których uczy się 1 343 uczniów
- 16 szkół podstawowych, w których uczy się 2 177 uczniów
- 3 przedszkola publiczne

(Według stanu na 2004 r.)

Poza tym w Busku funkcjonuje także niepubliczna szkoła podstawowa, w której uczy się 30 uczniów oraz przedszkole niepubliczne.

¹⁹ Materiał opracowano na podstawie danych dostarczonych przez Wydział Oświaty i Infrastruktury Społecznej Urzędu Miasta i Gminy Busko Zdrój oraz informacji dostarczonych przez Zespół Obsługi Przedszkoli i Szkół w Busku Zdroju, a także informacji udostępnionych przez Buskie Samorządowe Centrum Kultury oraz na podstawie materiałów udostępnionych przez Wydział Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej Starostwa Powiatowego w Busku Zdroju, które zostały przygotowane na podstawie sprawozdań jednostkowych, złożonych przez poszczególne jednostki oświatowe.

Sytuację tą odzwierciedla poniższa tabela.

Zestawienie liczby dzieci i oddziałów wg sprawozdania S0-2 w roku szkolnym 2003/2004

l.p.	Placówka	Liczba oddziałów	Liczba dzieci							liczba dzieci w „0”
			ogółem	I	II	III	IV	V	VI	
1	Samorządowe Gimnazjum Nr 1 Busko Zdrój	27	815	259	262	294				
2	S.G. „Podgaje”	6	162	60	58	44				
3	S.G. „Zbludowice”	14	366	113	128	125				
OGÓLEM		47	1343	432	448	463				
4	Szkoła Podstawowa Nr 1 Busko Zdrój	17	408	66	60	73	66	82	61	
5	S.P. Nr 2 Busko Zdrój	15	390	65	41	61	77	68	78	
6	S.P. Nr 3 Busko Zdrój	14	404	66	68	60	66	65	79	
7	S.P. Dobrowoda	6	104	13	11	17	17	24	22	13
8	S.P. Kameduły	4	56	7	11	9	10	11	8	10
9	S.P. Kołaczkowice	6	121	27	16	17	22	20	19	14
10	S.P. Kostki Duże	4	44	9	7	9	5	10	4	11
11	S.P. Mikułowice	4	48	5	10	10	5	7	11	14
12	S.P. Siesławice	5	78	12	12	15	16	12	11	13
13	S.P. Skotniki Duże	4	44	5	6	6	11	12	4	2
14	S.P. Słabkowice	4	72	13	11	12	9	18	9	13
15	S.P. Szaniec	6	124	23	23	25	13	26	14	
16	S.P. Szczaworyż	4	58	11	8	6	14	7	12	10
17	S.P. Welecz	2	31		10		6	7	8	11
18	S.P. Widuchowa	3	43	6	5	7	13	6	6	
19	S.P. Zbludowice	7	152	30	17	13	23	31	38	29
20	Niepubliczna S.P. Busko Zdrój	5	30	2	8	7	5	8		
OGÓLEM		110	2207	360	324	347	378	414	384	146
OGÓLEM (bez szkoły niepublicznej)		105	2177	358	316	340	373	406	384	146

Ogółem do powyższych szkół gminnych uczęszcza 3 520 dzieci (w tym do gimnazjów 1 343, do szkół podstawowych 2 177). W mieście do szkół podstawowych uczęszcza 1 202 dzieci, zaś na wsi 975.

Gimnazja i Szkoły Podstawowe

Nazwa placówki oświatowej	Liczba nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty				Liczba nauczycieli
	ogółem	dydaktycy	bibliotekarze	wych. świetlicy	
Samorządowe Gimnazjum Nr 1 w Busku Zdroju	57,73	54,73	1	2	63
S.G. w Podgajach	12,99	10,28	0,33	2,38	12
S.G. w Zbludowicach	34,12	27,93	1	5,19	43
Szkoła Podstawowa Nr 1 w Busku Zdroju	31,67	29,67	1	1	35
S.P. Nr 2 w Busku Zdroju	28,51	26,01	1	1,5	32
S.P. Nr 3 w Busku Zdroju	26,28	23,28	1	2	29
S.P. w Dobrowodzie	9,17	8,27	0,13	0,77	12
S.P. w Kamedułach	7,33	7,33	0	0	10
S.P. W Kołaczkowicach	9,88	8,94	0,13	0,81	12
S.P. w Kostkach Dużych	6,44	6,44	0	0	10
S.P. w Mikułowicach	6,77	6,67	0,1	0	9
S.P. w Siesławicach	8,75	8,62	0,13	0	11
S.P.w Skotnikach Dużych	6,12	6,12	0	0	10
S.P. w Słabkowicach	7,29	7,22	0,07	0	9
S.P. w Szańcu	11,12	9,5	0,27	1,35	12
S.P. w Szczaworyżu	7,1	6,6	0	0,5	10
S.P. w Welczu	4,06	4,06	0	0	6
S.P. w Widuchowej	6,11	6,11	0	0	8
S.P. w Zbludowicach	14,39	13,06	0,33	1	17
Razem	295,83	270,84	6,49	18,5	350

Oddziały przedszkolne i przedszkola

Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych

Lp.	Nazwa placówki oświatowej - oddziały przedszkolne	Liczba nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty			
		ogółem	dydaktycy	bibliotekarze	wych. świetlicy
1	przy S.P. w Dobrowodzie	1,05	1,05	0	0
2	przy S.P. w Kamedułach	1,09	1,09	0	0
3	przy S.P. w Kołaczkowicach	1,05	1,05	0	0
4	przy S.P. w Kostkach Dużych	1,05	1,05	0	0
5	przy S.P. w Mikułowicach	1,09	1,09	0	0
6	przy S.P. w Siesławicach	1,05	1,05	0	0
7	przy S.P. w Skotnikach Dużych	1	1	0	0
8	przy S.P. w Słabkowicach	1	1	0	0
9	przy S.P. w Szczaworyżu	1,05	1,05	0	0
10	przy S.P. w Welczu	1	1	0	0
11	przy S.P. w Zbludowicach	1,14	1,14	0	0
Razem		11,57	11,57	0	0

Przedszkola

Lp.	Nazwa placówki oświatowej	Liczba nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty			
		ogółem	dydaktycy	bibliotekarze	wych. świetlicy
1	Przedszkole Publiczne Nr 2 w Busku	12,09	12,09	0	0
2	Przedszkole Publiczne Nr 3 w Busku	12,09	12,09	0	0
3	Przedszkole Publiczne w Szańcu	2,73	2,73	0	0
Razem		26,91	26,91	0	0

Do przedszkoli uczęszcza następująca liczba dzieci:

- Publiczne Przedszkole Nr 2 w Busku Zdroju- uczęszcza tam 188 dzieci;
- Publiczne Przedszkole Nr 3 w Busku Zdroju- uczęszcza tam 148 dzieci
- Publiczne Przedszkole w Szańcu- uczęszcza do niego 25 dzieci.
- Niepubliczne Przedszkole „Smerfuś”- uczęszcza tam 117 dzieci.

Ogólna liczba dzieci w przedszkolach wynosi 386.

4.2.10 Stan techniczny obiektów oświatowych

Poniższe zestawienie tabelaryczne przedstawia wykaz placówek oświatowych na terenie miasta i gminy Busko Zdrój z określeniem **stanu technicznego obiektów** oraz wykazem niezbędnych inwestycji i remontów.

Lp.	Nazwa placówki	Opis stanu technicznego	Inwestycje i remonty do wykonania
1	2	3	4
GIMNAZJA			
1.	Samorządowe Gimnazjum Nr 1 w Busku Zdroju	-stan techniczny dobry; -gimnazjum posiada salę gimnastyczną wspólnie ze Szkołą Podstawową nr 3; -gimnazjum posiada sanitariaty	-remont pokrycia dachów (pokrycie papą termozgrzewalną); -wymiana okien na klatkach schodowych; wymiana posadzek, roboty malarskie korytarzy; ogrodzenie posesji od strony ul. Partyzantów
2.	Samorządowe Gimnazjum w Podgajach	-stan techniczny dobry -gimnazjum posiada salę gimnastyczną; -gimnazjum posiada sanitariaty	-podjazd dla autobusów dowożących uczniów (inwestycje), -remont posadzek i malowanie korytarzy
3.	Samorządowe Gimnazjum w Zbludowicach	-stan techniczny dobry, -gimnazjum posiada salę gimnastyczną wspólnie ze Szkołą Podstawową; -gimnazjum posiada sanitariaty	- dobudowa kompleksu sportowego (sala gimnastyczna, sale rekreacyjne) - rozbudowa budynku w celu uzyskania sal lekcyjnych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania gimnazjum (inwestycje), -remont pokrycia dachowego
SZKOŁY PODSTAWOWE			
1.	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Busku Zdroju	-stan techniczny dostateczny, -szkoła posiada salę gimnastyczną, -szkoła posiada sanitariaty	-remont /wymiana/ posadzek i roboty malarskie (sale lekcyjne, korytarza parter), remont /wymiana? Posadzek i roboty malarskie (sale lekcyjne, korytarz I piętro), wymiana pokrycia dachu
2.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Busku Zdroju	-stan techniczny dobry, -szkoła posiada salę gimnastyczną, -szkoła posiada sanitariaty	-remont sali gimnastycznej -remont kotłowni
3.	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Busku Zdroju	-stan techniczny dobry, -szkoła posiada salę gimnastyczną wspólnie z Gimnazjum, -szkoła posiada sanitariaty	-remont pokrycia dachów (pokrycie papą termozgrzewalną) -wymiana okien na klatkach schodowych, -wymiana posadzek, roboty malarskie korytarzy
4.	Szkoła Podstawowa w Dobrowodzie	-stan techniczny dostateczny, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła posiada sanitariaty	-wymiana pokrycia dachu z płyt azbestowo cementowych, -elewacja budynku, -wymiana kotłów c.o.
5.	Szkoła Podstawowa w Kamedulach	-stan techniczny dobry, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła posiada sanitariaty	-dobudowa sali gimnastycznej (świetlicy), -wykonanie kotłowni gazowej i instalacji c.o.
6.	Szkoła Podstawowa w Kołaczkowicach	-stan techniczny dobry, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła posiada sanitariaty	-budowa sali gimnastycznej, -remont kotłowni, -wymiana stolarki okiennej

7.	Szkoła Podstawowa w Kostkach Dużych	-stan techniczny dobry, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła posiada sanitariaty	-remont posadzki w korytarzu (wymiana), -wykonanie opaski betonowej wokół budynku
8.	Szkoła Podstawowa w Siesławicach	-stan techniczny dobry, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła posiada sanitariaty	-malowanie pokrycia dachowego
9.	Szkoła Podstawowa w Skotnikach Dużych	-stan techniczny dobry, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła nie posiada sanitariatów w budynku A	-remont sanitariatów bud. B, -wymiana pozostałych okien (hol, korytarz, zaplecze) bud. A, -remont schodów wejściowych bud. A, -elewacja bud. B, -wykonanie sanitariatów w bud. A
10.	Szkoła Podstawowa w Słabkowicach	-stan techniczny dostateczny, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła posiada sanitariaty	-elewacja budynku
11.	Szkoła Podstawowa oraz przedszkole w Szańcu	-stan techniczny dobry, -szkoła posiada salę gimnastyczną, -szkoła posiada sanitariaty	-wymiana podłóg i roboty malarskie (sale lekcyjne I piętro, korytarz i sale lekcyjne parter, -malowanie pokrycia dachu, -wymiana chodników wejście główne
12.	Szkoła Podstawowa w Szczaworyżu	-stan techniczny dostateczny, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła posiada sanitariaty	-budowa boisk szkolnych, -remont sanitariatów
13.	Szkoła Podstawowa w Widuchowej	-stan techniczny dostateczny, -szkoła nie posiada sali gimnastycznej, -szkoła posiada sanitariaty	-remont wiatrołapu
14.	Szkoła Podstawowa w Welczu	-stan techniczny dostateczny, -szkoła posiada salę gimnastyczną, -szkoła posiada sanitariaty	-wymiana pokrycia dachu nad salą gimnastyczną
15.	Szkoła Podstawowa w Zbludowicach	-stan techniczny dostateczny, -szkoła posiada salę gimnastyczną razem z Gimnazjum, -szkoła posiada sanitariaty	-wymiana pokrycia dachu z płyt azbestowo cementowych, -wymiana stolarki okiennej, -wykonanie zatoki podjazdowej dla autobusów dowożących uczniów
16.	Szkoła Podstawowa w Mikułowicach	-stan techniczny dostateczny -szkoła nie posiada sali gimnastycznej -szkoła posiada sanitariaty	-budowa sali gimnastycznej (świetlicy) -konieczna modernizacja obiektu
PRZEDSZKOLA			
1.	Publiczne Przedszkole Nr 2 w Busku Zdroju	-stan techniczny dostateczny	-remont (wymiana) pokrycia dachowego, -wymiana stolarki okiennej w korytarzach, holu i klatce schodowej
2.	Publiczne Przedszkole Nr 3 w Busku Zdroju	- stan techniczny dobry	-remont sanitariatów, -malowanie pokrycia dachowego

4.2.11 Jednostki oświatowe usytuowane na terenie Miasta i Gminy Busko Zdrój, dla których organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe.

Do jednostek oświatowych usytuowanych na terenie Miasta i Gminy Busko Zdrój, dla których organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju należą:

- **Szkoły i placówki oświatowo-wychowawcze**
- 1. I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Busku Zdroju (I LO),
- 2. Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Kazimierza Wielkiego w Busku Zdroju (ZSTiO),
- 3. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Busku Zdroju (ZSP1),
- 4. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Busku Zdroju (ZSP BZ),
- 5. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Stopnicy (ZSP St.),
- 6. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla Niepełnosprawnych Ruchowo w Busku Zdroju (SOS-W BZ),
- 7. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Broninie (SOS-W Br.),
- 8. Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci Przewlekłe Chorych „Górka” w Busku Zdroju (ZSS),
- 9. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Busku Zdroju (PP-P),
- 10. Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Busku Zdroju (POS),
- 11. Powiatowy Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli (PODiDN).

W ramach jednostek wymienionych w pkt od 1 do 8 funkcjonują:

1. przedszkole specjalne,
2. dwie szkoły podstawowe specjalne,
3. trzy gimnazja specjalne,
4. szkoły ponadpodstawowe:
 - a) 3. licea ogólnokształcące,
 - b) 7 techników zawodowych,
 - c) 1 zasadnicza szkoła zawodowa,

- d) 4 technika na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej, w tym jedno specjalne,
 - e) 3 licea zawodowe, w tym jedno specjalne,
5. szkoły ponadgimnazjalne:
- a) 4 licea ogólnokształcące, w tym jedno specjalne,
 - b) 4 licea profilowane, w tym jedno specjalne,
 - c) 5 techników, w tym jedno specjalne,
 - d) 5 zasadniczych szkół zawodowych, w tym 2 specjalne.

W powyższych szkołach w roku szkolnym 2003/2004 naukę pobiera 3.665 uczniów.

W specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych przebywa 271 uczniów i wychowanków.

W ZSS „Górka” w Busku Zdroju liczba uczniów zależna jest od liczby pacjentów Szpitala – obecnie wynosi ona 187 uczniów.

• **BAZA INTERNATOWA**

Bazę internatową buskich szkół ponadgimnazjalnych tworzą 4 internaty (przy: ZSP, I LO, ZSP Nr 1 i ZSTiO) dysponujące łączną liczbą 352 miejsc noclegowych. W internatach w roku szkolnym 2003/2004 mieszka łącznie 254 uczniów (o 24 mniej niż w ubiegłym roku szkolnym).

Utrzymanie części oświatowej subwencji ogólnej na poziomie zabezpieczającym funkcjonowanie internatu wymaga zabezpieczenia określonej liczby uczniów. Zbyt niska liczba uczniów znacznie podnosi stałe koszty utrzymania obiektu. W związku z niepełnym wykorzystaniem bazy internatów wolne pomieszczenia w budynkach internatów są wynajmowane innym jednostkom organizacyjnym z zachowaniem wszystkich zasad sanitarnych oraz bezpieczeństwa uczniów mieszkających w internacie. W 2003 r. i na początku 2004 r. trwały prace nad przystosowaniem pomieszczeń internatu ZSP Nr 1 dla potrzeb Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Busku Zdroju oraz internatu ZSP BZ dla potrzeb Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Busku Zdroju.

• **SZKOLNICTWO SPECJALNE**

Dzieci i młodzież z upośledzeniami umysłowymi, fizycznymi oraz upośledzeniami sprzężonymi mają możliwość pobierania nauki w placówkach szkolnictwa specjalnego tj. w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Busku Zdroju, w Specjalnym Ośrodku

Szkolno – Wychowawczym w Broninie oraz w Zespole Szkół Specjalnych „Górka” w Busku Zdroju.

W SOS-W w Busku Zdroju, w gimnazjum oraz w szkołach ponadgimnazjalnych, pobierają naukę dzieci i młodzież z terenu całej Polski. Wychowankowie SOS-W w Broninie pochodzą głównie z terenu województwa świętokrzyskiego, ale nie istnieją żadne ograniczenia terytorialne dotyczące przyjmowania uczniów zarówno do Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej w Broninie, jak i do Szkoły Podstawowej Specjalnej i Gimnazjum Specjalnego w Gnojnie.²⁰

Wychowankowie Ośrodków mają możliwość zakwaterowania w internatach, które dysponują łącznie 271. miejscami (185 w Busku Zdroju i 86 w Broninie).

W skład Zespołu Szkół Specjalnych „Górka” w Busku Zdroju wchodzi: Przedszkole Specjalne, Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne oraz Liceum Ogólnokształcące. Uczniami Zespołu są głównie dzieci będące pacjentami Szpitala, których pobyt tu związany jest z poważnymi zabiegami i operacjami. W przeważającej większości (ok. 70%) zabiegi te dotyczą dzieci ze sprzężonym upośledzeniem fizycznym i umysłowym (lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim). W szkole uczą się również dzieci, które nie są hospitalizowane ale korzystają z rehabilitacji. Do Szkoły przyjmowane są dzieci z terenu całej Polski.

Szczegółowe dane liczbowe obrazuje tabela nr 1

Tabela nr 1. Liczba uczniów / wychowanków w roku szkolnym 2003/2004

(w oparciu o sprawozdania dyrektorów szkół i placówek oświatowo – wychowawczych – stan na styczeń 2004 r.)

Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków/liczba miejsc w internacie	Liczba uczniów na Warsztatach Szkolnych / liczba grup
I Liceum Ogólnokształcące w Busku Zdroju	789			
I Liceum Ogólnokształcące	573	26	90 / 96	0
Liceum Ogólnokształcące*	216			
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Busku Zdroju	693			
I Liceum Profilowane	35	24	33 / 50	0
Technikum Nr 1	195			
Liceum Ekonomiczne*	242			
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1	194			
Zasadnicza Szkoła Zawodowa*	27			
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Busku Zdroju	727	25	78 / 150	310 / 53
II Liceum Profilowane	53			
Technikum Nr 2	288			
Technikum Mechaniczne*	118			
Technikum Elektroniczne*	94			

²⁰ Szkoła Podstawowa Specjalna i Gimnazjum Specjalne w Gnojnie należą do struktury organizacyjnej SOS-W w Broninie

Technikum Gastronomiczne*	52			
Technikum Mechaniczne (3-letnie)	57			
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2	65			
Zdroju	719			
II Liceum Ogólnokształcące	121	25	53 / 56	38 / 9
Liceum Ogólnokształcące*	56			
Technikum Nr 3	203			
Technikum Budowlane*	82			
Technikum Geodezyjne*	62			
Technikum Ochrony Środowiska*	14			
Technikum Elektryczne*	14			
Technikum Budowlane (3-letnie)	84			
Technikum Elektryczne (3-letnie)	19			
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 3	64			
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Stopnicy	279	10	0	0
Liceum Ogólnokształcące	55			
Liceum Ogólnokształcące*	26			
Liceum Profilowane	29			
Technikum	52			
Liceum Ekonomiczne*	117			
RAZEM:	3.207	110	254/352	348/62
Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Busku Zdroju	146	12	137 / 185	80/16
Gimnazjum	9			
Liceum Profilowane	33			
Technikum	13			
Liceum Zawodowe	12			
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna	39			
Technikum Elektryczne (po ZSZ)	40			
Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Broninie	5	10	86 / 86	0
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna	86	+ nauczanie indywidualne		
Gimnazjum Specjalne	11			
Szkoła Podstawowa Specjalna	28			
Zespół Szkół Specjalnych „Górka” w Busku Zdroju	187	15	0	0
Przedszkole	38			
Szkoła Podstawowa Specjalna	63			
Gimnazjum Specjalne	54			
Liceum Ogólnokształcące	32			
RAZEM:	458	37	223 / 271	80/16
O G Ó Ł E M:	3.665	147	477/623	428/78

* Szkoły ponadpodstawowe, które zostały przekształcone w szkoły ponadgimnazjalne. Szkoły te nie będą już prowadzić naboru i przestaną istnieć kiedy ich uczniowie zakończą cykl kształcenia.

- **POWIATOWY OŚRODEK DORADZTWA I DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W BUSKU ZDROJU**

Powiatowy Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Busku Zdroju funkcjonuje od dnia 19 sierpnia 2002 r. Poza dyrektorem Ośrodka jego kadre pedagogiczną stanowi 6. nauczycieli - doradców metodycznych oraz 4 doradców współpracujących.

Działania Ośrodka oparte są na rzeczywistych potrzebach indywidualnych nauczycieli oraz rad pedagogicznych szkół prowadzonych przez Powiat Buski oraz przez samorządy gminne. Ośrodek realizuje swoje zadania statutowe, m.in. na podstawie porozumień zawartych z gminami: Busko Zdrój, Nowy Korczyn, Wiślica, Tuczępy i Stopnica, dotyczących współpracy z zakresu doradztwa i doskonalenia nauczycieli. Pod koniec 2003r. Dyrektor Ośrodka nawiązał również współpracę z pozostałymi gminami Powiatu Buskiego oraz ościennymi powiatami w zakresie doradztwa i doskonalenia nauczycieli.

W okresie sprawozdawczym z usług Ośrodka skorzystało 3.098 nauczycieli uczestniczących w:

1. 554 konferencjach przedmiotowo – metodycznych,
2. 238 szkoleniach dla kadry kierowniczej,
3. 1.604 szkoleniach dla rad pedagogicznych,
4. 20 kursach kwalifikacyjnych,
5. 473 kursach doskonalących,
6. 209 szkoleniach w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Ośrodek posiada swoją stronę internetową, a także wydaje *Buski Kwartalnik Edukacyjny*, w którym nauczyciele zamieszczają swoje uwagi i porady metodyczne.

- **PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA W BUSKU ZDROJU**

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Busku Zdroju, funkcjonująca od 1968 r., obejmuje swoją opieką dzieci i młodzież zamieszkałą i kształcąca się w 95 szkołach oraz placówkach na terenie Powiatu Buskiego.

Podstawowa działalność Poradni koncentruje się na wspieraniu dzieci i młodzieży poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną oraz ich rodziców - poprzez wspieranie ich wychowawczej roli, a także nauczycieli - poprzez współpracę w celu rozwiązywania licznych problemów związanych z nauczaniem i wychowywaniem szczególnie dzieci specjalnej troski oraz uczniów z trudnościami w uczeniu się i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Praca na rzecz dzieci i młodzieży była realizowana poprzez działania diagnostyczne, terapeutyczne, psychoedukacyjne, profilaktyczne oraz konsultacje i doradztwo, a także negocjacje, mediacje i informacje.

- **POWIATOWY MIĘDZYSZKOLNY OŚRODEK SPORTOWY W BUSKU ZDROJU**

Popularyzacją sportu i kultury fizycznej, podnoszeniem sprawności fizycznej dzieci, młodzieży i dorosłych, kształtowaniem nawyków czynnego wypoczynku oraz stwarzaniem warunków do uprawiania wybranych dyscyplin sportu zajmuje się **Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Busku Zdroju**.

PMOS realizując cele wynikające z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz ustawy o kulturze fizycznej z dn. 18 stycznia 1996 r. spełnia istotną rolę w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży. PMOS realizując w/w zadania współpracuje w szerokim zakresie z placówkami oświatowymi oraz klubami sportowymi.

Z bazy Ośrodka korzystają uczniowie buskich szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych, zorganizowane grupy sportowe, firmy instytucje funkcjonujące na terenie Powiatu Buskiego, co stanowi ok. 300 osób dziennie.

W Ośrodku działa 10 sekcji sportowych prowadzonych przez trenerów PMOS. W sekcjach tych ćwiczy 253 uczniów.

Hala PMOS jest również miejscem organizowania imprez kulturalnych.

Szczegółowe dane liczbowe dot. sekcji sportowych i wykorzystania hali PMOS obrazują poniższe tabele.

Tabela nr 2.

Organizacja zajęć sportowych w Powiatowym Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym w Busku Zdroju

LP.	SEKCJE w POS	KATEGORIA	LICZBA UCZNIÓW
1.	Sekcja piłki ręcznej dziewcząt	młodziczki	28
2.	Sekcja piłki ręcznej dziewcząt	juniorki młodsze	24
3.	Sekcja piłki ręcznej dziewcząt	juniorki	24
4.	Sekcja piłki ręcznej chłopców	juniorzy młodszy	24
5.	Sekcja piłki ręcznej chłopców	rocznik 1993 - 1994	30
6.	Sekcja piłki siatkowej dziewcząt	juniorki młodsze	24
7.	Sekcja piłki siatkowej dziewcząt	rocznik 1990 - 1991	27
8.	Sekcja piłki siatkowej chłopców	juniorzy starsi	24
9.	Sekcja piłki nożnej chłopców	juniorzy starsi	24
10.	Sekcja piłki nożnej chłopców	juniorzy młodszy	24
RAZEM			253

Tabela nr 3. Wykorzystanie hali sportowej

Czas zajęć w POS	Korzystający z zajęć
7 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰	szkoły (ZSP, ZSP Nr 1, I LO, ZSTiO)
14 ⁰⁰ - 20 ⁰⁰	grupy sportowe
od 20 ⁰⁰	firmy, instytucje i inne grupy z terenu Powiatu Buskiego
Soboty, niedziele	mecze, turnieje i zawody w różnych dyscyplinach sportowych

INNE JEDNOSTKI OŚWIATOWE

- **SZKOŁY NIEPUBLICZNE**

Do szkół niepublicznych dotowanych przez Powiat Buski uczęszcza obecnie 691 uczniów i słuchaczy.

Wykaz w/w jednostek niepublicznych zawiera *tabela nr 4*.

Tabela nr 4. Szkoły niepubliczne dotowane przez Powiat Buski na terenie miasta Busko Zdrój

Organ prowadzący	Szkoła	Zawód / kierunek	Liczba uczniów
Centrum Kształcenia Zawodowego w Busku Zdroju	Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (na podbudowie sp)	ogólny	57
	Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (na podbudowie gimnazjum)		27
	Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (na podbudowie zsz)		60
	Niepubliczne Technikum Zawodowe dla Młodzieży (na podbudowie gimnazjum)	technik ekonomista	34
RAZEM			178²¹

- **SZKOŁY WYŻSZE**

W Busku Zdroju funkcjonują 2 ośrodki zamiejscowe szkół wyższych, tj. Politechniki Świętokrzyskiej i Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach - Instytut Kształcenia Medycznego, które stwarzają mieszkańcom dogodniejsze warunki zdobywania wyższego wykształcenia. Zajęcia prowadzone są w formie zaocznej, dziennej i wieczorowej na kierunkach: zarządzanie i inżynieria produkcji oraz fizjoterapia. Z możliwości uzyskania wyższego wykształcenia skorzystało do tej pory ok. 400 osób.

²¹ Liczba uczniów wg stanu na 31 stycznia 2004 r.

4.2.12 BUSKIE SAMORZĄDOWE CENTRUM KULTURY- CHARAKTERYSTYKA

Buskie Samorządowe Centrum Kultury w Busku Zdroju jest gminną komunalną instytucją upowszechniania kultury i powołane zostało celem realizacji zadań gminy w zakresie upowszechniania kultury, wspierania rozwoju kultury na terenie miasta i gminy oraz ożywiania lokalnych i regionalnych tradycji kulturalnych.

W skład BSCK wchodzi:

- ⇒ **Dom Kultury**
- ⇒ **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy**
- ⇒ **Filie biblioteczne:** „Skarpa”, Szczaworyż, Szaniec, Olganów, Janina
- ⇒ **Świetlice środowiskowe w miejscowościach:** Janina, Olganów, Pęczelice, Radzanów, Galów, Młyny, Szaniec, Mikułowice (w strażnicy OSP), Nowy Folwark, Zwierzyniec, Biniątki, Kołaczkowice, Żerniki Górne, Widuchowa, Ruczynów, Owczary, Kawczyce, Chotelek, Podgaje, Zbrodźce, Łagiewniki, Bilczów, Skotniki Małe,

W pozostałych sołectwach należy przywrócić działalność świetlic poprzez remont istniejących obiektów.

W Buskim Samorządowym Centrum Kultury działają punkty konsultacyjne z zakresu:

- ✓ **plastyki-** prowadzenie zajęć warsztatowych dotyczących konkursów plastycznych o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim, pomoc w projektowaniu wnętrz placówek kultury,
- ✓ **recytacji i małych form teatralnych-** próby interpretacyjne tekstów dla nauczycieli i uczniów z terenu powiatu buskiego,
- ✓ **muzyki-** dobór repertuaru dla zespołów, aranżacja utworów muzycznych, realizacja pól playbacków na imprezy okazjonalne, pomoc w realizacji technicznej imprez artystycznych- nagłośnienie.

Przy Buskim Samorządowym Centrum Kultury- Dom Kultury działają:

- koło recytatorskie
- koło plastyczne dla dzieci (zajęcia 3 razy w tygodniu) i koło plastyczne dla młodzieży
- spotkania twórców nieprofesjonalnych

- zespół śpiewaczy Klubu Seniora
- młodzieżowy zespół instrumentalny
- zespół Break Dance
- indywidualna gra na instrumentach
- orkiestra dęta
- Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Mali Buskowanie”
- Kwartet instrumentalny

Świetlice wiejskie działające w strukturach Buskiego Samorządowego Centrum Kultury w Busku Zdroju umożliwiają dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego oraz rozwijanie zainteresowań.

W niektórych placówkach działalność świetlic nastawiona jest na wyrównywanie szans edukacyjnych (np. pomoc w odrabianiu lekcji).

STAN TECHNICZNY BUDYNKU

Budynek, w którym mieści się gminny ośrodek kultury w Busku Zdroju –dom kultury - został oddany do użytku w 1964 roku. Od tego czasu nie był gruntownie remontowany. Zmiana potrzeb społecznych w zakresie kultury, zmiana obowiązujących standardów świadczenia tych usług a wreszcie potrzeba rozwoju turystyki konferencyjnej wręcz wymusza modernizację i rozbudowę BSCK.

Dobudowane pomieszczenia winny spełniać funkcje:

- ⇒ punktu informacji turystycznej
- ⇒ punktu publicznego dostępu do internetu,
- ⇒ izby zbiorów regionalnych
- ⇒ galerii sztuki współczesnej
- ⇒ Muzeum Ziemi Buskiej
- ⇒ szkoły muzycznej,
- ⇒ sali konferencyjno-szkoleniowej na 150 miejsc,
- ⇒ sceny zewnętrznej,
- ⇒ zaplecza administracyjnego, sanitarnego, magazynowego.

4.2.13 PŁYWALNIA MIEJSKA-CHARAKTERYSTYKA

Przy skrzyżowaniu ulic: Partyzantów i prof. J. Grotta mieści się kryta pływalnia miejska, której otwarcie miało miejsce w 2001r. Niecka basenu ma wymiary: 25 x 12,5 m., głębokość od 1,2m do 1,8m. Pływalnia wyposażona jest dodatkowo w zjeżdżalnię o długości 65m., posiada widownię na 94. miejsca siedzące.

Na terenie pływalni działa kawiarnia, kawiarenka internetowa, sala rehabilitacyjna oraz sauna i solarium. W bezpośrednim sąsiedztwie pływalni znajduje się parking na ok. 90 miejsc. Obiekt dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.

4.3 Własność nieruchomości

Na terenie Miasta i Gminy znajduje się 9 658 mieszkań, zaś łączna powierzchnia użytkowa tych mieszkań wynosi 696 413 m².²²

Gmina Busko-Zdrój jest właścicielem 1 465 działek o łącznej powierzchni 543,45 ha. W samym mieście gmina posiada 836 działek o pow. 205,58 ha. Natomiast na obszarach wiejskich gmina jest właścicielem 629 działek o pow. 337,87 ha.²³

Poniższe zestawienia tabelaryczne prezentują stosunki własności na terenie całej gminy oraz na terenie miasta.

²² Rocznik Statystyczny Woj. Świętokrzyskiego'2003, Kielce 2003

²³ Sprawozdanie R-02 o użytkowaniu gruntów w gminie i w mieście, stan w dniu 21 maja 2003r.

Stosunki własności na terenie gminy Busko-Zdrój²⁴

Grupa użytkowników gruntów	Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne					lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, podwórzami, drogi, wody i inne grunty użytkowe oraz nieużytki)
		razem	grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska trwałe		
		w hektarach						
0	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem-powierzchnia administracyjna gminy	22360	18492	14159	607	2194	926	2662	1206
Gospodarstwa indywidualne *	19622	17158	13755	600	1965	838	1594	870
Pozostała powierzchnia**	2738	1334	764	7	229	88	1068	336

* Powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych łącznie z indywidualnymi działkami rolnymi, ogrodami działkowymi, wspólnotami i gruntami gminnymi (w użytkowaniu indywidualnym).

** Gospodarstwa państwowe (łącznie z gospodarstwami rolnymi Skarbu Państwa), spółdzielnie produkcji rolniczej, gospodarstwa spółek sektora publicznego i sektora prywatnego, własności samorządowej oraz pozostałe grunty nie stanowiące gospodarstw rolnych.

²⁴ Tamże...

Stosunki własności na terenie miasta Busko-Zdrój²⁵

Grupa użytkownikó gruntów	Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne					lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty (pod zabudowa- niami, podwórza- mi, drogi, wody i inne grunty użytkowe oraz nieużytki)
		razem	grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska trwałe		
		w hektarach						
0	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem- powierzchnia administracyjna miasta	1228	732	533	96	79	24	50	446
Gospodarstwa indywidualne *	938	695	517	93	72	13	28	215
Pozostała powierzchnia**	290	37	16	3	7	11	22	231

* Powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych łącznie z indywidualnymi działkami rolnymi, ogrodami działkowymi, wspólnotami i gruntami gminnymi (w użytkowaniu indywidualnym).

** Gospodarstwa państwowe (łącznie z gospodarstwami rolnymi Skarbu Państwa), spółdzielnie produkcji rolniczej, gospodarstwa spółek sektora publicznego i sektora prywatnego, własności samorządowej oraz pozostałe grunty nie stanowiące gospodarstw rolnych.

²⁵ Tamże...

4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego²⁶

4.4.1 Wykaz obiektów oraz ich stan techniczny

Wśród cennych zabytków kulturowego krajobrazu obszaru gminy należy wymienić następujące obiekty wpisane do rejestru zabytków:

BUSKO ZDRÓJ

- układ urbanistyczny, nr rej. 868 z 08.08.1975 (**zachowane rozplanowanie i część zabudowy**);
- zespół kościoła cmentarnego p.w. św. Leonarda:
 - ⇒ kościół, nr rej. 68 z 4.11.1974 oraz 116 z 21.02.1966 (stan techniczny dobry);
 - ⇒ ogrodzenie, nr rej. 116 z 21.02.1966 (stan techniczny względnie dobry);
 - ⇒ teren cmentarza, nr rej. 68 z 4.11.1974 oraz 116 z 21.02.1966 (wymaga uporządkowania ilości drzew);
- zespół klasztorny norbertanów, nr rej. 141 z 22.06.1976:
 - ⇒ kościół par. p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, nr rej. 67 z 4.11.1947 (stan techniczny dobry);
 - ⇒ klasztor, nr rej. 806 z 27.05.1958 (stan techniczny dostateczny, wymaga wykonania remontu zabezpieczającego);
 - ⇒ cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia, nr rej. 67 z 4.11.1947 (wymaga wykonania prac pielęgnacyjnych);
- synagoga, ul. Partyzantów 6, nr rej 861 z 08.08.19975 (stan techniczny dobry);
- 4 pawilony szpitala św. Mikołaja, nr rej 142 z 06.09.1971 (stan techniczny dobry);
- zespół budynków zakładu zdrojowego wraz z parkiem zdrojowym, nr rej 509 z 16.10.1957 oraz 2 z 28.01.1965:
 - ⇒ Łazienki (sanatorium „Marconi”)- stan techniczny dobry;
 - ⇒ oranżeria z mieszkaniem ogrodnika (kawiarnia „Parkowa”)- stan techniczny dobry;
- dom, ul. Bohaterów Warszawy 4, nr rej. 865 z 08.08.1975 (stan techniczny dostateczny, wymaga remontu zabezpieczającego);

²⁶ Sporządzono na podstawie wykazu i stanu obiektów nieruchomości, wpisanych do rejestru zabytków, przygotowanego przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z siedzibą w Kielcach (stan na marzec 2004r.). Dodatkowo informacje zaczerpnięto z wykazu zabytkowych obiektów nieruchomości, sporządzonego przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w 2001r. oraz na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagosp. Przyst. Gminy Busko Zdrój.

- dom, ul. Bohaterów Warszawy 6, nr rej 866 z 08.08.1975 (stan techniczny dobry);
- zabudowa ulicy 1 Maja 1-19, nr rej. 867 z 08.08.1975 (zachowane rozplanowanie, brak willi „Wiślica”);
- willa „Bristol”, ul. 1 Maja 1, nr rej. 855 z 08.08.1975 (stan techniczny dobry);
- willa „Bagatela Mała”, ul. 1 Maja 15, nr rej 856 z 08.08.1975 (stan techniczny dobry);
- willa „Oblęgorek”, ul. 1 Maja 12, nr rej 857 z 08.08.1975 (stan techniczny dobry);
- willa „Przystań 03”, ul. 1 Maja 31, nr rej. 859 z 08.08.1975 (stan techniczny bardzo dobry);
- willa „Zielona”, ul. 1 Maja 39, nr rej. 860 z 08.08.1975 (stan techniczny bardzo dobry);
- willa „Derśław”, ul. Mickiewicza 18, nr rej. 864 z 08.08.1975 (stan techniczny bardzo dobry);
- dom, Pl. Zwycięstwa 10, nr rej. 862 z 08.08.1975 (stan techniczny bardzo dobry);
- dom, Pl. Zwycięstwa 27, nr rej. 863 z 08.08.1975 (stan techniczny bardzo dobry)

CHOTELEK ZIELONY

- kościół fil. p.w. św. Stanisława, nr rej. 793 z 8.02.1958 oraz 120 z 22.06.1967 (stan techniczny bardzo dobry)

DOBROWODA

- zespół kościoła par. p.w. św. Marii Magdaleny:
 - ≡ kościół, nr rej. 351 z 22.12.1956 oraz 121 z 22.06.1970 (stan techniczny dobry);
 - ≡ dzwonnica, nr rej. 351 z 22.12.1956 oraz 121 z 22.06.1970 (stan techniczny dobry)

JANINA

- zespół kościoła par. p.w. św. Wojciecha:
 - ≡ kościół, nr rej. 391 z 15.01.1957 oraz 125 z 22.06.1967 (stan techniczny dobry);
 - ≡ dzwonnica, nr rej. 125 z 22.06.1967 (stan techniczny dobry)

PĘCZELICE

- zbór [ariański], nr rej. 170 z 06.09.1971 (stan techniczny bardzo zły, konieczny jest remont zabezpieczający)

RADZANÓW

- zespół dworski:
 - ⇒ dwór, nr rej. 34 z 7.06.1947, 780 z 8.02.1958 oraz 134 z 22.06.1967 (stan zachowania dobry);
 - ⇒ park, nr rej. 780 z 8.02.1958 oraz 134 z 22.06.1967 (wymaga przeprowadzenia prac porządkowo-pielegnacyjnych)

SKOTNIKI MAŁE

- młyn wodny, spadkobiercy L. Duszy, nr rej. 928 z 03.11.1976 (stan techniczny zły, młyn jest nieużytkowany);
- młyn wodny, spadkobiercy W. Jurkowskiego, nr rej. 929 z 03.11.1976 (obiekt jest zniszczony, kwalifikowany jest do rozbiórki po skreśleniu z rejestru zabytków)

SZANIEC

- kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP, nr rej. 283 z 18.10.1956, 357 z 4.01.1957 oraz 109 z 21.02.1966 (stan techniczny dobry);
- kaplica cmentarna na cmentarzu par., nr rej. 777 z 03.12.1958 (stan techniczny dobry);
- dwór, nr rej. 284 z 18.10.1956 oraz 137 z 22.06.1967 (stan zachowania zły, stan surowy, obiekt wymaga remontu i użytkowania)

SZCZAWORYŻ

- kościół par. p.w. św. Jakuba St. Ap., nr rej. 207 z 2.10.1956 oraz 138 z 22.06.1967 (stan zachowania bardzo dobry)

WIDUCHOWA

- kościół fil. p.w. NMP (ob. kaplica p.w. MB Anielskiej), nr rej. 390 z 15.01.1957 oraz 152 z 23.06.1967 (stan zachowania dobry);
- zespół dworski:
 - ⇒ dwór, nr rej. 245 z 2.10.1956 oraz 3 z 12.05.1965 (stan zachowania zły, obiekt kwalifikuje się do remontu zabezpieczającego);

⇒ ogród, nr rej. 3 z 12.05.1965 (ogród jest nieczytelny, zachowane są jedynie relikty kilku starych drzew, kwalifikowany jest do skreślenia z rejestru zabytków).

GMINA BUSKO ZDRÓJ- ZABYTKI ARCHELOGICZNE

Lp.	miejsowość	Gmina/powiat	Nr st.	typ	pow.	pierw rej.	rok	ob.rej./rok	AZP	uwagi
1	Mikułowice	Busko Zdrój Busko Zdrój	2/2	grodzisko	0,500	7	1986		93-64	
2	Skotniki Małe	Busko Zdrój Busko Zdrój	8/ 49	grodzisko	1,400	8	1986		94-64	„Ostra Górka”
3	Szczaworyż	Busko Zdrój Busko Zdrój	1/ 27	Grodzisko- Rezerwat archeologiczny	65,000	523	1971	523/86	94-64	„Kapturowa Góra”
4	Żerniki Górne	Busko Zdrój/ Busko Zdrój	1/ 21	kurhan	0,200	816	1973	816/86	94-64	

Reasumując należy powiedzieć, iż większość zabytków nieruchomości na terenie miasta i gminy Busko Zdrój jest w dobrym stanie technicznym, co nie oznacza, że nie wymagają bieżących napraw, np. tynków, pokrycia dachu, więźby lub obróbek blacharskich.

Do budynków wymagających większych nakładów finansowych na należyte utrzymanie zaliczyć należy:

- 1) dom przy ul. Bohaterów Warszawy nr 4 w Busku Zdroju (**własność komunalna**),
- 2) północne i zachodnie skrzydło dawnego klasztoru norbertanów przy ul. Sądowej w Busku Zdroju, dla których trzeba znaleźć użytkownika (**własność Skarbu Państwa**),
- 3) dawny zbór ariański w zagrodzie nr 28 w Pęczelicach (**własność nieuregulowana**),
- 4) młyn wodny, później elektryczny w Skotnikach Małych, którego właścicielem był zmarły pan L. Dusza- trzeba znaleźć użytkownika (**własność nieuregulowana**),
- 5) dwór z 1620r. w Widuchowej nr 161 (**własność prywatna**),
- 6) dwór z 2 poł. XVI w. w Szańcu (**własność prywatna**).

Dużą stratą dla sanatoryjno-pensjonatowej zabudowy ul. 1 Maja w Busku Zdroju jest brak willi „Wiślica”, która wyróżniała się piękną dekoracją snycerską elewacji. Prywatni właściciele nieruchomości, mimo zapewnień, do dzisiejszego dnia nie odtworzyli bryły rozebranego w latach 90. XX w. budynku.

Należytej troski wymaga również drzewostan w Parku Zdrojowym i na cmentarzu

przy kościele św. Leonarda (Busko Zdrój) oraz w parku podworskim w Radzanowie. Zabytkowa zieleń wymaga realizacji prac porządkowych, pielęgnacyjnych i sanitarnych, co łączy się z zapewnieniem odpowiednich funduszy.

4.4.2 Polityka przestrzenna²⁷

Poniżej przedstawiono zasady polityki przestrzennej miasta i gminy Busko Zdrój.

1) W granicach wpisanego do rejestru układu urbanistycznego ochronie podlega rozplanowanie ulic i placów, a wszelka działalność inwestycyjna w tym zakresie musi być uzgadniana z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2) Obszar położony na osi dwóch części miasta, tzn. rynku i uzdrowiska, przedstawia wartość kulturową i z tego względu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej tego terenu. Ustala się dalsze utrzymanie granic tej strefy i obowiązku opiniowania opracowań planistycznych i działalności inwestycyjnej w tej strefie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

3) Wszelka działalność inwestycyjna na terenie występowania stanowiska archeologicznego może być prowadzona jedynie pod nadzorem archeologiczno-konserwatorskim. W przypadku stwierdzenia reliktyw archeologicznych, prace powinny być przerwane, a przedmiot zabezpieczony do czasu wydania przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków odpowiednich zarządzeń.

4) Na obszarze uzdrowiska zagospodarowanie przestrzenne powinno ograniczać się do zabudowy związanej z uzdrowiskiem i polegać na powiększaniu terenów zadrzewionych:

- parku zdrojowego do osiągnięcia 30 m² zieleni na mieszkańca,
- terenów zieleni urządzonej w strefie A i B do osiągnięcia 700 m² na kuracjusza.

5) Przy zagospodarowywaniu terenów uzdrowiska należy uwzględniać obniżenia terenowe i występowanie cieków wodnych. Tereny te powinny stanowić tereny otwarte z zielenią niską.

6) Szczególnym znaczeniem w mieście odznaczają się przestrzenie publiczne, do których zaliczyć można, oprócz parku zdrojowego, ulice: Mickiewicza, Kopernika, Bohaterów Warszawy oraz Plac Zwycięstwa. W obrębie tych terenów wszelkie modernizacje budynków zabytkowych, a także wymiana czy uzupełnienie zabudowy w sąsiedztwie obiektów zabytkowych musi nawiązywać do istniejącego charakteru zabudowy i zagospodarowania terenu.

²⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagosp. Przyst. Miasta i Gminy Busko Zdrój.

7) Inwestycje na terenie uzdrowiska muszą być uzgadniane z Naczelnym Lekarzem Uzdrowiska.

8) Wykluczenie z zabudowy terenów ochrony bezpośredniej ujęć wód mineralnych.

9) Ochrona obiektów wpisanych do rejestru zabytków przez ich zachowanie i konserwację. Wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

10) Ochrona obiektów kulturowych umieszczonych w ewidencji dóbr kultury przez ich zachowanie i ochronę. Prace przy tych obiektach powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Rozbiórka budynku o wartościach kulturowych może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach, za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

11) Bezwzględne zachowanie obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków i wykluczenie terenu ich występowania z zabudowy.

12) Ochrona zabytkowych założeń dworsko-ogrodowych przez zachowanie i restaurację dworu oraz zabudowy podworskiej, rekonstrukcję elementów zabytkowych układu terenu (układ komunikacyjny, podział funkcjonalno-przestrzenny, osie kompozycyjne i widokowe, ciek i zbiorniki wodne), zachowanie i konserwację starodrzewu oraz usunięciu elementów zniekształcających kompozycję zieleni. Wymienione wyżej prace mogą być prowadzone tylko w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

13) Dostosowanie gabarytów i wysokości nowych obiektów i charakteru zabudowy do historycznie wykształconego układu przestrzennego i charakteru zabudowy.

14) Zachowanie cmentarzy i mogił historycznych przez:

- wyłączenie ich z wszelkiej działalności inwestycyjnej nie związanej z rewaloryzacją obiektu,
- zachowanie i konserwację historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy,
- zachowanie i konserwację starodrzewu, zabytkowych nagrobków, krzyży i innych elementów małej architektury,
- usuwanie elementów zniekształcających (samosiwy, wysypiska, wyrobiska),
- uwzględnianie ich występowania przy ustalaniu warunków zabudowy i zagospodarowywania terenów z nimi sąsiadujących.

16) Zakaz lokalizowania obiektów uciążliwych i obiektów, które mogą pogorszyć stan środowiska przyrodniczego w sąsiedztwie obiektów zabytkowych.

17) Zakaz lokalizowania obiektów zasłaniających widok na zabytek czy też dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z jego elementami.

18) Obszary chronione stanowią znaczący potencjał dla rozwoju turystyki i wypoczynku pod warunkiem rozwoju bazy dla ich obsługi. Obiektami związanymi z obsługą turystyki mogą być obiekty istniejące, często zabytkowe, a nie użytkowane odpowiednio. Szczególną uwagę należy zwracać na możliwość modernizacji obiektów zabytkowych, w stosunku do których wszelkie działania należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

19) Przy wydawaniu decyzji związanych z zagospodarowaniem przestrzennym terenów znajdujących się w pobliżu miejsc pamięci i miejsc historycznych należy uwzględnić ich szczególne znaczenie w przestrzeni gminy.

Realizacja zadań w wymienionym wyżej zakresie jest niezbędna dla podniesienia standardu istniejącego uzdrowiska, które projektowane było na znacznie mniejszą ilość kuracjuszy niż ta, która corocznie przebywa w tym mieście. Tylko przez podniesienie standardu uzdrowiska, można liczyć na utrzymanie czy nawet podniesienie jego popularności, a co za tym idzie jego potencjału jako miejsce pracy mieszkańców miasta.

4.5

IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

- zbyt wąska oferta turystyczna ukierunkowana głównie na pobyty uzdrowskie,
- zbyt wąska oferta rekreacyjna dla kuracjuszy i turystów w różnym wieku,
- zbyt mało terenów zielonych przeznaczonych pod rekreację,
- brak punktów informacji turystycznej z personelem władającym obcymi językami,
- niedostateczna promocja dorocznych imprez kulturalnych,
- brak produktu turystycznego wypełniającego czas wolny od zabiegów leczniczych,
- zbyt wąska oferta przedsięwzięć kulturalnych, wynikająca z niedostatecznej infrastruktury koniecznej do tego typu działalności,
- uboga baza do uprawiania aktywnych form wypoczynku - ścieżki rowerowe, ścieżki dydaktyczne, sale gimnastyczne, boiska sportowo-rekreacyjne itp.

- zbyt wąska oferta agroturystyczna na terenie gminy,
- niezadawalający stan techniczny dróg powiatowych i gminnych (potrzeba modernizacji i budowy),
- zły stan techniczny większości chodników, spowodowany głównie pracami nad budową kanalizacji sanitarnej,
- brak obwodnic na terenie miasta (potrzeba budowy),
- zbyt małe zawodociągowanie i skanalizowanie sołectw,
- zbyt mała gazyfikacja sołectw na terenie gminy,
- brak segregacji odpadów,
- zbyt niski odsetek strefonizowania gminy,
- zły stan techniczny większości budynków służby zdrowia,
- niezadawalający stan techniczny obiektów oświatowych, a także brak sal gimnastycznych, świetlic oraz specjalistycznych pracowni,
- brak przystosowania placówek służby zdrowia oraz placówek oświatowych dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zły stan techniczny niektórych obiektów dziedzictwa kulturowego

5. GOSPODARKA

5.1 Główni pracodawcy, podstawowe branże oraz ilość osób zatrudnionych w danych sektorach na terenie Miasta i Gminy Busko Zdrój. Charakterystyka.

5.2 Główne branże

Zgodnie z podziałem na sekcje przyjętym w ramach PKD, główne branże na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój oraz powiatu buskiego prezentują się jak niżej:

Rok		Ogółem		Rolnictwo, Łowiectwo i leśnictwo	Przemysł ²⁸	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
		Razem	w tym kobiety							
2002	gmina	6450	3541	9	1020	293	804	538	723	1968
	w tym miasto	5460	3124	1	736	91	633	538	482	1928
2000	gmina	6750	3663	15	1006	457	746	561	810	2186
	w tym miasto	5862	3255	1	729	328	611	539	598	2130

Tak natomiast przedstawia się struktura zatrudnienia w gminie Busko-Zdrój w porównaniu z danymi z powiatu buskiego.

²⁸ Pojęcie „Przemysł” obejmuje nast. sekcje PKD: „Górnictwo i kopalnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną.

Rok		Ogółem		Rolnictwo, Łowiectwo i leśnictwo	Przemysł ²⁹	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
		Razem	w tym kobiety							
2000 ³⁰	gmina	6750	3663	15	1006	457	746	561	810	2186
	powiat	9521	5098	118	1779	586	980	662	1417	2659

5.3 Służba Zdrowia

Dla porównania w placówkach służby zdrowia oraz podmiotach sanatoryjnych zatrudnienie znalazła następująca liczba osób³¹:

Przychodnia Rejonowa nr 1 w Busku Zdroju:

- zatrudnia:
 - 10 lekarzy (8 ¼ etatu)
 - 15 pielęgniarek (15 etatów)
 - 2 higienistki szkolne (2 etaty)
 - 1 technik EKG (1 etat),
 - 3 osoby w rejestracji (3 etaty)
 - 1 osoba na centrali telefonicznej (1 etat);
 - 1 kierowca-palacz (1 etat)
 - 2 sprzątaczkę (2 etaty)
 - ADMINISTRACJA:
 - 1 dyrektor (1 etat);
 - 1 księgowa (1 etat);
 - 1 kierownik ds. gospodarczych i kadrowych (1 etat);
 - 1 inspektor ds. administracyjnych i statystycznych (praca związana z Narodowym Funduszem Zdrowia) 1 etat;
- ⇒ **OGÓLEM zatrudnionych jest 40 osób**, zaś łączna liczba etatów wynosi **39 i ¼**.

²⁹ j.w.

³⁰ Nie można porównać danych z gminy i powiatu na rok 2002 ze względu na różny podział branż w Roczniku Statystycznym z 2001 i 2003 r.

³¹ Dane uzyskano na podstawie rozmowy z dyrektorem SPZ POZ, informacji dostarczonych przez SPZ POZ oraz materiałów przekazanych za pośrednictwem Starostwa Powiatowego przez Zespół Opieki Zdrowotnej (szpital) w Busku Zdroju.

Przychodnia Rejonowa nr 2 w Busku Zdroju

□ zatrudnia:

- **5 lekarzy** (5 ½ etatu)
- **7 pielęgniarek** (7 etatów)
- **1 technik EKG** (1 etat);
- **1 osoba w rejestracji** (1 etat);
- **2 sprzątaczk** (2 etaty)

⇒ **OGÓŁEM zatrudnionych jest 16 osób**, zaś łączna liczba **etatów** wynosi **15**.

Ośrodek Zdrowia w Dobrowodzie

□ zatrudnia:

- **1 lekarza** (1 etat)
- **1 pielęgniarkę** (1 etat);
- **1 sprzątaczkę** (½ etatu);
- **1 palacza sezonowego**

⇒ **OGÓŁEM zatrudnione są 3 osoby (oprócz palacza)**, zaś łączna liczba **etatów** wynosi **2 i ½**.

Ośrodek Zdrowia w Kołaczkowicach

□ zatrudnia:

- **1 lekarza** (1 etat);
- **2 pielęgniarki** (2 etaty);
- **1 sprzątaczk** (½ etatu);
- **1 palacza sezonowego** (zatrudniony na okres zimowy)

⇒ **OGÓŁEM zatrudnione są 4 osoby (oprócz palacza)**, zaś łączna liczba **etatów** wynosi **3 i ½**.

Ośrodek Zdrowia w Szczaworyżu

□ zatrudnia:

- **2 lekarzy** (½ oraz 1/8 etatu)

- 2 pielęgniarki (2 etaty);
- 1 sprzątaczką (½ etatu);

⇒ **OGÓŁEM zatrudnionych jest 5 osób**, zaś łączna liczba **etatów** wynosi **3 i 1/8 etatu**

Zespół Opieki Zdrowotnej (szpital):

□ na dzień 29 lutego 2004r. w **ZOZ w Busku Zdroju** zatrudnia 572 pracowników, w tym:

- lekarzy- 63
- innych osób z wyższym wykształceniem- 14
- pielęgniarek- 226
- położnych- 17
- laborantów medycznych- 51
- dietetyczek- 3
- sekretarek medycznych- 4
- rejestratorka- 1
- statystyków medycznych- 4
- niższy personel medyczny- 11
- salowych- 69
- sprzątaczek- 9
- kucharek- 11
- obsługa techniczna- 54
- administracja- 35

Szpital Rejonowy jest jednostką podlegającą Starostwu Powiatowemu. Z danych na grudzień 2003r. iż w Szpitalu w tym okresie zatrudnionych było 615 osób (łącznie z urlopem macierzyńskim i wychowawczym), z kolei stan na luty wynosi już tylko 590 osób. Spadek zatrudnienia związany był z osiągnięciem przez część osób zatrudnionych w placówce wieku emerytalnego. Na chwilę obecną nie planuje się nowych przyjęć.

Ogółem we wszystkich wymienionych jednostkach zatrudnionych jest 640 pracowników.

Ze względu na charakter gminy Busko Zdrój (gmina uzdrowiskowo-rolnicza) przyjęto podział jak niżej:

5.4 Podmioty sanatoryjne

Do najbardziej dominujących branż na terenie gminy zaliczyć należy branże uzdrowiskową oraz handlowo-usługową. Ponadto rolnictwo i sadownictwo.

Sanatoria na terenie gminy Busko Zdrój to:

- a) „Uzdrowisko Busko Zdrój” S.A., w skład którego wchodzi:
 - Sanatorium "Marconi"
 - Sanatorium „Mikołaj”
 - Sanatorium „Bristol”
 - Sanatorium „Willa Zielona”
 - Sanatorium „Willa Maciej”
 - Sanatorium „Willa Słowacki”
 - Sanatorium „Astoria”
 - Dziecięcy Szpital Kompl. Reh. i Ortopedii „Górka”
 - Uzdrowiskowy Szpital Kompl. Reh. „Krystyna”
 - Uzdrowiskowy Szpital „Oblęgorek”
 - Przychodnia Uzdrowiskowa
 - Uzdrowiskowe Zakłady Przyrodolecznicze
- b) 21 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rekreacyjny
- c) Sanatorium „Włókniarz”
- d) Sanatorium „Nida”
- e) Sanatorium „Rafał”

Poziom zatrudnienia we wszystkich sanatoriach łącznie z urlopem macierzyńskim i wychowawczym (przyjmując jako jednostkę miary 1 osobę) przedstawia się następująco:

Rok	RAZEM
2000	1207
2001	1229
2002	1219

5.5 Rolnictwo

Gmina Busko-Zdrój jest zaliczana do gmin miejsko-wiejskich. Rolnictwo pozostaje ważnym sektorem działalności, jak również jest strefą tzw. ukrytego bezrobocia. Gmina Busko Zdrój

(poza obszarem miasta) ma charakter zdecydowanie rolniczy. Według powszechnego spisu rolnego z 1996 roku działały tu 3064 gospodarstwa rolne, z kolei według danych ewidencji Wydziału Finansowo-Budżetowego Urzędu Miasta i Gminy w Busku Zdroju w gminie na dzień 13 czerwca 2000 r. zarejestrowanych było 4977 gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa według spisu z 1996 roku wynosiła 4,70 ha (3,47 ha według danych ewidencji wykorzystywanych przy ustalaniu należności z tytułu podatku rolnego).

Zdecydowany wpływ na strukturę rolnictwa, jako jednej z głównych źródeł utrzymania ma wielkość gospodarstwa. Strukturę powierzchniową gospodarstw rolnych na terenie gminy przedstawia poniższe zestawienie:

Wielkość gospodarstwa	Ilość gospodarstw wg spisu z 1996 r.	Ilość gospodarstw wg spisu z 2002 r.
Od 1 do 5 ha	2503	1750
Od 5 do 10 ha	970	706
Od 10 do 15 ha	105	89
Powyżej 15 ha	26	40

O ile sama struktura gospodarstw rolnych zasadniczo pozostaje taka sama, ze znaczącą przewagą gospodarstw od 1,01 ha do 5 ha, da się zauważyć znaczny spadek liczby gospodarstw. I tak liczba gospodarstw o wielkości od 1,01 do 5 ha spadła o 30,1 %. Zauważalny jest natomiast znaczny wzrost liczby gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha (wzrost o 53,8%)³².

W chwili obecnej liczba gospodarstw rolnych w gminie Busko-Zdrój zgodnie z danymi Urzędu Miasta i Gminy Busko Zdrój, przedstawia się następująco (wg danych ze Spisu Rolnego z 2002 r. liczba gospodarstw w gminie Busko-Zdrój wynosi 4990):

Rok	Stan na dzień 30.06.	Stan na dzień 31.12
2002	5269	5390
2003	5413	5517

³² Podstawowe Informacje ze spisów powszechnych. Gmina miejsko-wiejska BUSKO-ZDRÓJ. Tabl. 5 Powierzchnia zasiewów według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych, str. 85.

Na wahania liczby gospodarstw ma wpływ przede wszystkim łączenie gospodarstw w większe całości (a co za tym idzie zmniejszenie nominalnej liczby działek), jak i ich rozdrabnianie (nominalne zwiększenie liczby gospodarstw). Zasadniczo jednak liczba gospodarstw rolnych pozostaje na zbliżonym poziomie.

Na strukturę rolnictwa ma również wpływ jakość gleb. Struktura bonitacyjna użytków rolnych w gminie Busko Zdrój kształtuje się następująco:

- klasa I - nie występuje
- klasa II - 1 %
- klasa III - 20 %
- klasa IV - 47 %
- klasa V - 21 %
- klasa VI - 11 %

Wskaźnik bonitacji dla gleb buskich wynosi 0,62 i należy do przeciętnych, jak również przeciętna jest urodzajność gleb. Powyższe ma zasadniczy wpływ na strukturę upraw i hodowlę na terenie gminy Busko Zdrój.

Zgodnie z danymi z Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 r. i 2002 r. struktura zasiewów głównych ziemiopłodów w Gminie Busko Zdrój przedstawiała się następująco:

Rodzaj ziemiopłodu	Powszechny Spis Rolny z 1996 r.	Powszechny Spis Rolny z 2002 r. ³³
Ogółem powierzchnia zasiewów	10 855 ha (100%)	7644 ha (100%)
Zboża ogółem	6 529 ha (60,14 %)	4907 ha (64,2 %)
kukurydza	18 ha (0,16 %)	Kukurydza na ziarno wliczona w zboża
strączkowe jadalne na ziarno	210 ha (1,93 %)	271 ha (3,5 %)
ziemniaki	1 726 ha (15,90 %)	1 148 ha (15,0 %)
przemysłowe	51 ha (0,47 %)	3 ha (0,0 %)
pastewne	1 316 ha (12,12 %)	350 ha (4,6 %)
pozostałe	931 ha (8,58 %)	964 ha (12,6 %)

Z powyższego zestawienia wynika, iż w okresie 1996 – 2002 r. powierzchnia zasiewów zmniejszyła się o 3211 ha, tzn. o 24,9 %. Zasadniczo można zaobserwować zmniejszenie powierzchni zasiewów w odniesieniu do większości ziemiopłodów, za wyjątkiem

³³ Podstawowe Informacje ze spisów powszechnych. Gmina miejsko-wiejska BUSKO-ZDRÓJ, Tabl. 6 Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów, s. 85.

strączkowych jadalnych na ziarno (wzrost o 29 %) i powierzchni ziemiopłodów określonych jako „pozostałe” (wzrost o 3,5 %).

Jeśli chodzi o liczbę zwierząt gospodarskich na terenie gminy Busko-Zdrój, przedstawia się ona następująco:

Wyszczególnienie	Powszechny Spis Rolny z 1996 r. ³⁴	Powszechny Spis Rolny z 2002 r. ³⁵
bydło ogółem	6 877 szt. (w tym krowy – 3 510 szt.)	3 682 szt. (w tym krowy – 2157 szt.)
trzoda chlewna	7 287 szt. (w tym lochy – 587 szt.)	7 114 szt. (w tym lochy – 845 szt.)
owce	51 szt.	72 szt.
konie	1176 szt.	605 szt.
kozy	213 szt.	311 szt.
króliki	3 332 szt.	8034 szt.
drób	84 761 szt. (w tym kury – 70 967 szt.)	170 812 szt. (w tym kury – 138 367 szt.)

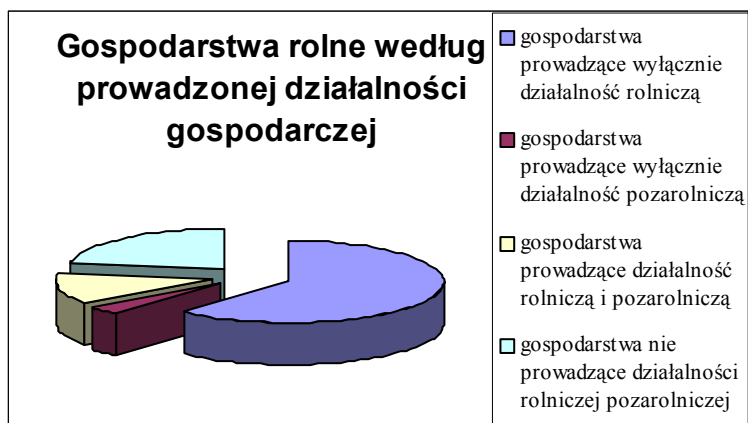
Dokonując zestawienia danych ze Spisów Rolnych w latach 1996 i 2002 można zauważyć, iż ogólna liczebność bydła spadła o 46,5 %, liczba koni spadła o 48,6 %, liczba trzody chlewnej pozostała zasadniczo na tym samym poziomie, natomiast znacznie wzrosła liczba królików (o 141 %) i drobiu (ogółem liczba drobiu wzrosła o 101,5 %, w tym liczba samych kur wzrosła o 95 %). Spadek pogłowia bydła jest niewątpliwie spowodowany brakiem rynku zbytu na mleko i mięso oraz nieopłacalnością produkcji (zbyt wysokie koszty produkcji w porównaniu z ceną sprzedaży). Spadek liczby koni związany jest głównie z postępującą mechanizacją. Wzrost liczby drobiu jest związany głównie z istnieniem na terenie gminy Busko-Zdrój trzech farm drobiu – w Mikułowicach (75000 kur), Łagiewnikach (5000 kur) oraz w Siesławicach (4500 kur).³⁶

Zgodnie z danymi uzyskanymi w wyniku spisów powszechnych z 2002 r. (Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań oraz Powszechny Spis Rolny ‘2002 Gmina Miejsko-Wiejska Busko-Zdrój) na ogólną liczbę 4990 gospodarstw działalność wyłącznie rolniczą prowadziło 3071 gospodarstw, 187 gospodarstw prowadziło wyłącznie działalność pozarolniczą, 589 gospodarstw prowadziło równoległe oba rodzaje działalności, natomiast 1143 gospodarstwa nie prowadziło żadnej działalności.

³⁴ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Busko-Zdrój, s. 10.

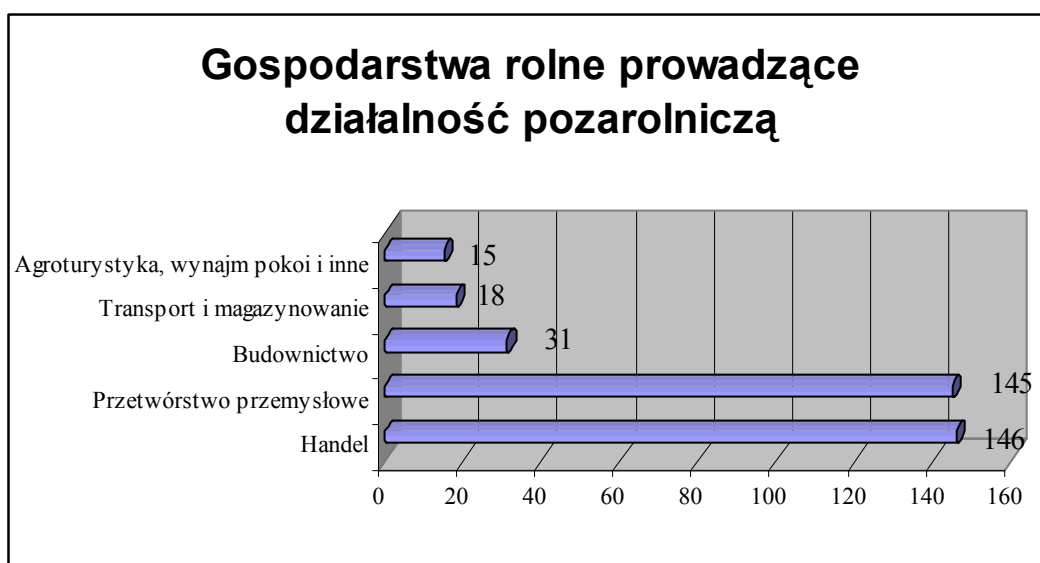
³⁵ Tamże, Tabl. 10. Zwierzęta gospodarskie, s. 87.

³⁶ Dane Urzędu Miasta i Gminy na dzień 30.06.2003 r.



Wykres Nr 1 na podstawie danych z wydawnictwa Podstawowe Informacje NSPLiM '2002 Gmina Miejsko-Wiejska BUSKO-ZDRÓJ (tab. 2, str. 84)

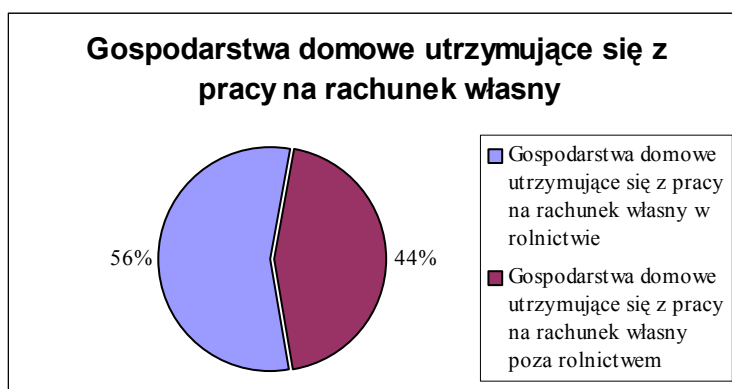
Z powyższego wynika, iż działalność rolnicza pozostaje dominującą sferą działalności gospodarstw rolnych. Zśród ogólnej liczby gospodarstw, 738 gospodarstw prowadziło działalność pozarolniczą w obrębie jednej sekcji działalności pozarolniczej (Wykres Nr 2) a 38 gospodarstw rolnych prowadziło działalność w zakresie dwóch i więcej sekcji działalności pozarolniczej.



Wykres Nr 2. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność pozarolniczą. Opracowanie własne na podstawie danych z wydawnictwa Podstawowe Informacje NSPLiM '2002 Gmina Miejsko-Wiejska BUSKO-ZDRÓJ (tab. 2, str. 84).

Z danych Narodowego Spisu z 2002 r. wynika, iż spośród ogólnej liczby gospodarstw utrzymujących się z pracy na rachunek własny (tj. 1506 gospodarstw domowych) większość, tzn. 848 gospodarstw utrzymywało się z pracy własnej w rolnictwie, podczas gdy 658

gospodarstw domowych utrzymywało się z pracy poza rolnictwem. Jeśli chodzi o stosunek procentowy, daje to 56 % ogółu gospodarstw domowych utrzymujących się z pracy na rachunek własny w rolnictwie i 44% ogółu gospodarstw domowych utrzymujących się z pracy na rachunek własny poza rolnictwem, wliczając w to dochody z najmu. Jest on więc w zasadzie na terenie całej gminy wyrównany, z lekką przewagą gospodarstw domowych utrzymujących się z pracy na rachunek własny w rolnictwie (Wykres Nr 3).



Wykres Nr 3. Gospodarstwa domowe utrzymujące się z pracy na rachunek własny, Opracowanie własne na podstawie danych z wydawnictwa Podstawowe Informacje NSPLiM '2002 Gmina Miejsko-Wiejska BUSKO-ZDRÓJ (Tabl. 11. Gospodarstwa domowe według liczby osób w gospodarstwie i głównego źródła utrzymania str. 51)

Zupełnie inaczej przedstawia się natomiast sytuacja pod względem liczby gospodarstw utrzymujących się z pracy na rachunek własny w rolnictwie i poza rolnictwem w obrębie sołectw i samego miasta.

	Miasto	Wieś
Praca na rachunek własny w rolnictwie	64	784
Praca na rachunek własny poza rolnictwem (łącznie z dochodami z najmu)	492	166

Z powyższych danych wynika, iż 88% ogółu gospodarstw domowych w mieście utrzymuje się z pracy na rachunek własny poza rolnictwem, natomiast tylko 12% utrzymuje się z pracy na rachunek własny w rolnictwie. Na wsi ten stosunek procentowy prezentuje się niemal dokładnie odwrotnie – 83 % gospodarstw domowych utrzymuje się z pracy na rachunek własny w rolnictwie a 17 % gospodarstw domowych utrzymuje się z pracy na rachunek własny w poza rolnictwem.³⁷

³⁷ Podstawowe Informacje NSPLiM '2002 Gmina Miejsko-Wiejska BUSKO-ZDRÓJ, Tabl. 11. Gospodarstwa domowe według liczby osób w gospodarstwie i głównego źródła utrzymania str. 51.

5.6 Usługi

Zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług (PKWiU) **pod pojęciem usług** rozumie się:

- wszelkie czynności świadczone na rzecz jednostek gospodarczych prowadzących działalność o charakterze produkcyjnym nie tworzące bezpośrednio nowych dóbr materialnych - usługi na rzecz produkcji;
- wszelkie czynności świadczone na rzecz jednostek gospodarki narodowej oraz na rzecz ludności, przeznaczone dla celów konsumpcji indywidualnej, zbiorowej i ogólnospołecznej.

Zasadniczo na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój w związku z jej uzdrowiskowym charakterem usługi dzielimy na sanatoryjne, około-sanatoryjne i inne. Szczególne znaczenie dla rozwoju gminy mają usługi sanatoryjne, w ramach których oferuje się obecnie ponad 42 rodzaje zabiegów leczniczych, co daje ogółem ponad 1,5 mln wydanych zabiegów rocznie, z czego ok. 800 tyś. to kąpiele lecznicze oparte na bazie wód siarczkowych. Ponadto znaczny odsetek usług to wspomniane tzw. inne usługi (np. usługi komunalne świadczone przez Miejsko Gminny Zakład Komunalny).

Liczba podmiotów fizycznych w rozbiciu na dominujące branże na terenie gminy/ powiatu według danych z 05.11.2003 r. przedstawia się następująco:

1.	handel stacjonarny	518
2.	handel obwoźny	351
3.	usługi	1 459
4.	produkcja	69
5.	transport towarowy	194
6.	gastronomia stacjonarna	101
7.	gastronomia obwoźna	19

Struktura sektora usług, zgodnie z zadeklarowanymi danymi na dzień 05.11.2003 r. wg liczby podmiotów fizycznych prowadzących określonego rodzaju działalność gospodarczą przedstawiała się następująco:

L.p.	Branża	Ilość
1	Pozostałe	600
2	Budownictwo	233
3	Mechanika pojazdowa, Lakiernictwo pojazdów	79
4	Malowanie, układanie glazury	66
5	Hotelarstwo, wynajem pokoi	58
6	Nadzór budowlany	46
7	Instalacje C.O. gazowe, wodno – kanalizacyjne	40
8	Usługi krawieckie	36
9	Instalacje elektryczne	36
10	Pośrednictwo ubezpieczeniowe	31
11	Stolarstwo	30
12	Fryzjerstwo	28
13	Masaż klasyczny	26
14	Ślusarstwo	24
15	Organizowanie zabaw i dyskotek	21
16	Blacharstwo samochodowe	18
17	Wideofilmowanie	17
18	Nauka jazdy	17
19	Usługi sprzętem budowlanym	13
20	Udzielanie korepetycji	13
21	Kosmetyczne	11
22	Usługi wodno-kanalizacyjne	6

5.7 Handel

Handel stanowi jedną z zasadniczych usług na terenie gminy. Handel przybiera formę stacjonarną i obwoźną. Prowadzi się go głównie w sklepach (ogółem 536 sklepów w 2002 r.) i na 3 targowiskach.

Sklepy

W 2002 r. na terenie gminy funkcjonowało ogółem 536 sklepów o łącznej powierzchni sprzedażowej 32024 m², z czego w mieście znajdowało się 441 sklepów o łącznej powierzchni sprzedażowej 28134 m². Główne miejsce w ogólnej liczbie sklepów zajmowały sklepy ogólnospożywcze (187 sklepów o łącznej powierzchni sprzedażowej 7510 m²), przy czym 111 z nich zlokalizowana była w mieście. Na terenie sołectw nie funkcjonowały sklepy oferujące obuwie i wyroby skórzane, odzież oraz takie artykuły jak meble i sprzęt oświetleniowy RTV i AGD, czy też księgarnie i artykuły piśmiennicze.³⁸

Targowiska

Na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój znajdują się 3 targowiska:

³⁸ Wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego z 2003 r. Tabl. 11 (262) Sklepy i stacje benzynowe w 2002 R. (Urząd Statystyczny w Kielcach), ss. 376-377.

- a) targowisko przy ul. Stawowej (powierzchnia 1,1082 ha, w tym powierzchnia sprzedażowa pomniejszona o parking), czynne w środy,
- b) targowisko tzw. Małe Targowie przy ul. Batorego (powierzchnia 0,2066 ha, w tym powierzchnia sprzedażowa pomniejszona o parking), czynne od poniedziałku do soboty,
- c) targowisko rolne przy ul. Langiewicza (powierzchnia 3500 m², w tym powierzchnia sprzedażowa 300 m²).

Wszystkie trzy targowiska są zlokalizowane na terenie miasta.

Dodatkowo handel zlokalizowany jest także w strefie uzdrowiskowej, głównie na potrzeby przebywających w Busku Zdroju kuracjuszy.

Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój

Ogólna liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój wg stanu na 30.06.2003 r. wynosiła:

Okres	Osoby prawne	Spółki prawa handlowego
do 01.01.2002 r.	138	65
od 01.01.2002 do 30.06.2003 r.	158	76

Z powyższego wynika, iż w okresie od 1.01.2002 do 30.06.2003 r. nastąpił wzrost liczby osób prawnych o 20 jednostek oraz wzrost liczby spółek prawa handlowego o 11 firm.

Jeśli chodzi o osoby prawne i spółki prawa handlowego istniejące na dzień 30.06.2003r., można je podzielić następująco:

	Liczba		W tym działające aktywnie na terenie	
	gmina	miasto	gminy	miasta
Osoby prawne	158	120	135	99
Spółki prawa handlowego	76	62	58	45

IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

- pogarszający się od 2002 r. klimat dla prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców związany z ogólną sytuacją ekonomiczną państwa i związany z tym wzrost poziomu bezrobocia;
- zbyt duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych;
- znaczne zmniejszenie powierzchni zasiewów oraz liczby bydła i trzody chlewnej;
- zbyt duży odsetek osób utrzymujących się na wsi z pracy na rachunek własny w rolnictwie (strefa tzw. ukrytego bezrobocia);
- brak rynków zbytu dla produktów rolnych;
- brak odpowiedniej infrastruktury na wsi i związane z tym uzależnienie od miasta

6. Sfera społeczna

6.1 Sytuacja demograficzna i społeczna terenu ³⁹

6.1.1 Wielkość populacji

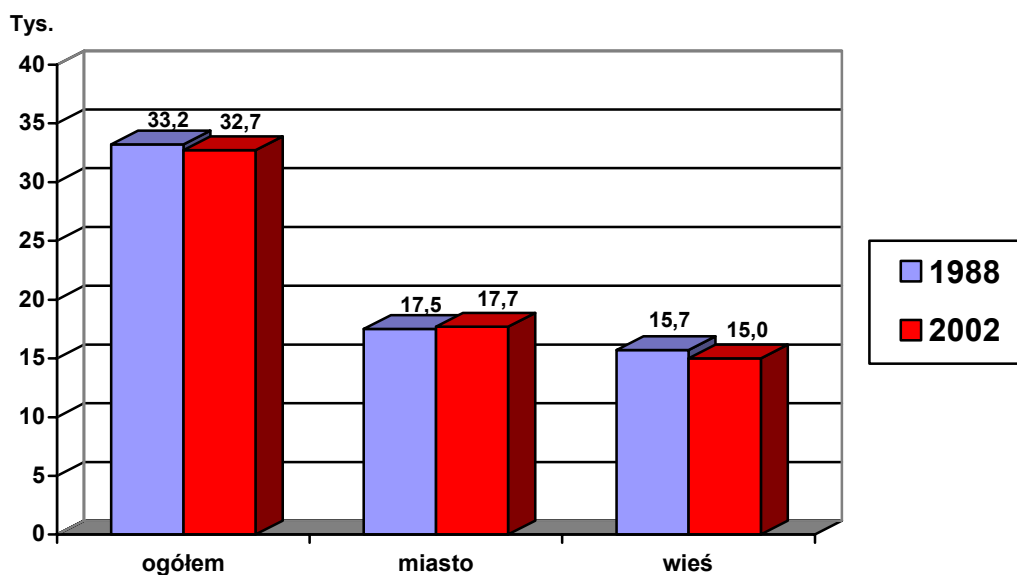
Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego **2002** wskazują, iż ludność miasta i **gminy** Busko-Zdrój liczy **32 679** osób, w samym **mieście** mieszka **17 686** osób, zaś na **obszarach wiejskich 14 993**. **Kobiety** w gminie stanowią 16 870 (51,6% ogółu mieszkańców gminy), z kolei **mężczyźni 15 809** (48,4%). Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób na 1 km² powierzchni gminy wynosi 1381,1 osób na km², zaś w mieście 1457,9 osób na km².

³⁹ Informację do tej części opracowania zaczerpnięto z Podstawowych Informacji ze Spisów Powszechnych Gmina Miejsko-Wiejska Busko-Zdrój, Kielce 2003r. oraz na podstawie rozmowy telefonicznej z Urzędem Statystycznym w Kielcach (dotycz. danych za 1988r.).

Dla porównania w **1988r.** ludność **gminy** liczyła 33 168 osób, w **mieście** mieszkało wówczas 17 486, na **wsi** 15 682. Liczba **kobiet** w gminie wynosiła 17 027 (51,3% ogółu mieszkańców gminy), a **mężczyzn** 16 141(48,7%).

Wykres 1

Ludność miasta i gminy Busko-Zdrój w latach 1988 i 2002



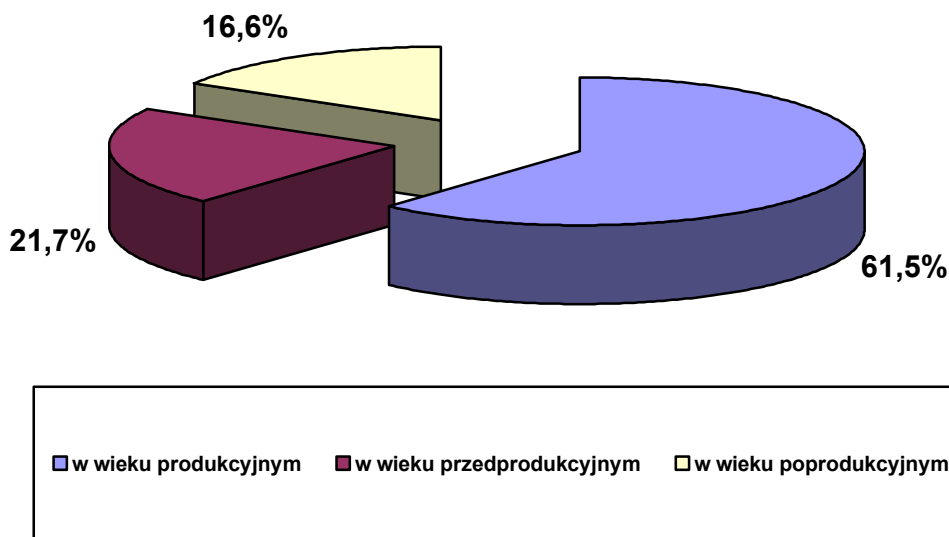
Z powyższego wykresu wynika, iż w porównaniu z rokiem 1988 zmalała nieco liczba mieszkańców miasta i gminy Busko-Zdrój, zmniejszyła się również liczba mieszkańców wsi, natomiast wzrosła liczba ludności mieszkającej w mieście.

6.1.2 Wiek populacji

Według spisu z 2002 struktura wieku ludności **miasta i gminy Busko-Zdrój** wskazuje, że ludność w **wieku produkcyjnym** stanowi 20 103, tj. 61,5% ogółu mieszkańców gminy, w **wieku przedprodukcyjnym** jest 7 106, tj. 21,7% osób, natomiast w **poprodukcyjnym** 5 417, czyli 16,6%.

Wykres 2

Struktura ludności miasta i gminy Busko-Zdrój według grup wieku w 2002r.



Na terenie **miasta** sytuacja ta wygląda następująco: ludność w wieku produkcyjnym stanowi 11 443 (35,0% ogółu ludności gminy), w wieku przedprodukcyjnym 3 725 (11,4%), zaś w wieku poprodukcyjnym 2 502 (7,7%).

Z kolei na **terenach wiejski** jest 8 660 (26,5% ogółu ludności gminy) ludności w wieku produkcyjnym, w wieku przedprodukcyjnym jest 3 382 (10,3%), zaś w poprodukcyjnym 2 915 (9,0%).

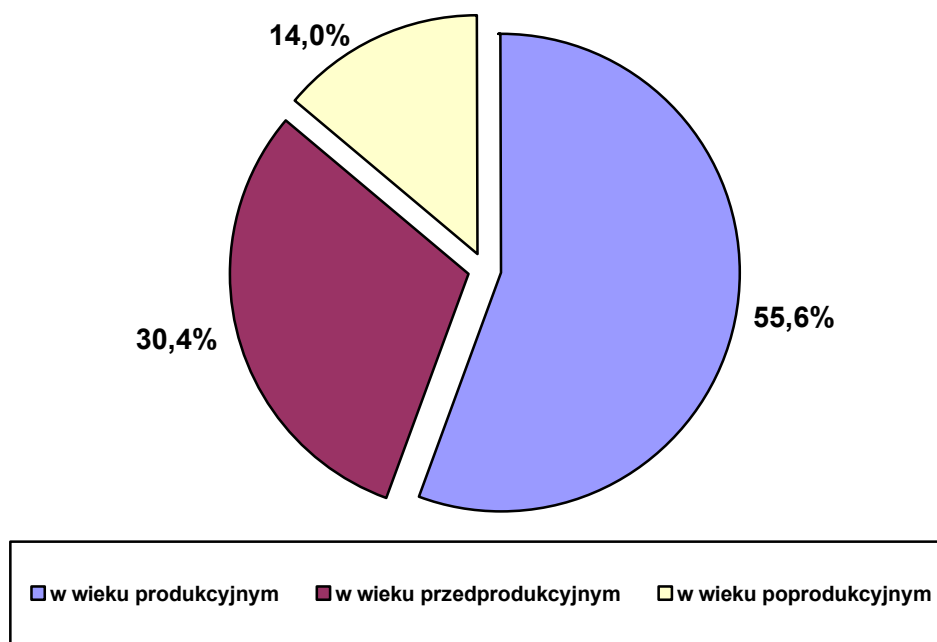
Liczba i procent udziału ludności w strukturze produkcyjnej Gminy w 2002r.

Obszar	Liczba ludności w roku 2002		
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Gmina Busko Zdrój	7 106	20 103	5 417
Miasto	3 724	11 443	2 502
Wieś	3 382	8 660	2 915
Obszar	Udział ludności		
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
w Gminie Busko Zdrój	21,7%	61,5%	16,6%
w mieście	11,4%	35,0%	7,7%
na wsi	10,3%	26,5%	8,9%

Dla porównania w 1988r. liczba osób w wieku **produkcyjnym** wynosiła 18 451 (55,6% ogólnej liczby mieszkańców gminy), w wieku **przedprodukcyjnym** 10 070 (30,4%), a w wieku **poprodukcyjnym** 4 636 (13,9%).

Wykres 3

Struktura ludności miasta i gminy Busko-Zdrój według grup wieku w 1988r.



Na terenach **miejskich** w 1988r. ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 10 096 (30,4%% ogółu ludności gminy), w wieku przedprodukcyjnym 5 720 (17,2%), w wieku poprodukcyjnym 1 667 (5,0%).

Na **obszarach wiejskich** w 1988r. było 8 355 ludności w wieku produkcyjnym (co stanowiło 25,2% ogółu ludności gminy), 4 350 ludności w wieku przedprodukcyjnym (co stanowiło 13,1%) oraz 2 969 ludności w wieku poprodukcyjnym (co stanowiło 8,9%).

Liczba i procent udziału ludności w strukturze produkcyjnej Gminy w 1998r.

Obszar	Liczba ludności w roku 1998		
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Gmina Busko Zdrój	10 070	18 451	4 636
Miasto	5 720	10 096	1 667
Wieś	4 350	8 355	2 969
Obszar	Udział ludności		

	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
w Gminie Busko Zdrój	30,4%	55,6%	13,9%
w mieście	17,2%	30,4%	5,0%
na wsi	13,1%	25,2%	8,9%

Procent udziału ludności w strukturze produkcyjnej gminy w latach 2002 i 1998

Obszar	Udział ludności w roku 2002		
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Gmina Busko Zdrój	21,7%	61,5%	16,6%
Miasto	11,4%	35,0%	7,7%
Wieś	10,3%	26,5%	8,9%
Obszar	Udział ludności w roku 1998		
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
w Gminie Busko Zdrój	30,4%	55,6%	13,9%
w mieście	17,2%	30,4%	5,0%
na wsi	13,1%	25,2%	8,9%

Reasumując należy stwierdzić, iż w 2002 roku, w porównaniu z rokiem 1988 w gminie Busko-Zdrój zmniejszyła się liczba osób w **wieku przedprodukcyjnym** (spadek z 30,4% na 21,7%), przybyło ludności w **wieku produkcyjnym** (wzrost z 55,6% do 61,5%), wzrosła liczba osób w **wieku poprodukcyjnym** (wzrost z 13,9% do 16,6%).

6.1.3 Poziom wykształcenia i jego specyfika

Jeżeli chodzi o **strukturę wykształcenia**⁴⁰ mieszkańców gminy, to przedstawia się ona następująco: Ogółem w **gminie** wykształconych jest **28 251** osób w wieku 13 lat i więcej (86,5% ogólnej liczby mieszkańców gminy), 2 721 posiada wykształcenie wyższe (8,3 % ogółu ludności gminy), 1 407 (4,3 %) policealne, 8 633, tj. 26,4% średnie (w tym 1 851, tj. 5,7% ogólnokształcące, 6 782, tj. 20,7% zawodowe), 5 509 (16,9%) zasadnicze zawodowe, 8

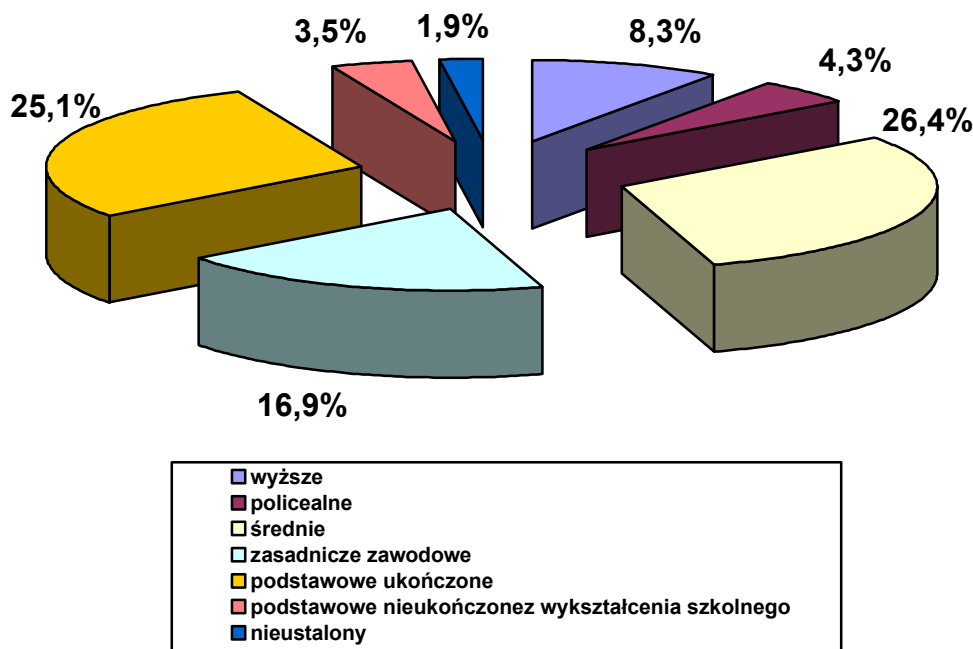
⁴⁰ Przyjęta w spisie 2002 roku klasyfikacja poziomu wykształcenia jest nieco rozszerzona w stosunku do spisu 1988r. Uwaga ta dotyczy również wieku osób: w 1988r. badaniem poziomu wykształcenia objęte były osoby, które ukończyły 15 lat. W 2002r., po reformie szkolnictwa 1999r., wprowadzającej 6-letnią szkołę podstawową i 3-letnie gimnazjum, badaniem poziomu wykształcenia objęto osoby w wieku 13 lat i więcej. Porównanie struktur poziomu wykształcenia ludności z obu spisów zostały zaprezentowane z uwzględnieniem osób w wieku 15 lat i więcej.

Należy również zaznaczyć, że dane spisu 2002 roku, ze względu na termin jego przeprowadzenia (maj 2002r., podczas gdy w 1988r. był to grudzień) nie w pełni obrazują sytuację, ponieważ uczniowie różnych typów szkół, którzy kończyli naukę w 2002r. w momencie spisu nie posiadali jeszcze świadectwa ukończenia szkoły i zostali zaliczeni do niższego poziomu wykształcenia. Dane spisowe dotyczą zatem raczej sytuacji z początku roku szkolnego.

213 (25,1%) podstawowe ukończone, 1 141 (3,5%) podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego, 627 (1,9%) nie ustalono.

Wykres 4

Ludność miasta i gminy Busko-Zdrój w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002r.



W **mieście** jest **15 513** osób wykształconych, co stanowi 47,5% ogółu mieszkańców gminy. 2 213 (6,8 % ogólnej liczby mieszkańców gminy) posiada wykształcenie wyższe, 1 067 (3,3%) policealne, 5 839 (17,9%) średnie (w tym 1 440, tj. 4,4%; ogólnokształcące 4 399, tj. 13,5% zawodowe), 2 274 (6,9%) zasadnicze zawodowe, 3 377 (10,3%) podstawowe ukończone, 271 (0,8%) podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego, 472 (1,4%) nie ustalono.

Natomiast na **obszarach wiejskich** wykształcenie posiada **12 738** osób, tj. 39,0% ogólnej liczby mieszkańców gminy, w tym 508 (1,5% ogółu mieszkańców gminy) posiada wykształcenie wyższe, 340 policealne (1,0%), 2 794 (8,5%) średnie (w tym 411 ogólnokształcące, tj. 1,3%; 2 383, tj. 7,3% zawodowe), 3 235 (9,9%) zasadnicze zawodowe, 4 836 (14,8%) podstawowe ukończone, 870 (2,7%) podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego, dla 155 (0,4%) osób wykształcenia nie ustalono.

Jak wynika z powyższych danych większość mieszkańców gminy Busko-Zdrój posiada wykształcenie średnie, na drugim miejscu plasują się osoby z wykształceniem

podstawowym ukończonym, na trzecim osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, czwarte miejsce zajmują dopiero osoby z wykształceniem wyższym, za nimi plasują się mieszkańcy z wykształceniem policealnym, a na końcu z podstawowym nieukończonym.

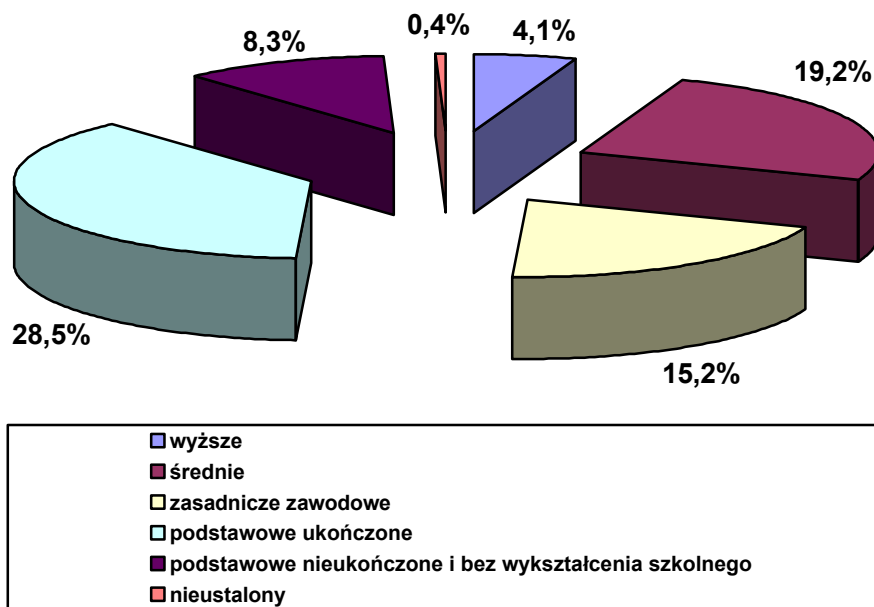
Dla porównania strukturę wykształcenia ludności gminy w wieku 15 lat i więcej w 1988r. przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w roku 1988

Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia						
	wyższe	średnie		zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone I bez wykształcenia szkolnego	nieustalony
		razem	ogólnokształcące				
OGÓŁEM							
25 151 (tj. 75,9% ogólnej liczby mieszkańców gminy)	1 364 4,1%	6 376 19,2%	1 406 4,2%	5 047 15,2%	9 462 28,5%	2 763 8,3%	139 0,4%
MIASTO							
13 082 (tj. 39,5% ogólnej liczby mieszkańców gminy)	1 198 3,6%	4 978 15,0%	1 179 3,6%	2 474 7,5%	3 930 11,8%	452 1,4%	50 0,2%
WIEŚ							
12 069 (tj. 36,4% ogólnej liczby mieszkańców gminy)	166 0,5%	1 398 4,2%	227 0,7%	2 573 7,8%	5 532 16,7%	2 311 6,9%	89 0,3%

Wykres 5

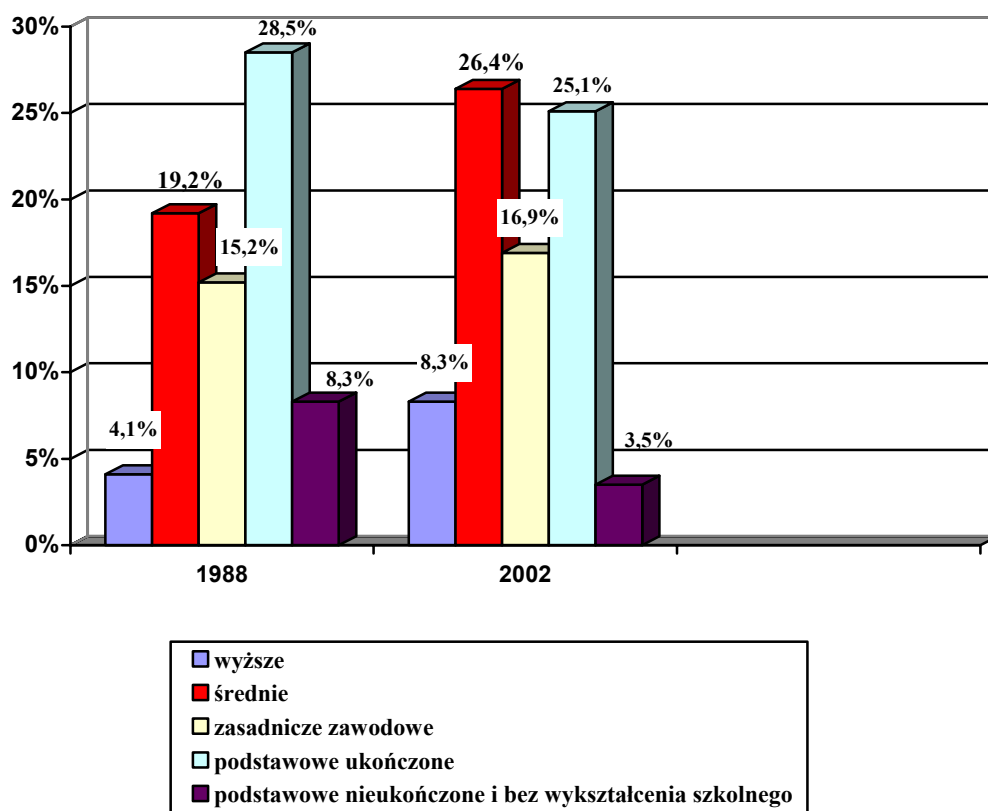
Ludność gminy Busko Zdrój w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w roku 1988



Z zamieszczonych powyżej informacji wynika, iż w porównaniu z rokiem 1988 w mieście i gminie Busko-Zdrój zwiększyła się liczba osób z wykształceniem wyższym (z 4,1% do 8,3% w 2002r.), z wykształceniem średnim (z 19,2% do 26,4%), oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym (z 15,2% do 16,9%), zmniejszyła się natomiast liczba osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (z 28,5% do 25,1%) oraz z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (z 8,3% do 3,5%).

Wykres 4

Ludność miasta i gminy Busko Zdrój wg poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002



Porównując poziom wykształcenia ludności miasta i gminy Busko Zdrój w latach 1988 i 2002 można zauważyć, iż zaznaczył się wyraźny wzrost odsetka osób z wykształceniem wyższym (odpowiednio 4,1% i 8,3%) oraz z wykształceniem średnim (19,2% i 26,4%).

Natomiast zmniejszył się odsetek osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (z 28,5% do 25,1%) oraz z podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (z 8,3% do 3,5%).

6.1.4 Poziom bezrobocie⁴¹

Na terenie **miasta i gminy Busko-Zdrój** liczba bezrobotnych na dzień 30.06.2003r. wynosiła 2 160 osób, w tym 1 160 w mieście i 1000 na terenach wiejskich.

Na dzień **31.12.2003r.** liczba bezrobotnych **na terenie gminy Busko-Zdrój** wzrosła o 85 osób i wynosiła **2 245**. Struktura bezrobocia przedstawiała się zatem następująco:

- 190 bezrobotnych posiadało prawo do zasiłku (8,5% ogółu),
- 1039 bezrobotnych kobiet (46,3%)
- 1769 bezrobotnych w wieku mobilnym 18-24 lata (78,8%)
- 156 bezrobotnych absolwentów (6,9%)
- 1228 bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy (54,7%).

Dla porównania:

Na dzień **31.12.2002r.** liczba bezrobotnych na terenie **miasta i gminy Busko-Zdrój** wynosiła **2 320**, zaś struktura bezrobocia dla tego okresu wyglądała następująco:

- 220 bezrobotnych posiadało prawo do zasiłku (9,5% ogółu),
- 1110 bezrobotnych kobiet (47,8%)
- 1884 bezrobotnych w wieku mobilnym 18-24 lata (81,2%)
- 186 bezrobotnych absolwentów (8,0%)
- 1250 bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy (53,9%).

Z kolei liczba bezrobotnych zarejestrowanych w **gminie Busko-Zdrój** na koniec **1998r.** wyniosła ogółem **1 601** osób (co stanowiło 4,71% mieszkańców całej gminy), w tym: ⁴²

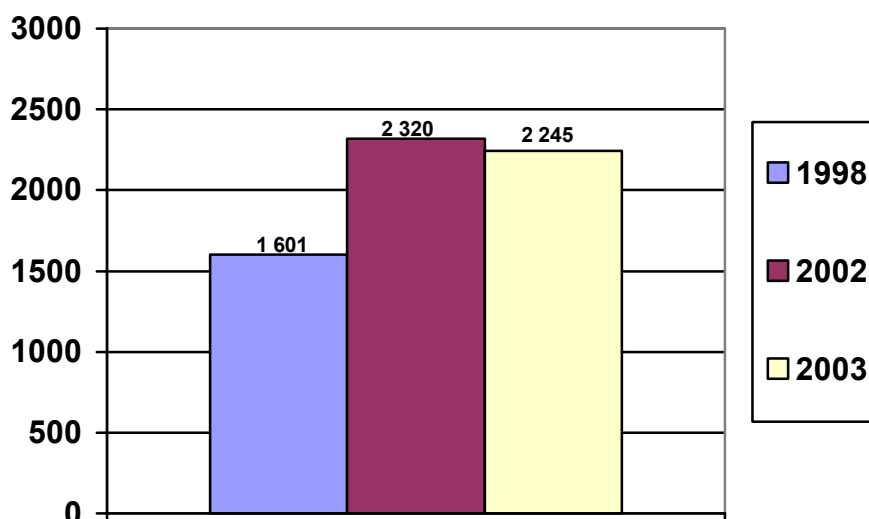
- młodzież do 24 roku życia 616
- bezrobotni absolwenci 100
- bezrobotni w mieście 825
- bezrobotni na wsi 776

⁴¹ Informacje do tej części opracowania zaczerpnięto na podstawie danych dostarczonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Busku-Zdroj – „Informacja o stanie bezrobocia na terenie powiatu buskiego” za lata 2002 i 2003.

⁴² Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Busko-Zdrój.

Wykres 9

Liczba bezrobotnych na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój w latach 1998, 2002, 2003.



Poniższa tabela przedstawia ogólną strukturę bezrobocia w **mieście i gminie Busko-Zdrój (stan na dzień 31.12.2003r.)** na tle pozostałych gmin powiatu buskiego. Z liczbą 2 245 bezrobotnych na koniec grudnia 2003r. Gmina Busko ma największe bezrobocie rejestrowane w Powiecie Buskim

Stan na dzień 31.12.2003r.

Nazwa gminy	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Absolwenci	Z prawem do zasiłku	W wieku mobilnym 18-44	Pozostający bez pracy 12 m-cy
Busko Zdrój	2245	1039	156	190	1769	1228
Stopnica	436	198	29	59	379	199
Pacanów	410	178	24	24	357	225
Wiślica	315	143	17	21	264	183
Nowy Korczyn	313	139	22	20	262	171
Solec Zdrój	303	149	17	24	271	170
Gnojno	281	129	18	19	251	176
Tuczępy	185	73	9	28	159	60
Ogółem	4488	2048	292	385	3712	2412

Z tabeli wynika, iż połowa wszystkich bezrobotnych (50,0% wg stanu na 31.12.2003r.) zamieszkuje na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój.

Dla porównania:

Stan na dzień 31.12.2002r.

Nazwa gminy	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Absolwenci	Z prawem do zasiłku	W wieku mobilnym 18-44	Pozostający bez pracy 12 m-cy
Busko Zdrój	2320	1110	186	220	1884	1250
Pacanów	429	203	43	23	384	229
Stopnica	421	208	48	46	367	190
Nowy Korczyn	328	142	33	17	281	159
Wiślica	319	152	37	18	278	168
Solec Zdrój	299	152	17	21	266	146
Gnojno	281	144	23	16	259	177
Tuczępy	176	81	11	26	159	57
Ogółem	4573	2192	387	32	3878	2376

Tabela ukazuje, że również w 2002r. połowa wszystkich bezrobotnych (50,7%) zamieszkiwała na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój.

Powyższe zestawienia tabelaryczne pokazują, iż na przestrzeni 2002 i 2003r. w mieście i gminie Busko-Zdrój liczba osób bezrobotnych zmalała o 75 osób.

Według stanu na dzień 30.06.2003r. w powiecie buskim

- uprawnionych do zasiłku przedemerytalnego było 118 osób
- uprawnionych do świadczeń przedemerytalnych 156 osób

Na koniec czerwca 2003 roku nastąpił spadek rejestrowanego bezrobocia w stosunku do czerwca 2002r. o 87 osób, zaś w porównaniu do grudnia 2002r. liczba bezrobotnych była niższa o 160.

Stopa bezrobocia w Powiecie Buskim wynosząca na dzień 31.12.2002r. 9,8% zmniejszyła się według stanu na dzień 31.12.2003r. do 9,4%.

Poniższa tabela przedstawia średnią stopę bezrobocia w województwie świętokrzyskim wg stanu na dzień 31.12.2003r.

Powiaty	Stopa bezrobocia (w %)	Bezrobotni (w tys. osób)
Skarżyski	28,6	10,4
Ostrowiecki	26,7	14,1
Konecki	25,2	12,6
Starachowicki	23,3	10,5
Kielecki	21,1	21,6
Włoszczowski	19,2	5,7
Miasto Kielce	15,6	16,6
Opatowski	14,7	5,5
Sandomierski	14,0	6,8
Staszowski	13,7	6,1
Jędrzejowski	13,6	7,0
Pińczowski	11,9	3,2
Kazimierski	9,7	2,3
buski	9,4	4,5
Województwo Świętokrzyskie	18,1	126,5
Polska	18,0	3175,7

- Według stanu z 30.06.2003r. struktura bezrobocia wg stażu pracy dla miasta i gminy Busko-Zdrój wyglądała następująco:

- do 1 roku 251 osób (11,6% ogółu)
- 1-5 473 (21,9%)
- 5-10 251 (11,6%)
- 10-20 410 (19,0%)
- 20-30 164 (7,6%)
- 30 lat i więcej 16 (0,1%)
- bez stażu pracy 595 (27,5%)

ogółem 2160

- Struktura bezrobocia wg wykształcenia dla miasta i gminy Busko-Zdrój (30.06.2003r.):

- wyższe 136 (6,3% ogółu)
- policealne i średnie zawodowe 699 (32,4%)
- średnie ogólnokształcące 112 (5,2%)

• zasadnicze zawodowe	742	(34,4%)
• gimnazjalne i poniżej	471	(21,8%)
ogółem	2160	

▪ Struktura bezrobotnych wg wieku dla miasta i gminy Busko-Zdrój (30.06.2003r.):

• 15-17	1	(0,0%)
• 18-24	657	(30,5%)
• 25-34	650	(30,2%)
• 35-44	399	(18,5%)
• 45-54	392	(18,2%)
• 55-59	53	(2,6%)
• 60-64	8	(0,4%)
• ogółem	2160	

▪ Struktura wykształcenia bezrobotnych absolwentów dla miasta i gminy Busko-Zdrój

(na dzień 30.06.2003r.) była następująca:

• wyższe	22
• policealne i średnie zawodowe	30
• średnie ogólnokształcące	8
• zasadnicze zawodowe	2
• ogółem	62

W pierwszym półroczu 2003 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Busku-Zdroju zarejestrowało się 210 absolwentów z terenu miasta i gminy Busko-Zdrój, z czego 96 to absolwenci kończący naukę i zarejestrowani po raz pierwszy, a 114 to młodzi ludzie powracający na bezrobocie po raz kolejny w okresie posiadania statusu, np. po ukończeniu szkolenia, czy stażu pracy.

W okresie tym wyrejestrowano 327 bezrobotnych absolwentów z czego:

61 osób- z powodu podjęcia pracy

3 osoby – z powodu podjęcia szkolenia

84 osoby- z powodu podjęcia stażu

Razem 148 osób.

Reszta została wyrejestrowana z innych powodów, bądź utraciła status absolwenta.

6.2 WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW (w tym poziom bezpieczeństwa)

Warunki życia mieszkańców miasta i gminy Busko uzależnione są od możliwości podjęcia pracy, wysokości zarobków, poziomu wykształcenia, poziomu bezpieczeństwa oraz warunków mieszkaniowych (sytuacja ta po części została już scharakteryzowana wyżej).

6.2.1 Poziom zatrudnienia

Z danych zaprezentowanych przy okazji omawiania poziomu bezrobocia w powiecie buskim wynika, iż połowa wszystkich bezrobotnych wg stanu na 31.12.2003r. zamieszkuje na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój. Na terenie reszty gmin powiatu buskiego ilość bezrobotnych waha się od 4,1% w gminie Tuczępy, do 9,7% w gminie Stopnica.

6.2.2 Zarobki

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto dla powiatu buskiego wynosiło w 2002 r. 1760,13 zł., co stanowi 4 (na 13 powiatów) najniższy wynik wśród powiatów województwa świętokrzyskiego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto dla całego województwa świętokrzyskiego wynosiło w 2002 r. 1977,75 zł.⁴³

6.2.3 Poziom wykształcenia

Z danych ze spisów powszechnych przeprowadzonych w 2002 r. wynika, iż w gminie jest ogółem wykształconych 28 251 osób w wieku 13 lat i więcej, z czego 2 721 posiada wykształcenie wyższe (9,6% ogółu osób wykształconych w gminie), 1 407 (5,0%) policealne, 8 633 (30,6%) średnie (w tym 1 851 ogólnokształcące, 6 782 zawodowe), 5 509 (19,5%) zasadnicze zawodowe, 8 213 (29,1%) podstawowe ukończone, 1 141 (4,0%) podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego, 627 (2,2%) nie ustalono.

Tak oto prezentują się powyższe dane dla gminy Busko-Zdrój w rozbiciu na miasto i na wieś:⁴⁴

	Miasto	Wieś
Ogółem wykształconych	15513	12738
Wyższe	2213	508

⁴³ Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego ' 2003, TABL. 8(202) ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ, str. 275.

⁴⁴ Podstawowe Informacje NSPLiM '2002 Gmina Miejsko-Wiejska BUSKO-ZDRÓJ, Tabl. 4. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i grup wieku, str. 41.

Policealne	1067	340
Średnie łącznie	5839	2794
Średnie ogólnokształcące	1440	411
Średnie zawodowe	4399	2383
Zasadnicze zawodowe	2274	3235
Podstawowe ukończone	3377	4836
Podstawowe nie ukończone i bez wykształcenia szkolnego	271	870
nieustalony	472	155

Z porównania danych jednoznacznie wynika, iż ludność zamieszkująca na wsi jest zasadniczo gorzej wykształcona niż ludność zamieszkująca na terenie samego miasta Busko-Zdrój. Biorąc nawet poprawkę na liczbę osób mieszkających w mieście (17 686 osób) i na wsi (14 993 osób) wychodzi na to iż odsetek wykształconych w mieście i na wsi jest podobny, dla miasta wynosi bowiem 87 % (z ogólnej liczby mieszkańców miasta) a dla wsi 84,9 % (z ogólnej liczby mieszkańców wsi). Znaczące różnice zaczynają się ujawniać przy porównaniu liczby osób z wykształceniem wyższym zamieszkałych w mieście (12,5% ogółu mieszkańców miasta) i na wsi (3,38% mieszkańców wsi), z policealnym (6,03% mieszkańców miasta i 2,27% mieszkańców wsi), z wykształceniem średnim (33,01% mieszkańców miasta i 18,63% mieszkańców wsi). Jeśli chodzi o wykształcenie zasadnicze zawodowe, posiada je 12,86% mieszkańców miasta i 21,58% mieszkańców wsi. Najbardziej dramatycznie różnica w poziomie wykształcenia ludności zamieszkującej tereny miasta i wsi w gminie Busko-Zdrój objawia się w odsetku liczby osób posiadających wykształcenie podstawowe nie ukończone i nie posiadających wykształcenia szkolnego (1,53 % mieszkańców miasta i 5,80 % mieszkańców wsi).

6.2.4 Poziom bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo mieszkańcom Miasta i Gminy zapewnia działająca tu Powiatowa Komenda Policji. Porządku publicznego strzeże także dziewięcioosobowy zespół Straży Miejskiej.

Od 2001 r. Komenda Powiatowa Policji prowadzi realizację zadań poprzez odpowiednią organizację pracy oraz przy pomocy Urzędu Miasta i Gminy w Busku Zdroju, zaangażowaniu policjantów, służb podległych Burmistrzowi Miasta i Gminy Busko-Zdrój (Straż Miejska) i podmiotów pozapolicyjnych. Zaangażowanie partnerów pozapolicyjnych jest również

przewidziane w aktualnej Strategii Bezpieczeństwa dla Miasta i Gminy Busko-Zdrój w 2004 r.

Dodatkowo na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój realizowany będzie program Bezpieczny Powiat, w ramach którego Busko-Zdrój kontynuować będzie realizację podprogramów:

- Bezpieczne osiedle - głównie w Busku Zdroju
- Sąsiedzka czujność, Kuracjusz, Senior
- Znakowanie przedmiotów wartościowych,

Najbardziej zagrożonym terenem w powiecie buskim jest rejon miasta i gminy Busko Zdrój. Z ogólnej liczby 2290 stwierdzonych przestępstw na terenie całego powiatu, 70,2% ogółu zaistniałych przestępstw miało miejsce na terenie działania Komendy Powiatowej Policji Busko Zdrój.

Biorąc pod uwagę dane za rok 2003 ogółem na terenie miasta i gminy Busko Zdrój wszczęto w tym okresie 1013 postępowań przygotowawczych, w których stwierdzono 1608 czynów przestępczych, o 367 przestępstw więcej niż w 2002, co stanowi wzrost o 29,6 %. Ogólna wykrywalność przestępstw w 2003 kształtowała się na poziomie 72,2 %, gdzie wykrywalność przestępstw w roku 2002 wynosiła 73,2 % (spadek wykrywalności przestępstw o 1,0%).

Przestępstwa stwierdzone w 2003 r. to w większości fałszerstwo gospodarcze (18,5% ogółu przestępstw), kradzieże z włamaniem (13,6% do ogółu przestępstw), kradzież cudzej rzeczy (11,9 % ogółu przestępstw, przy czym kradzieże samochodów stanowią 10,9 % ogółu kradzieży cudzej rzeczy) oraz przestępstwa drogowe 10,1% (w tym 85,8 % ogółu przestępstw drogowych to przestępstwa z art. 178a KK). W 2003 r. nie notowano przestępczości zorganizowanej na dużą skalę.

6.2.5 Warunki mieszkaniowe⁴⁵

Gmina posiada w swych zasobach 320 mieszkań komunalnych oraz 56 mieszkań socjalnych. W sprawie przyznania mieszkania komunalnego złożone zostały już 34 wnioski, zaś w sprawie przyznania mieszkania socjalnego 21. (stan na marzec 2004r.)

⁴⁵ Dane uzyskano na podstawie informacji udostępnionych przez Urząd Miasta i Gminy Busko Zdrój- Wydział Zagospodarowania Przestrzennego, Gospodarki Mieniem, Rolnictwa i Ochrony Środowiska.

Od 1981 do 2004 roku do sprzedaży przeznaczonych było 631 mieszkań, z tego sprzedanych zostało 50,7%. Sytuacja ta wskazuje, iż spora część lokatorów dąży do wykupu mieszkań komunalnych na własność. Informacje na ten temat zawiera poniższa tabela.

Mieszkania komunalne wykupione na własność przez lokatorów w latach 2001,2002, 2003.

Rok	Liczba mieszkań wykupionych na własność
2001	24
2002	8
2003	13

Wobec powyższego istnieje pilna potrzeba wybudowania budynku mieszkalnego, gdyż na dzień dzisiejszy gmina nie jest w stanie udzielić odpowiedniej pomocy mieszkaniowej osobom potrzebującym.

6.3 Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Na terenie gminy działa **Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**, który jest jednostką organizacyjną gminy. Prowadzi on m.in. działania związane z przeciwdziałaniem zjawiskom patologicznym w grupach o zwiększonym ryzyku występowania takich zjawisk. MGOPS realizuje wszystkie ustawowe zadania związane z szeroko rozumianą opieką. Placówka uczestniczy we wszelkich społecznych przedsięwzięciach poprzez współdziałanie z Policją, Urzędem Pracy, Starostwem Powiatowym – Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Na terenie gminy udziela się pomocy następującym grupom ludzi:

- **Rodzinom** borykającym się z problemami wynikającymi z bezrobocia, ubóstwa, dysfunkcji wychowawczej i społecznej. Ośrodek świadczy pomoc m.in. poprzez pracę socjalną nad rodzinami z różnego rodzaju problemami W 2003 r. pomoc Ośrodka objęła 1697 osób, natomiast uwzględniając członków rodzin osób objętych pomocą uzyskamy liczbę 4782 osób korzystających z pomocy

- **Dzieciom i młodzieży**

Pomoc świadczona jest w ramach świetlicy środowiskowej. Jest to placówka opiekuńczo-wychowawcza ogólnie dostępna dla dzieci i młodzieży. Placówka prowadzona jest w ramach środków MGOPS i pomocy Urzędu MiG w Busku Zdroju. W świetlicy prowadzona jest

działalność profilaktyczna, edukacyjna i wychowawcza w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i stosowania przemocy. Pobyt w świetlicy obejmuje zapewnienie opieki uczestnikom zajęć i wspieranie wszechstronnego rozwoju wychowanków w tym: emocjonalnego, społecznego i intelektualnego poprzez zapewnienie możliwości spędzania wolnego czasu zgodnie z osobistymi zainteresowaniami, umożliwienie odrabianie lekcji w sprzyjających warunkach i stworzenie możliwości relaksu i wypoczynku. W ramach świetlicy prowadzone są nast. rodzaje zajęć:

- zajęcia profilaktyczno – wychowawcze „spójrz inaczej”, „debata”, „spójrz inaczej na agresję”,
- zajęcia informacyjno – edukacyjne o treści profilaktycznej antynarkotykowej, alkoholowej nikotynowej,
- zajęcia rekreacyjno – sportowe i odprężająco – relaksacyjne,
- pomoc w nauce,
- zajęcia profilowane o charakterze edukacyjnym,
- zajęcia informatyczne obsługi komputera,
- konkursy sportowe zawody indywidualne i grupowe,
- prowadzone są kolonie letnie,
- zabawy choinkowe,

Należy podkreślić, że świetlica jest dobrze wyposażona, dzięki czemu cieszy się powodzeniem wśród dzieci i młodzieży dając alternatywę dla nudy.

Ponadto w 2003 r. młodzi podopieczni mieli umożliwiony bezpłatny udział w spektaklach i programach artystycznych. W sumie z programów takich skorzystało ponad 200 dzieci pochodzących z rodzin ubogich, których nie byłoby stać na zakupienie biletów.

Szczególną pieczę objęto dzieci z rodzin najuboższych, poprzez dożywianie dzieci w szkołach. Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt wzrostu zapotrzebowania na tego typu pomoc (w roku 2000 objęto nią 282 dzieci, w 2001 z tego rodzaju pomocy korzystało 303 dzieci, podczas gdy już w roku 2002 i 2003 zaistniała potrzeba objęcia dożywianiem w szkołach odpowiednio 576 i 640 dzieci!⁴⁶

• **Osobom bezdomnym**

W związku ze stwierdzonym zapotrzebowaniem na tego rodzaju usługi, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej uruchomił noclegownię dla osób bezdomnych. Program

⁴⁶ Informacja z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju z dnia 20.02.2004 r., Tabela Nr 1.

związany z bezdomnością został wdrożony jako zadanie gminy przez Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej. Jest to więc zadanie, którego realizacją MGOPS wybiegł w przyszłość. Noclegownia w 2003 r stanowiła schronienie dla 5 osób bezdomnych z terenu gminy. Bezdomni oprócz noclegu w okresie zimowym mają zapewnione posiłki w placówce.

- **Ofiarom przemocy**

W ramach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej utworzono również punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy – program ten współrealizuje Policja. Siedmiu pracowników socjalnych ukończyło szkolenie w zakresie interwencji w sytuacjach kryzysowych. Ośrodek wydał też reklamówkę związaną z przemocą, która gromadzi wszystkie informacje na temat przemocy i instytucji z terenu gmin wspierających działania antyprzemocowe.

- **Osobom po kryzysach psychicznych**

Pomoc dla tej kategorii osób świadczona jest w ramach środowiskowego domu samopomocy, który uruchomiono w 1999 roku. Realizowane tam działania związane są głównie ze wspieraniem osób po kryzysach psychicznych. Terapia w ramach pobytu w środowiskowym domu samopomocy niweluje problemy nieodpowiedzialnych zachowań osób. Osoby otaczane są wszechstronna pomocą, co umożliwia ich harmonijne funkcjonowanie w społeczeństwie.⁴⁷

- **Innym grupom** określonym w ustawie o pomocy społecznej, w szczególności z powodu:

- sieroctwa
- ochrony macierzyństwa lub wielodzietności
- niepełnosprawności
- długotrwałej choroby
- alkoholizmu i narkomanii
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

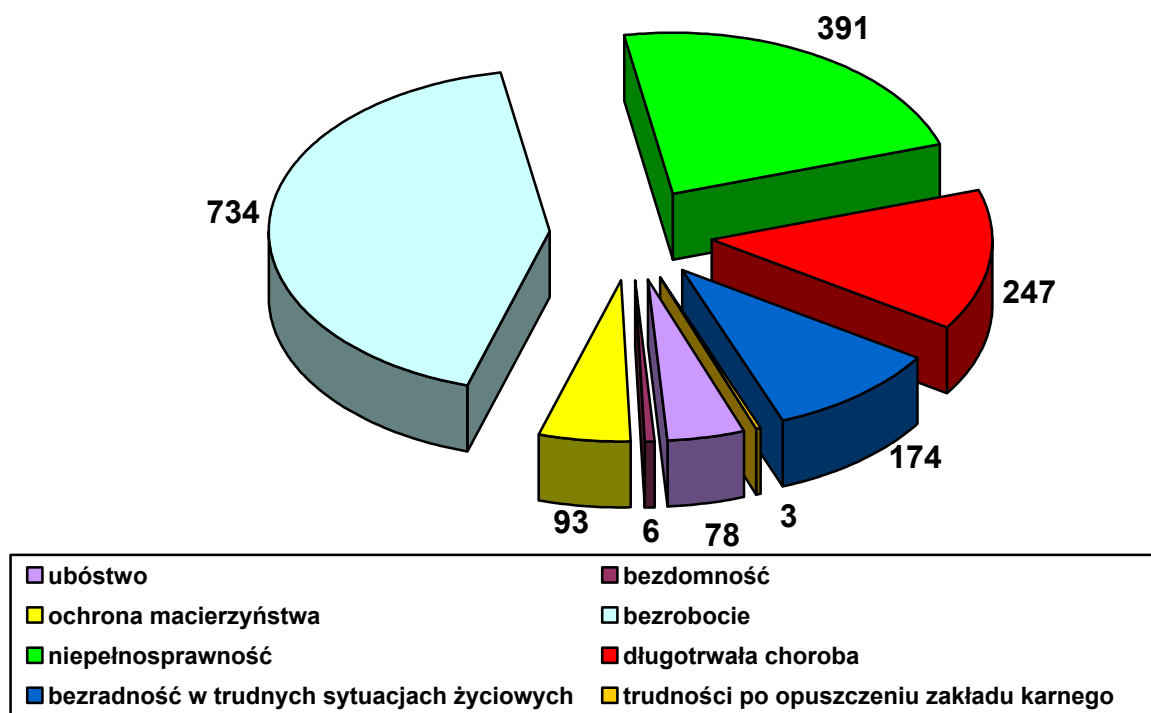
Poniższy wykres obrazuje główne przyczyny udzielania pomocy w warunkach trudnej sytuacji życiowej, według liczby osób korzystających z tej pomocy⁴⁸

⁴⁷ Ocena Strategii Bezpieczeństwa w Gminie Busko-Zdrój za rok 2003 – opracowanie Powiatowej Komendy Policji w Busku-Zdroju pod red. Redagował R.Sobczak, ss. 11-13.

⁴⁸ Informacja z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju z dnia 20.02.2004 r., Tabela Nr 2.

Wykres 10

Powody przyznania pomocy wg liczby osób w rodzinach
w 2003 roku



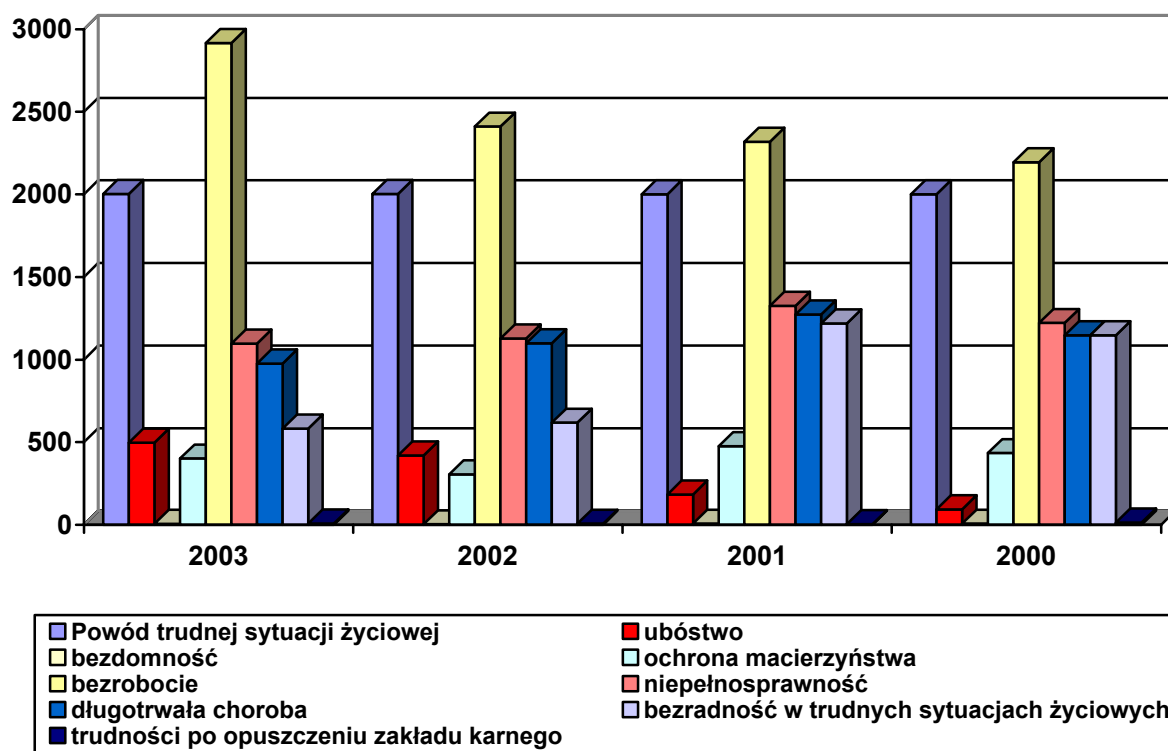
W tym:

- ubóstwo – 78 rodzin,
- bezdomność – 6 rodzin
- ochrona macierzyństwa – 93 rodziny
- bezrobocie – 734 rodziny
- niepełnosprawność – 391 rodzin
- długotrwała choroba – 247 rodzin
- bezradność w trudnych sytuacjach życiowych – 174 rodziny
- trudności po opuszczeniu zakładu karnego – 3 rodziny.

Tak natomiast przedstawia się liczbowy udział poszczególnych powodów przyznania pomocy według liczby osób korzystających z pomocy:⁴⁹

⁴⁹ Tamże.

Wykres 11



6.4

IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

- niewielka procentowa nadwyżka ludności w wieku przedprodukcyjnym wobec osób w wieku poprodukcyjnym, wskazująca na zaczątki procesu starzenia się społeczności gminy; zdecydowana większość mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym,
- dysproporcje w poziomie wykształcenia ludności zamieszkałej na terenie miasta i wsi a co za tym idzie różny poziom kwalifikacji zawodowych i możliwości znalezienia pracy,
- w gminie jest największe bezrobocie rejestrowane biorąc pod uwagę powiat
- duża skala bezrobocia ludzi młodych
- długotrwałe bezrobocie
- niedostateczny poziom bezpieczeństwa, w tym na drogach
- brak możliwości udzielania pomocy mieszkaniowej osobom potrzebującym

- zagrożenie dzieci i młodzieży alkoholizmem, narkomanią i agresją

III ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA OBSZARZE GMINY BUSKO-ZDRÓJ

Zadania obejmujące:

1) zmiany w strukturze gospodarczej obszaru, w tym zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- a) Tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze uzdrowiskowym poprzez rozbudowę bazy sanatoryjnej, hotelowej i pensjonatowej,
- b) Tworzenie miejsc pracy w sferze pozarolniczej, w szczególności na obszarach wiejskich
- c) Tworzenie miejsc pracy na wsi, m.in. poprzez:
 - wsparcie dla tworzenia grup producenckich i promocję ich produktów
 - rozwój bazy przetwórczej i przechowalniczej
 - specjalizację w produkcji rolnej na potrzeby uzdrowiska
 - rozwój produkcji roślinnej dla przemysłu farmaceutycznego, kosmetycznego, szkółkarstwa, kwiaciarstwa itp.
 - organizowanie targów zieleni parkowej i przydomowej.
 - wspieranie rozwoju przedsiębiorczości indywidualnej na obszarach wiejskich
 - rozwój różnych form kształcenia ustawicznego i usług doradczych dla rolników
 - wydzielanie atrakcyjnych inwestycyjnie terenów w celu pozyskiwania inwestorów i tworzenia nowych miejsc pracy
- d) Dalszy rozwój usług około-sanatoryjnych, tj. handlowych, gastronomicznych, transportowych
- e) Stworzenie szerokiej oferty rekreacyjnej dla kuracjuszy i turystów w różnym wieku, w tym terenów rekreacyjnych, ścieżek rowerowych, kompleksu kortów tenisowych, pól golfowych, ośrodka jeździeckiego, tras plenerowych, jak i comiesięcznych tematycznych imprez kulturalnych
- f) Rozwój gospodarstw agroturystycznych
- g) Tworzenie miejsc pracy związanych z przemysłem lekkim, mogących być alternatywą dla sanatoriów i działu usług około-sanatoryjnych.

2) zmiany w sposobie użytkowania terenu

- a) Przestrzeganie ograniczeń związanych z występowaniem wykopalin i wykluczenie zabudowy na obszarach ich występowania i eksploatacji
- b) Dokonywanie modernizacji budynków zabytkowych, wymiana, uzupełnienie zabudowy w pobliżu obiektów zabytkowych w nawiązaniu do istniejącego charakteru zabudowy i zagospodarowania terenu
- c) ograniczenie przeznaczania gruntów najwyższych klas bonitacyjnych pod zabudowę
- d) zakaz rozpraszania zabudowy z wyjątkiem obiektów uciążliwych lub mogących pogorszyć stan środowiska i siedlisk związanych z dużym areałem rolnym
- e) możliwość przeznaczania gruntów o niższej klasie bonitacyjnych pod leśne użytkowanie gruntów
- f) Wyznaczenie i opieka nad rezerwatami przyrody, użytkami ekologicznymi, zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi w celu ochrony lokalnych wartości środowiska przyrodniczego
- g) Wyznaczenie nowych terenów pod działalność usługową i produkcyjną w celu utworzenia nowych miejsc pracy, głównie na terenach stanowiących mienie komunalne
- h) Przygotowanie terenu pod przemysł lekki
- i) sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (elastyczna funkcja produkcyjno-usługowa) w odpowiedzi na zaistniałe potrzeby ze strony potencjalnych inwestorów

3) rozwój systemu komunikacji i infrastruktury

- a) *rozwój systemu komunikacji:*
 - Budowa i modernizacja sieci dróg powiatowych i gminnych
 - Modernizacja lokalnych dróg wiejskich
 - Dokończenie budowy obwodnic miasta Busko-Zdrój
 - Poprawa ciągów pieszych w obszarze uzdrowiskowym oraz modernizacja ulic w tym rejonie

- Wytyczenie szlaków i ścieżek spacerowych i rowerowych na terenie całej gminy
- Modernizacja sieci telefonicznej i zapewnienie możliwie szerokiego dostępu do usług teleinformatycznych

b) rozwój infrastruktury technicznej:

- Budowa wodociągów w sołectwach nie posiadających wody
- Dokończenie kanalizowania miasta oraz obszarów wiejskich łącznie z budową lokalnych oczyszczalni cieków.
- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej polegające na oddzieleniu kanalizacji burzowej od ściekowej na terenie miasta
- Modernizacja oczyszczalni ścieków.
- Gazyfikacja sołectw na terenie gminy
- Modernizacja sieci energetycznej w szczególności na terenach wiejskich
- Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych
- Zagospodarowanie i uatrakcyjnienie zbiorników wodnych w Radzanowie (pole kempingowe, namiotowe, skutery wodne itp.)
- Rozbudowa ścieżek rowerowych, szlaków tematycznych
- Rozbudowa parku zdrojowego i budowa amfiteatru

c) rozwój infrastruktury społecznej:

- Rozbudowa bazy sanatoryjnej, hotelowej
- Rozbudowa i modernizacja bazy edukacyjnej, budowa sal gimnastycznych, świetlic środowiskowych,
- Rozwój i podniesienie poziomu szkolnictwa gimnazjalnego i średniego
- Poszerzenie możliwości edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez szeroko rozumianą współpracę z zagranicą
- Rozszerzenie zastosowania nowoczesnych technologii, ze szczególnym naciskiem na edukację informatyczną
- Wyrównanie jakości oferty edukacyjnej na terenie gminy, w celu zwiększenia szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z terenów wiejskich
- Stworzenie w rejonie stadionu kompleksu umożliwiającego organizację dużych imprez rekreacyjnych i kulturalnych o charakterze ogólnokrajowym

4) poprawa stanu środowiska naturalnego i kulturowego

a) Zachowanie i ochrona walorów leczniczych gminy:

- Ochrona istniejących złóż wód leczniczych przed nadmierną eksploatacją i wprowadzaniem skażeń w bezpośrednie sąsiedztwo otworów eksploatacyjnych
- Ochrona istniejących złóż borowiny
- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery m.in. poprzez wyeliminowanie niskich źródeł emisji i kotłowni opalanych węglem i koksem, modernizację centralnych kotłowni na terenie miasta Buska
- Ochrona uzdrowiska przed nadmierną urbanizacją poprzez właściwą politykę zagospodarowania przestrzennego

b) Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych gminy tj. występującej na terenie gminy części Szanieckiego Parku Krajobrazowego, użytków ekologicznych i pomników przyrody oraz tworzenie w razie potrzeby nowych

c) Eliminacja zagrożeń odrolniczych, w tym poprzez:

- Promowanie ekologicznych metod produkcji i rozwój innowacyjnej produkcji roślinnej i zwierzęcej
- Przeciwdziałanie skażeniu gleb oraz wód
- Przeciwdziałanie obniżaniu żyzności gleb
- Przeciwdziałanie zmniejszaniu zasobów wód dyspozycyjnych i obniżaniu zwierciadła wód podskórnych

- Zalesianie terenów gminy przylegających do uzdrowiska oraz pozyskanie terenów w celu podwyższenia wskaźnika terenów zielonych w przeliczeniu na miejsca noclegowe, wzrost powierzchni terenów zielonych
- Opracowanie i realizacja procesu segregacji odpadów

5)poprawę warunków i jakości życia mieszkańców, w tym zmiany w strukturze zamieszkania:

- Uatrakcyjnienie oferty zatrudnienia w sanatoriach i branżach około-sanatoryjnych
- Uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej (dostęp do internetu, sale komputerowe) na terenie gminy, rozszerzenie oferty kulturalnej na terenie gminy i ułatwienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej
- Nawiązanie kontaktów partnerskich z innymi gminami, w tym z zagranicy, w celu zwiększenia szans promocji gminy, podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie w celu tworzenia miejsc pracy
- Doradztwo w zakresie inicjowania przedsiębiorczości i agroturystyki
- Usunięcie barier architektonicznych

a) *poprawa warunków i jakości życia mieszkańców Gminy Busko-Zdrój*

- Szersza promocja dorocznych imprez kulturalnych (Międzynarodowy Festiwal im. Krystyny Jamroz, Buskie Spotkania z Folklorem itp.)
- Rekonstrukcja i dbałość o obiekty zabytkowe
- Wybudowanie obiektów „Mini-Polska”
- Poszukiwanie inwestorów krajowych lub zagranicznych w celu zabudowy obszarów atrakcyjnych gospodarczo
- Zwiększenie liczby atrakcji turystycznych dla osób w różnym przedziale wiekowym
- Otworzenie punktów informacji turystycznej z personelem władającym obcymi językami oraz publicznych punktów dostępu do Internetu
- Tworzenie bazy agroturystycznej
- Rozwinięcie i zróżnicowanie sieci usług gastronomicznych
- Otwarcie kasyna

PROJEKTY I ZADANIA DO REALIZACJI w latach 2004-2006 i po 2006

Nr projektu	Nazwa projektu/zadania	Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego	Etapy działania - przewidywany czas realizacji w poszczególnych latach				Oczekiwane rezultaty	Podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia w tys. Zł
			2004	2005	2006	po 2006			
I.	Modernizacja i rozbudowa gminnego ośrodka kultury oraz parku zdrojowego w Busku Zdroju	zgodny					1. wzrost powierzchni obiektu przeznaczanego na cele kulturalne-1314m2 2. powierzchnia zmodernizowanych pomieszczeń-572 m2 3. powierzchnia terenów zielony atrakcyjnych turystycznie -12,52 ha 4. powierzchnia zrekonstruowanych traktów pieszych w parku i wokół obiektów historycznych - 1,2 ha	Buskie Samorządowe Centrum Kultury w Busku Zdroju - jednostka organizacyjna gminy	13 171
II.	Modernizacja i wyposażenie ośrodka zdrowia w Busku Zdroju	zgodny					1. powierzchnia zmodernizowanych pomieszczeń - 1535,5 m2 2. iczba udzielonych porad medycznych, w tym przez pielęgniarki środowiskowo-rodzinne-86 580 3. liczba wykonywanych zabiegów-17500 4. liczba wykonanych badań diagnostycznych-7500	Samodzielny Publiczny Zespół Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju - jednostka organizacyjna gminy	2 240

III.	Budowa Centrum Turystyczno-Kulturalnego w Błońcu	zgodny				1. liczba korzystających z obiektu turystyczno-kulturalnego-1000 osób rocznie 2. powierzchnia obiektu turystyczno-kulturalnego - 176,9m2 3. liczba turystów-200 osób rocznie	Buskie Samorządowe Centrum Kultury w Busku Zdroju - jednostka organizacyjna gminy	270
IV.	Budowa boisk rekreacyjno-sportowych w Szczaworyżu	zgodny				1. powierzchnia obiektu rekreacyjno-sportowego - 1552,8 m2 2. liczba korzystających z obiektów rekreacyjno-sportowych-2500 rocznie	Szkoła Podstawowa w Szczaworyżu	279
V.	Budowa sal wielofunkcyjnych przy szkołach podstawowych w Kamedulach i Mikułowicach oraz modernizacja szkół.	zgodny				1. powierzchnia dobudowanych sal- 878,7m2m2 2. liczba osób korzystających rocznie - 15 000 osób	Szkoła Podstawowa w Mikułowicach, Szkoła Podstawowa w Kamedulach-jednostki organizacyjne gminy	1 528
VI.	Budowa sali gimnastycznej przy Samorządowym Gimnazjum w Zbludowicach	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego				1. powierzchnia dobudowanego obiektu - 1440m2 2. liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej - 35 000 rocznie	Samorządowe Gimnazjum w Zbludowicach-jednostka organizacyjna gminy	1 750
VII.	Budowa ścieżki rowerowej na trasie Busko Wełecz-Kameduły	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego				1.natężenie ruchu rowerowego na wybudowanym obiekcie - 1800 osób rocznie 2. powierzchnia wybudowanego obiektu - 31693 m2		4 376

VIII	Budowa ścieżki rowerowej na trasie Busko - Solec	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1.natężenie ruchu rowerowego na wybudowanym obiekcie- 1800 osób rocznie 2. powierzchnia wybudowanego obiektu - 55000m2	Gmina Solec Zdrój	5 142
IX.	Zagospodarowania terenów atrakcyjnych przyrodniczo w miejscowości Siesławice.	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1. powierzchnia zagospodarowanego terenu - 0,82 ha 2. liczba osób korzystających z obiektu - 3600 osób rocznie	Liderzy sołectwa	200
	Remont świetlic wiejskich w miejscowościach:								
X.	Kostki Duże	nie wymagane							150
XI	Kołaczkowice	nie wymagane							60
XIII.	Zbrodzice	nie wymagane							100
XIII.	Kawczyce	nie wymagane							70
XIV.	Biniątki	nie wymagane							80
XV	Żerniki Górne	nie wymagane							50
XVI	Chotelek	nie wymagane							50
XVII.	Budowa budynku komunalnego na cele mieszkaniowe	zgodny					1. liczba mieszkań -85 2. liczba osób objętych pomocą mieszkaniową-255	Miejsko-Gminny Zakład Komunalny w Busku Zdroju - jednostka organizacyjna gminy	2 420

XVIII.	Budowa wodociągów w miejscowościach: Młyny, Kawczyce	zgodny					1. ilość dostarczonej wody do gospodarstw wiejskich-8,5 tys. m3/rok 2. liczba gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej - 152 szt.	społeczne komitety budowy wodociągów	388
XIX.	Budowa wodociągów w miejscowościach: Gadawa, Baranów, Kameduły, Zbrodźce	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1. ilość dostarczonej wody do obiektów-10,9 tys m3/rok 2. liczba obiektów podłączonych do sieci wodociągowej - 194 szt.	społeczne komitety budowy wodociągów	4 456
XX	Budowa wodociągów w miejscowościach: Las Winiarski, Gałów	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1. ilość dostarczonej wody do obiektów-6,16 tys m3/rok 2. liczba obiektów podłączonych do sieci wodociągowej -110 szt.	społeczne komitety budowy wodociągów	
XXI	Kanalizacja terenów usługowych i mieszkalnych wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków. (Łągiewniki, ul. Boh. Warszawy, Gaik, Dmowskiego)	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1. ilość odprowadzonych ścieków-8,18 tys m3/rok 2. liczba obiektów podłączonych do sieci kanalizacyjnej -146	społeczne komitety budowy kanalizacji, Miejsko-Gminny Zakład Komunalny w Busku Zdroju	4 718
XXII	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Chotelek, Mikułowice, Nowy Folwark.	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1. ilość odprowadzonych ścieków-24,64 tys m3/rok 2. liczba obiektów podłączonych do sieci kanalizacyjnej-440 szt.	społeczne komitety budowy kanalizacji	4 980

XXIII.	Budowa sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Bronina i Wełecz.	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1. ilość odprowadzonych ścieków-12,1 tys m3/rok 2. liczba obiektów podłączonych do sieci kanalizacyjnej -216 szt.	społeczne komitety budowy kanalizacji	5 060
XXIV.	Budowa dróg gminnych: Ruczynów - Kołaczkowice, Kołaczkowice "Ociesławka", Wełecz-Nowy Folwark	zgodny					1. długość wybudowanych dróg - 6,51 km 2. liczba gospodarstw i podmiotów gospodarczych, do których droga stanowi dojazd 268 szt.		2 626
XXV	Budowa dróg gminnych w miejscowościach Janina i Kołaczkowice	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1. długość wybudowanych dróg - 12,35 km 2. liczba gospodarstw i podmiotów gospodarczych do których droga stanowi dojazd - 411 szt.		4 939
XXVI	Budowa dróg gminnych w miejscowościach Zbludowice, Owczary, Palonki, Młyny, Wolica Siestawska, Radzanów i Mikułowice	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					1. długość wybudowanych dróg - 13,12 km 2. liczba gospodarstw i podmiotów gospodarczych do których droga stanowi dojazd - 509 szt.		3 294

XXVII	<p>Budowa i modernizacja dróg w Busku Zdroju.</p> <p>(droga na działce nr 308, ulica Jabłoniowa i ulice przyległe do Grotta, ulica Nadole, Stawowa, Krótka, Dygasińskiego, P.Płk.Srogiego, Różana, Żeromskiego, Ogrodowa, Reymonta i przyległe, Grunwaldzka, Jagiellońska, Hołdu Pruskiego, Niwa, Mała, Staszica oraz droga w Wolicy)</p>	zgodny					<p>1. długość wybudowanych dróg - 8,34 km</p> <p>2. liczba gospodarstw i podmiotów gospodarczych do których droga stanowi dojazd - 468 szt.</p>		3 723
XXVIII	<p>Budowa dróg w Busku Zdroju</p> <p>(Langiewicza, Prusa, Gaik, Źródłana, Królowej Jadwigi, Skalki, Szydłowska, Gwardii Ludowej, Zacisze, Szarych Szeregów, Działkowicza, Mikułowicka)</p>	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					<p>1. długość wybudowanych dróg - 7,07 km</p> <p>2. liczba gospodarstw i podmiotów gospodarczych do których droga stanowi dojazd - 318 szt.</p>		2 600
XXIX	<p>Budowa dróg gminnych o długości 35 km- III etapy</p> <p>(drogi na trasach: Baranów-Chwalikówka-Gadawa, Bronina-Łagiewniki-Kurzejów, Łagiewniki-Zbrodzice, Elżbiecin-Zbrodzice, Busko-Łagiewniki-Wygoda Koziańska - Elżbiecin, Zwierzyniec - Szaniec, Szaniec we wsi oraz w miejscowościach: Słabkowice, Galów, Młyny, Mikułowice Kol. Wschodnia, Biniątki)</p>	wymagana decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego					<p>1. długość wybudowanych dróg - 35 km</p> <p>2. liczba gospodarstw i podmiotów gospodarczych do których droga stanowi dojazd - 1500 szt.</p>		13 590

V. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY

Realizacja zadań na terenie gminy jest procesem planowym i opiera się głównie na realizacji „Strategii Rozwoju Gminy”. Ważnym elementem są również propozycje zadań do realizacji zgłaszane podczas spotkań ze społecznością lokalną tzn. z mieszkańcami, liderami sołectw i miasta, pracownikami jednostek organizacyjnych gminy, organizacjami społecznymi oraz przedsiębiorcami.

Do najważniejszych zadań realizowanych w ostatnim okresie, powiązanych z Programem Rozwoju Lokalnego, należą:

- Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Wojska Polskiego i Sądowej w Busku-Zdroju
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Zbludowicach.
- Phare 2001, Rozwój turystyki w Busku-Zdroju (w trakcie realizacji, kanalizacja północnej części miasta i 5. sołectw)
- Wodociągi Wiejskie we wsiach Janina, Kołaczkowice, Mikułowice, Służów Podgaje - Elźbiecin-Słabkowice, Biniątki, Oleszki, Kostki Dużę, Kostki Małe,
- Remont ośrodka zdrowia w Kołaczkowicach i zakup aparatu USG
- Budowa Pływalni Miejskiej

WW. inwestycja były finansowane z udziałem środków pozabudżetowych.

Poza tym z środków własnych gminy wykonany został kompleks zbiorników rekreacyjno-retencyjnych w Radzanowie oraz ścieżka pieszo-rowerowa nad zbiorniki, wyremontowany został stadion sportowy, wyremontowano 17 świetlic wiejskich świetlic środowiskowych, przystosowano budynki po zlikwidowanych placówkach oświatowych na cele mieszkalne, wykonano szereg remontów w szkołach, stanowiących głównie realizację zaleceń służb sanitarnych.

Każdego roku wykonywane są na drogach gminnych nakładki asfaltowe . Poza tym wyposaża się ciągi komunikacyjne w oświetlenie uliczne. Praktycznie w tym zakresie potrzeby zostały zaspokojone.

**OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO
w latach 2004-2006**

W S K A Ź N I K I O S I Ą G N I Ę Ć		Szacowana docelowa wartość wskaźnika
1.	liczba nowych obiektów sportowych	5 szt.
2.	liczba ścieżek rowerowych	2 szt.
3.	liczba skanalizowanych miejscowości	6 szt.
4.	liczba zwodociągowanych miejscowości	6 szt.
5.	liczba zmodernizowanych i wybudowanych obiektów kultury	9 szt.
6.	powierzchnia zrekonstruowanych traktów pieszych w parku i wokół obiektów historycznych	1,2 ha
7.	powierzchnia terenów zielony atrakcyjnych turystycznie	12,52 ha
8.	wzrost powierzchni obiektu przeznaczonego na cele kulturalne	14 90,9 m ²
9.	wzrost powierzchni terenów rekreacyjno sportowych	96 446 m ²
10.	wzrost powierzchni sal rekreacyjno-sportowych	2 319 m ²
11.	powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej	2 547,5 m ²
13.	długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg	47,83 km
14.	długość ścieżek rowerowych	40,75 km
15.	długość sieci kanalizacyjnej	32,5 km
16.	długość sieci wodociągowej	25 km
17.	długość sieci wodociągowej	25 km
18.	liczba udzielonych porad medycznych, w tym przez pielęgniarki środowiskowo-rodzinne	86 580 szt.
19.	liczba wykonywanych zabiegów	17 500 szt.
20.	liczba wykonanych badań diagnostycznych	7500 szt.
22.	liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	
23.	ilość dostarczonej wody do gospodarstw wiejskich i podmiotów gospodarczych	25,56 tys m ³ /rok
24.	ilość odprowadzonych ścieków	44,92 tys m ³ /rok
25.	liczba obiektów podłączonych do sieci wodociągowej	346 szt.
26.	liczba osób korzystających z sieci wodociągowej	1 384
27.	liczba obiektów podłączonych do sieci kanalizacyjnej	802 szt.
28.	liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	3 208
29.	liczba gospodarstw i podmiotów gospodarczych, do których drogi stanowią dojazd	1 706 szt.
30.	wzrost liczby osób korzystających z infrastruktury społecznej	200 000 osób /rok
31.	wzrost liczby osób korzystających z terenów i obiektów rekreacyjnych	8 000 osób/rok
32.	liczba nowych miejsc pracy	50
33.	liczba nowych podmiotów gospodarczych	10
34.	wzrost liczby imprez kulturalnych, sportowych	30

VII.

PLAN FINANSOWY

Lp	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt realizacji w tys. Zł	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania											
				Rok 2004			Rok 2005			Rok 2006			po 2006		
				Budżet gminy	Budżet państwa	Środki UE	Budżet gminy	Budżet państwa	Środki UE	Budżet gminy	Budżet państwa	Środki UE	Budżet gminy	Budżet państwa	Środki UE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
I.	Modernizacja i rozbudowa gminnego ośrodka kultury oraz parku zdrojowego w Busku Zdroju	13 171	2004-2005	267	178	1336	1709	1139	8543	-	-	-	-	-	-
II.	Modernizacja i wyposażenie ośrodka zdrowia w Busku Zdroju	2 240	2004-2005	83	56	416	253	169	1264	-	-	-	-	-	-
III.	Budowa Centrum Turystyczno-Kulturalnego w Błońcu	270	2004-2005	67	-	63	73	-	67	-	-	-	-	-	-
IV.	Budowa boisk rekreacyjno-sportowych w Szczaworyżu	279	2004	149	-	130	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V.	Budowa sal wielofunkcyjnych przy szkołach podstawowych w Kamedulach i Mikułowicach oraz modernizacja szkół.	1 528	2004-2006	35	24	176	126	84	632	68	45	338	-	-	-
VI.	Budowa Sali gimnastycznej przy Samorządowym Gimnazjum w Zbudowicach	1 750	2005-2006	-	-	-	131	88	656	131	88	656	-	-	-
VII.	Budowa ścieżki rowerowej na trasie Busko-Welecz -Kameduły	4 376	2004-2005	131	88	656	525	350	2626	4376	-	-	-	-	-
VIII.	Budowa ścieżki rowerowej na trasie Busko-Solec	5 142	2006-2007	-	-	-	-	-	-	231	154	1157	540	360	2699
IX.	Zagospodarowanie terenów atrakcyjnych przyrodniczo w miejscowości Siesławice	200	2005	-	-	-	40	-	160	-	-	-	-	-	-

X.	Remont świetlicy wiejskiej w Kostkach Dużych	150	2005-2006	-	-	-	22	-	86	8,4	-	33,6	-	-	
XI.	Remont świetlicy wiejskiej w Kołaczkowicach	60	2005	-	-	-	12	-	48	-	-	-	-	-	
XII.	Remont świetlicy wiejskiej w Zbrodnicach	100	2006	-	-	-	-	-	-	20	-	80	-	-	
XIII.	Remont świetlicy wiejskiej w Kawczycach	70	2006	-	-	-	-	-	-	14	-	56	-	-	
XIV.	Remont świetlicy wiejskiej w Biniątkach	80	2006	-	-	-	-	-	-	16	-	64	-	-	
XV.	Remont świetlicy wiejskiej w Żernikach Górnych	50	2006	-	-	-	-	-	-	10	-	40	-	-	
XVI.	Remont świetlicy wiejskiej w Chotelku	50	2006	-	-	-	-	-	-	10	-	40	-	-	
XVII.	Budowa budynku komunalnego na cele mieszkaniowe	2 420	2006-2007	-	-	-	-	-	-	145	97	726	218	145	1089
XVIII.	Budowa wodociągów w miejscowościach Młyny, Kawczyce	388	2004	194	-	194	-	-	-	-	-	-	-	-	
XIX.	Budowa wodociągów w miejscowościach: Gadawa, Baranów, Kameduły, Zbrodźce	3 686	2004-2005	240	160	1200	313	209	1565	-	-	-	-	-	
XX.	Budowa wodociągów w miejscowościach: Galów, Las Winiarski		po 2006	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
XXI.	Kanalizacja terenów usługowych i mieszkalnych wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków . (Bohaterów W-wy, Gaik, Dmowskiego, Łagiewniki)	4 718	2004-2005	64	43	321	644	429	3218	-	-	-	-	-	
XXII.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Chotelek, Mikułowice, Nowy Folwark	4 980	2005-2006				395	263	1976	352	235	1759,5		-	
XXIII.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Bronina, Welecz.	5 060	2006-2007							380	253	1897,5	379,5	253	1897,5
XXIV.	Budowa dróg gminnych: Ruczynów-Kołaczkowice, Kołaczkowice "Ociesławka", Welecz-Nowy Folwark	2 624	2004	394	262	1968,3				-	-	-	-	-	

XXV	Budowa dróg gminnych w miejscowościach: Janina, Kołaczkowice	4 939	2004-2005	101	67	506	640	427	3199		-	-	-	-	-
XXVI	Budowa dróg gminnych w miejscowościach: Zbludowice, Owczary, Palonki, Młyny, Radzanów, Mikułowice oraz drogi Zbludowice-Wolica Siesławska	3 294	2004-2005	36	24	180	458	305	2291		-	-	-	-	-
XXVII	Budowa i modernizacja dróg w Busku Zdroju (droga na działce nr 308, ulica Jabłoniowa i ulice przyległe do Grotta, ulica Nadole, Stawowa, Krótka, Dygasińskiego, P.Płk.Srogiego, Różana, Żeromskiego, Ogrodowa, Reymonta i przyległe, Grunwaldzka, Jagiellońska, Hołdu Pruskiego, Niwa, Mała, Staszica oraz droga w Wolicy)	3 723	2004-2006	35	23	174	139	93	696	384	256	1 922	-	-	-
XXVIII	Budowa ulic w Busku Zdroju (Langiewicza, Prusa, Gaik, Źródłana, Królowej Jadwigi, Skalki, Szydłowska, Gwardii Ludowej, Zacisze, Szarych Szeregów, Działkowicza, Mikułowicka)	2 600	2005-2006				210	140	1050	180	120	900	-	-	-
XXIX	Budowa dróg gminnych na terenie wiejskim (III etapy) (drogi na trasach: Baranów-Chwalikówka-Gadawa, Bronina-Łagiewniki-Kurzejów, Łagiewniki-Zbrodźce, Elźbiecin-Zbrodźce, Busko-Łagiewniki, Wygoda Kozińska - Elźbiecin, Zwierzyniec – Szaniec, Szaniec we wsi oraz w miejscowościach: Słabkowice, Galów, Młyny, Mikułowice Kol. Wschodnia, Biniątki)	13 590	po 2006										2039	1359	10193

VIII SYSTEM WDRAŻANIA

- Opracowanie Planu Rozwoju Regionalnego.
- Rozesłanie Planu Rozwoju Regionalnego radnym.
- Przygotowanie uchwały dla Rady Miejskiej i postawienie wniosku o przyjęcie Planu Rozwoju Regionalnego.
- Opracowanie i opublikowanie artykułu nt. Planu Rozwoju Regionalnego w „Tygodniku PONIDZIE”.
- Przeprowadzenie lekcji informacyjnych nt. Planu Rozwoju Regionalnego w gimnazjach i szkołach średnich.
- Nadzór nad realizacją Planu Rozwoju Regionalnego
- Coroczne spotkania konsultacyjne z partnerami społecznymi w celu omówienia realizacji Planu Rozwoju Regionalnego.

IX Monitoring i ocena realizacji przyjętego Planu Rozwoju Lokalnego

1. System monitorowania oraz sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

□ **Przyjęto następującą procedurę monitorowania i oceny realizacji celów określonych w strategii:**

1. Komitet Monitorujący tworzy Zespół ds. sporządzania projektów i wniosków służących pozyskiwaniu środków finansowych spoza budżetu Gminy utworzony w ramach Urzędu Miasta i Gminy
2. Komitet Monitorujący będzie zwoływany cyklicznie, raz w roku na wniosek Burmistrza Miasta i Gminy Busko-Zdrój.
3. Komitet Monitorujący zapoznaje się z przygotowanym przez Wydział Rozwoju Strategicznego Raportem z Realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.
4. Raport z Realizacji Planu Rozwoju Lokalnego zawiera opis realizacji poszczególnych zadań i projektów inwestycyjnych z wyznaczonym zakresem odpowiedzialności i harmonogramem realizacji poszczególnych działań.
5. Komitet Monitorujący oceni realizację poszczególnych zadań i projektów inwestycyjnych w zakresie terminowości ich realizacji i zgodności tych zadań i projektów z przyjętymi w Planie Rozwoju Lokalnego zadaniami polegającymi na poprawie sytuacji na terenie miasta i gminy Busko Zdrój, zaś wnioski przedstawi Burmistrzowi.

2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi:

I Etap wstępny- planistyczny:

- przystąpienie do stworzenia planu działania, poprzedzone zwołaniem spotkania reprezentantów samorządu, sektora prywatnego i organizacji pozarządowych, przy udziale Burmistrza i Przewodniczącego Rady Miejskiej, celem nadania rozmowom odpowiedniej rangi i zagwarantowania rzeczywistego zainteresowania gminy. Uczestnicy spotkań powinni posiadać dobre przygotowanie merytoryczne- każdy w swoim zakresie;

- organizacja lub organizacje pozarządowe oraz sektor prywatny, podejmujące się pilotowania współpracy, powinny posiadać profesjonalne przygotowanie, być znane ze swoich działań w społeczności lokalnej i cieszyć się zaufaniem władz gminy;
- ważna będzie umiejętność szerokiego spojrzenia, uwzględniająca nie tylko interes własnej organizacji, czy firmy ale przede wszystkim interes sektora pozarządowego, w tym innych organizacji, firm, nawet tych, które stanowią konkurencję.

Dojście do wspólnego stanowiska na powyższym etapie będzie istotnym czynnikiem dla dalszych efektywnych działań.

II Etap pośredni- organizacyjny:

- Inicjowanie wspólnych spotkań sektora prywatnego i publicznego z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy. Podczas spotkania władze gminy, reprezentanci organizacji pozarządowych i sektora prywatnego wypowiedzą się co do nowych możliwości nawiązania wzajemnej współpracy, dokonają analizy aktualnego stanu współpracy oraz przedstawią postulaty odnośnie podjęcia nowych działań. Spotkania mogą przybrać formę warsztatów tematycznych, poświęconych m.in. polityce władz lokalnych wobec sektora pozarządowego, polityce społecznej gminy, inicjowaniu i podtrzymywaniu kontaktów z organami gminy, przepływie informacji, współpracy z mediami oraz potrzebie sprawnej organizacji w zakresie wspierania wzajemnych działań. Ważnym czynnikiem będzie wyznaczenie osób kontaktowych z ramienia każdej branży, celem utrzymywania stałego kontaktu z przedstawicielami władz gminy i zapewnienia płynnego i niezakłóconego obiegu informacji

III Etap końcowy- decyzyjno-edukacyjny :

- Zaprezentowanie i przedstawienie projektu międzysektorowego programu współpracy, wynikającego z wniosków wyciągniętych podczas spotkań oraz konsultacji pomiędzy przedstawicielami gminy, sektora prywatnego i organizacji pozarządowych;
- przedłożenie ostatecznej wersji Planu Rozwoju Lokalnego Radzie Miejskiej, skutkujące podjęciem uchwały w tym temacie;
- organizowanie przez Urząd Miasta i Gminy szkoleń oraz prowadzenie konsultacji (charakter edukacyjny planu);

- promowanie sektora publicznego i prywatnego poprzez partnerów krajowych i zagranicznych gminy Busko Zdrój;
- zapewnienie pomocy w dziedzinie promocji wyrobów i usług oferowanych przez sektor prywatny.

3. Public Relations „Planu rozwoju lokalnego”:

Celem priorytetowym będzie nawiązanie kontaktu z otoczeniem lokalnym poprzez umiejętne zarządzanie komunikacją, wpływające na kształt opinii publicznej. Komunikacja zapewniona będzie poprzez:

- informacje zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej;
- stronę internetową urzędu miasta i gminy Busko-Zdrój (www.umig.busko.pl);
- tablice ogłoszeń;
- cotygodniowe informacje zamieszczane w prasie lokalnej („Tygodnik Ponidzia”);
- możliwość uczestnictwa mieszkańców w sesjach Rady Miejskiej,
- informowanie mieszkańców sołectw, w szczególności poprzez:
 - możliwość uczestnictwa sołtysów w sesjach Rady Miejskiej,
 - uczestnictwo sołtysów w zwoływanych przez Burmistrza naradach z sołtysami,
 - informowanie mieszkańców sołectw poprzez przesyłanie informacji sołtysom i wywieszanie ich na tablicach informacyjnych znajdujących się w sołectwach,
 - sporządzanie listy wniosków wysuwanych przez mieszkańców sołectw w trakcie Zebrań Wiejskich, związanych z wyborami sołtysa i Rady Sołeckiej i odpowiedzi na te wnioski,
 - organizowanie, w razie potrzeby, Zebrań Wiejskich na które mogą być zapraszani Burmistrz lub właściwy merytorycznie pracownik Urzędu Miasta i Gminy,
 - Zebrania Rady Sołeckiej (nie rzadziej niż raz na kwartał).

***Opracował Zespół pod przewodnictwem Zastępcy Burmistrza Miasta i Gmin Busko Zdrój
mgr Anny Janas.***